

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

زبان آموزی، جمله سازی و نگارش

سوم دبستان

راهنمای معلم

ویژه دانش آموزان با آسیب شنوایی

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

نام کتاب: راهنمای معلم زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش - سوم دبستان - ۲۳۹۲۱
پدید آورنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: فاطمه انصاری بارده، فاطمه رشنو سیردری، لیلا فیاضی و منصوره کاظمی کیا
مشاور علمی: مهدی کاظمی دستجردی و معصومه نجفی پازکی
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
طراح گرافیک و صفحه‌آرایی: مجتبی احمدی
نشانی سازمان: تهران - خیابان انقلاب - خیابان شهید برادران مظفر - صندوق پستی: ۱۳۹۰۱۵۱۵
ناشر: شرکت افست، تهران، کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷،
صندوق پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵
نوبت چاپ و سال انتشار: اول ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۰-۳۴۹۶-۰۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-05-3496-0

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش .....
۱۰	جدول زمان بندی زبان آموزی، جمله سازی پایه ی سوم (پیشنهادی).....
۱۲	بخش اوّل .....
۱۲	کلیات .....
۱۳	مقدمه .....
۱۶	آسیب شنوایی .....
۱۶	طبقه بندی آسیب شنوایی .....
۱۷	رویکردها و روش های ارتباطی دانش آموزان دارای آسیب شنوایی .....
۱۸	جدول رویکردها و روش های ارتباطی دانش آموزان دارای آسیب شنوایی .....
۱۹	رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله سازی .....
۲۰	رویکرد خاص این برنامه ی درسی بر آموزش مهارت های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است: .....
۲۳	اهداف برنامه درسی زبان آموزی، جمله سازی و نگارش .....
۲۳	گوش کردن .....
۲۳	سخن گفتن .....
۲۴	خواندن .....
۲۴	نوشتن .....
۲۴	محتوا .....
۲۷	نمای ساختار و محتوای کتاب های زبان آموزی، جمله سازی و نگارش .....
۲۹	نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله سازی پایه ی سوم .....
۳۰	مهارت گوش کردن .....

- ۳۰..... گوش کردن در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی
- ۳۰..... فعالیت‌های مربوط به گوش کردن
- ۳۲..... مهارت سخن گفتن
- ۳۲..... سخن گفتن در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی
- ۳۳..... فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن
- ۳۴..... مهارت خواندن
- ۳۵..... خواندن در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی
- ۳۶..... فعالیت‌های مربوط به خواندن
- ۳۷..... مهارت نوشتن
- ۳۸..... دانش آموزان دارای آسیب شنوایی و مسئله‌ی « نوشتن »
- ۴۰..... فعالیت‌های مربوط به نوشتن
- ۴۱..... روش‌های تدریس
- ۴۲..... روش تدریس مبتنی بر بازی (آقازاده، ۱۳۹۳)
- ۴۳..... روش تدریس پرسش و پاسخ (شعبانی، ۱۳۸۳)
- ۴۴..... روش تدریس پیش سازمان دهنده (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)
- ۴۶..... روش تدریس گُردش علمی (صفوی، ۱۳۸۷)
- ۴۷..... روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی (آقازاده، ۱۳۹۳)
- ۴۸..... روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش (صفوی، ۱۳۸۷)
- ۴۹..... روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)
- ۵۰..... روش تدریس ای ۵ (E5)، بر اساس ساخت گرابی (آقازاده، ۱۳۹۳)
- ۵۲..... ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی)
- ۵۳..... جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس سوم (پیشنهادی)
- ۵۴..... اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان آموزی، جمله سازی در پایه‌ی سوم

۵۵.....	جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی سوم دوره ابتدایی.....
۶۱.....	کارافزارهای آموزشی.....
۶۲.....	جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی سوم (پیشنهادی).....
۶۳.....	بخش دوم.....
۶۳.....	بررسی درس‌ها.....
۶۴.....	درس اول.....
۷۳.....	درس دوم.....
۸۲.....	درس سوم.....
۸۲.....	عنوان: همه، هیچ، هر.....
۹۶.....	درس چهارم.....
۱۱۱.....	درس پنجم.....
۱۲۵.....	درس ششم.....
۱۳۵.....	درس هفتم.....
۱۴۶.....	درس هشتم.....
۱۵۷.....	درس نهم.....
۱۶۴.....	فعالیت‌های تکمیلی.....
۱۶۹.....	منابع.....

پیشگفتار

خداوند متعال را سپاس می‌گوییم که توفیق خدمت به ما عطا نمود تا برای دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی و به منظور تحقق برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش را برای نخستین بار با تولید یک دست‌مایه‌ی آموزشی مؤثر و کارآمد به معلمان صبور و کوشا در آموزش و پرورش استثنایی، عرضه کنیم.

کتاب درسی زبان‌آموزی "جمله‌سازی و نگارش" بر اساس نیاز مبرم دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی به آموزش‌های بیشتر و تخصصی‌تر در زمینه‌ی زبان‌آموزی (جمله‌سازی و نگارش)، با رویکرد پرورش مهارت‌های زبانی و با توجه بیشتر بر مهارت‌های درک خواندن و نوشتن (فعال) سازماندهی و تألیف شده است. کتاب معلم نیز با توجه به اهداف ذیل جهت استفاده‌ی بهینه‌ی معلمان محترم طراحی و تدوین گشته است:

♦ تبیین رویکرد خاص آموزش کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش مبتنی بر مهارت‌های زبانی، همچنین تا حدودی فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) و متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی؛

♦ آشنایی معلمان با ساختار کتاب درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش و به کارگیری روش‌های خلاقانه در ریزمهارت‌های درکی (برای شنیدن و خواندن) و بیانی (برای گفتن و نوشتن) با توجه به فعالیت‌های پیشنهادی و نکته‌های تدریس در فرایند یاددهی-یادگیری؛

♦ گسترش و تعمیق دانش معلمان در حوزه‌ی مهارت‌های زبانی و آموزش روشمند دانش‌آموزان مبتنی بر اهداف سازه‌ای کتاب درسی شامل: بازی کنید و بیاموزید، ببینید، بشنوید و بگویید، با صدای بلند بخوانید، تمرینات درکی و نوشتاری مربوط به هر موضوع درسی و یادآوری یادگیری‌های سال‌های گذشته و کسب آمادگی برای نوشتن فعال و مستقل با اجرای تمرینات مربوط به بخش نگارش هر درس.

♦ توسعه و کاربست روش‌های تدریس، متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، بر پایه‌ی تقویت مهارت‌های ارتباطی و زبانی، کار گروهی و مشارکت دانش‌آموزان با ارائه‌ی روش‌ها و شگردهای علمی و تجربی در کتاب معلم.

♦ تأکید بر تلفیق و کاربرد متقابل مهارت‌های زبانی کسب شده در این کتاب درسی و سایر برنامه‌ها و کتاب‌های درسی .

♦ ارائه‌ی شگردهای ایجاد توازن و درهم تنیدگی آموزش و ارزشیابی کیفی با هدف پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان .

♦ این کتاب شامل یک پیشگفتار و دو بخش است، بخش نخست به شرح کلیات برنامه و معرفی برنامه و معرفی ساختار و محتوای کتاب درسی، شرح مختصر نمونه‌ی روش تدریس‌های پیشنهادی، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، جدول زمان‌بندی هفت پایه و جدول زمان‌بندی پیشنهادی درس‌های کتاب اختصاص دارد.

بخش دوم به بررسی درس‌ها، تبیین اهداف و انتظارات و روش آموزش پرداخته است. در این بخش بر پایه‌ی ساعت آموزشی، چگونگی و نکته‌های مربوط به تدریس هر درس، توضیح اهداف، نکته‌ها و چگونگی اجرای تمرینات هر درس آمده است. مطالعه‌ی دقیق و اجرای این کتاب و برنامه‌ی درسی توسط شما همکاران گرامی، فرایند یاددهی - یادگیری را تسهیل می‌سازد.

این کتاب به عنوان کاری جدید در این حوزه، خالی از کاستی نیست، از این رو، پدیدآورندگان، انتقادات، پیشنهادها و دیدگاه‌های سازنده‌ی همکاران گرامی را در راستای اصلاح و بهینه‌سازی آن پذیرا هستند.

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش

درس نهم : کلمه‌ی پریشی " چند(تا)، چندمین، چندم "

درس هشتم : قید ۴ و نگارش ۸

درس هفتم : قید ۳ / زمان آینده و نگارش ۷

درس ششم : ضمیر " خود... " و نگارش ۶

درس پنجم: قید ۲ / کلمه‌ی پریشی " چه وقت " و نگارش ۵

درس چهارم: قید ۱ / کلمه‌ی پریشی " چگونه " و نگارش ۴

درس سوم : " همه، هیچ، هر " و نگارش ۳

درس دوم : کلمه‌ی پریشی " چه ... " و نگارش ۲

درس اول : کلمه‌ی پریشی " چه کار " و نگارش ۱

جدول زمان بندی زبان آموزی، جمله سازی پایه ی سوم (پیشنهادی)

ماه	هفته ی اول	هفته ی دوم	هفته ی سوم	هفته ی چهارم
مهر	یادآوری درس های سال قبل	درس اول کلمه ی پرسشی "چه کار..."	نگارش ۱	درس دوم کلمه ی پرسشی "چه ..."
آبان	نگارش ۲	درس سوم بخش اول "همه"	درس سوم بخش دوم "هیچ"	درس سوم بخش سوم "هر"
آذر	نگارش ۳	درس چهارم بخش اول قید ۱	درس چهارم بخش دوم کلمه ی پرسشی "چگونه"	نگارش ۴
دی	درس پنجم بخش اول قید ۲	درس پنجم بخش دوم کلمه ی پرسشی "چه وقت"	نگارش ۵	تمرین و تکرار
بهمن	درس ششم ضمیر "خود..."	نگارش ۶	درس هفتم قید ۳ زمان آینده	درس هفتم قید ۳ زمان آینده
اسفند	نگارش ۷	درس هشتم قید ۴	نگارش ۸	تکرار و تمرین قیدهای ۱ و ۲ و ۳
فروردین	تعطیلات نوروزی	تعطیلات نوروزی	درس نهم کلمه های پرسشی "چند(تا)، چندمین، چندم"	درس نهم کلمه های پرسشی "چند(تا)، چندمین، چندم"
اردیبهشت	فعالیت های تکمیلی	فعالیت های تکمیلی	فعالیت های تکمیلی	تمرین و تکرار

● در هر هفته ۳ ساعت آموزشی به درس زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش سوم اختصاص دارد. این ساعت آموزشی می‌تواند با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب در طی هفته، هر روز یا دو روز در هفته، زمانی را به خود اختصاص دهد.

● برای آموزش محتوای این کتاب، هر درس به طور متوسط در ۳ جلسه‌ی ۵۴ دقیقه‌ای سازماندهی شده است و حدود دو جلسه در جدول بودجه‌بندی برای تکرار و تمرین درس‌های آموزش داده شده پیش بینی شده است.

● **توجه:** این زمان بندی آموزشی، پیشنهادی است و با هدف ایجاد هماهنگی و انسجام در فرایند آموزش عمومی کشور، تنظیم شده است و در شرایط متفاوت (آب و هوا، ویژگی‌های کلاس یا دانش‌آموزان و ...) با رعایت اهداف و اصول آموزشی کتاب، پس از هماهنگی با کارشناس مربوط، قابلیت انعطاف و همسویی دارد.

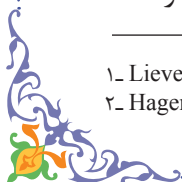
نحوه‌ی فراگیری زبان برای مدت‌های مدیدی کانون اصلی توجّه پژوهش‌ها بوده است. کودکان در روند رشد و طی گذر از دوره نوزادی، مهارت‌های اجتماعی و شناختی خود را گسترش می‌دهند و این امر باعث می‌شود تا رفته‌رفته به واحدهای معنادار زبانی دست یابند. آنان در ده‌الی هجده ماهگی اولین کلمات قابل تشخیص و در چهارده‌الی بیست و چهار ماهگی، نخستین پاره‌گفتارهای چند کلمه‌ای را بر زبان می‌آورند و در سه سالگی پاره‌گفتارهای طولانی تولید می‌کنند، به طوری که می‌توانند بیش از یک بند را با ساختارهای همپایه، وابسته و غیره ترکیب نمایند. از حدود چهارالی هفت سالگی نیز آنها قادرند گفتمان منسجم را تولید کنند. این فراگیری در دوران مدرسه و پس از آن همچنان ادامه می‌یابد (لیون و پلانک^۱، ۲۰۰۶)

بنابراین می‌توان گفت کودکان به لحاظ ژنتیکی برای کسب مهارت زبان مستعد هستند و قادرند هسته‌ی دستور زبان خود را بر مبنای داده‌هایی که در معرض آن قرار می‌گیرند، ایجاد نمایند (هگمن^۲، ۲۰۰۱). با این‌همه، کودکانی نیز هستند که به دلایل مختلف نمی‌توانند سیر رشد زبانی را به طور طبیعی طی نمایند و نیازمند توجّه و برنامه‌ریزی در جهت پیشرفت در این مسیر هستند. زبان‌آموزی یکی از مهارت‌هایی است که باید در سال‌های اولیه‌ی زندگی کسب شود. به این ترتیب زبان کودک به تدریج تحول می‌یابد و در هر مرحله واژه‌ها و ساخت‌های تازه‌ای به دانش او اضافه می‌گردد. آموزش زبان و مهارت‌های مربوط به آن از اهداف نظام آموزش و پرورش استثنایی کشور است.

زبان‌آموزی یکی از مهارت‌هایی است که باید در سال‌های اولیه‌ی زندگی کسب شود. آموزش زبان و مهارت‌های مربوط به آن از اهداف نظام آموزش و پرورش استثنایی کشور است. مفهوم زبان‌آموزی در آموزش و پرورش، فراهم آوردن همه‌ی مهارت‌ها و امکاناتی است که امکان تفهیم، تفاهم و تعامل را فراهم می‌سازند. کسی که زبان می‌داند، می‌تواند با آن زبان فکر کند،

۱- Lieven & Max Plank

۲- Hageman

سخن بگوید، بخواند و بنویسد، یعنی می تواند همه ی ابزار تفهیم، تفاهم و تعامل را به کار ببرد. بنابراین، همه ی کوشش هایی که در زمینه ی آموزش زبان، به ویژه در دوره ی پیش دبستانی و دبستان، اجرا می گردد در راستای پرورش مهارت های چهارگانه ی گوش کردن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن است.

دانش آموزان آسیب دیده ی شنوایی در کلیه ی مهارت های زبانی نسبت به سایر دانش آموزان شنوا عملکرد ضعیف تری نشان می دهند و متأسفانه با وجود تلاش هایی که برای کسب پیشرفت برابر بین آسیب دیدگان شنوایی و یادگیرندگان شنوا صورت پذیرفته است، بسیاری از ناشنوایان در فراگیری زبان مشکل دارند و در نظام آموزشی توانایی خواندن و نوشتن مناسب سن خود را دریافت نمی کنند (میرا، ۲۰۰۷). بنابراین لازم است سیاست گذاری های آموزش و پرورش استثنایی، به عنوان متولی آموزش این گروه از دانش آموزان، به گونه ای طراحی شود که سطح یادگیری این دانش آموزان از انباشتن محفوظاتی که برای آنان عاری از مفهوم است به سمت صحیح هدایت گردد و در راستای اهداف آموزش، پرورش و گسترش مهارت های زبانی، به ویژه مهارت های خواندن و نوشتن این گروه از کودکان، راهکارهای مناسبی ارائه گردد.

کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش بر قلمرو دریافتی زبان تمرکز دارد. لذا درست دیدن و درک زبانی از آن، درست شنیدن و درست خواندن را آموزش می دهد و بر قلمرو بیانی و تولیدی زبان در حوزه ی گفتار و نوشتار نیز توجّه دارد. افزون بر این، شاید بتوان از نوشتار به صورت خاص، به عنوان ابزار کمکی و کارآمد، برای برقراری ارتباط مؤثر و رسیدن به مهارت های زبانی در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی کمک گرفت.

در فرایند یاددهی - یادگیری، معلّم با استفاده از محتوای کتاب معلّم، آموزش و تدریس هر موضوع درسی را در کلاس با تأکید بر مهارت های زبانی شفاهی (گوش کردن و سخن گفتن) و حتی گاه با کمک از مهارت های کتبی (خواندن و نوشتن) انجام می دهد و در کتاب درسی

این مهارت‌های زبانی را تثبیت می‌کند، تعمیم و گسترش می‌دهد و مهارت نوشتاری (فعل) را تقویت می‌نماید، به طوری که آموخته‌ها در قالب نوشته نمایان می‌شوند. همچنین، در تدوین این کتاب به موضوع نگارش به شکل ویژه با یادآوری و استفاده از آموخته‌های قبلی و ایجاد زمینه‌ی لازم برای مهارت نگارش مستقل در پایه‌های بعد توجه شده است. معلّم بنا به نیاز و شرایط دانش‌آموزان از روش‌ها و رویکردهای غیرکلامی نیز در فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌کند.

آسیب شنوایی

شنوایی یکی از حواس برتر انسان است. آسیب شنوایی عبارت از فقدان یا کاهش توانایی دریافت شنیداری در یک یا هر دو گوش است، به طوری که شنوایی فرد عملکرد طبیعی نداشته باشد. محروم بودن از حس شنوایی تنها به مفهوم نشنیدن صدا نیست بلکه ماحصل آن دست نیافتن به تجربیات مفید و امیدبخش زندگی فردی و اجتماعی است (موللی، ۱۳۸۸). از آن جمله به دیرکرد در رشد و تکامل زبان و مهارت‌های مختلف آن در این کودکان می‌توان اشاره کرد. این معلولیت پنهان بر رشد زبانی و گفتاری، خواندن و نوشتن، رشد درکی، هوشی و پیشرفت تحصیلی تأثیرات فراوانی می‌گذارد (آلپینر و مرتی، ۲۰۰۰). از این رو اقدامات جدی، مؤثر و به موقع برای به حداقل رساندن این مشکلات ضروری است.

تشخیص زودهنگام کم‌شنوایی، تجویز مناسب سمعک یا سایر وسایل کمک شنیداری و اجرای آزمایش‌های دوره‌ای جهت بررسی میزان شنوایی و اطمینان از سودمندی سمعک تجویز شده از ارکان اصلی نیازهای ویژه‌ی فرد دارای آسیب شنوایی است. البته متعاقب انجام دادن فعالیت‌های مذکور، طراحی برنامه‌ی آموزشی - توانبخشی نیز لازم است.

مشاوره و بالا بردن سطح آگاهی خانواده‌ها درباره‌ی آسیب شنوایی و محدودیت‌ها و توانایی‌های کودکان، مقدمات دستیابی به مهارت‌های ارتباطی و زبانی قابل قبول و هدفمند را توسط فرد دارای آسیب شنوایی فراهم می‌آورد.

طبقه‌بندی آسیب شنوایی

- ۱- بر اساس زمان بروز آسیب شنوایی: قبل از فراگیری زبان، حین فراگیری زبان، بعد از فراگیری زبان.
- ۲- بر اساس میزان شنوایی از دست رفته: ملایم یا خفیف، متوسط، متوسط تا شدید، شدید، عمیق.
- ۳- بر اساس محل ضایعه: انتقالی، حسی - عصبی، آمیخته

کودکان دارای آسیب شنوایی گروه همگنی نیستند و در فراگیری زبان، عملکردهای گوناگونی را نشان می‌دهند. سه عامل مهم تفاوت فراگیری زبان در کودکان دارای آسیب شنوایی عبارت‌اند از: سن آغاز آسیب شنوایی، شدت آسیب شنوایی، وجود دیگر ناتوانی‌ها. هر چه سن آسیب شنوایی کم و میزان آن بیشتر باشد آثار سوء آن بیشتر است.

رویکردها و روش‌های ارتباطی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

روش‌های برقراری ارتباط در افراد دارای آسیب‌شنوایی به دو دسته کلی دسته‌بندی می‌شوند. آن‌ها که بر استفاده از اشاره یا ایماها تأکید می‌کنند "روش‌های دستی" ^۱ و آن‌ها که بر گفتار تأکید دارند "روش‌های شفاهی" ^۲ هستند. البته هر دسته‌بندی دارای چندین روش مختلف برای بیان زبان است (ابراهیمی، ۱۳۸۸).

واقعیت این است که همه‌ی رویکردهای موجود، قابلیت استفاده برای کودکان آسیب‌دیده شنوایی را دارند و همه‌ی تلاش‌ها برای آن است که این کودکان از نظر آموزشی و دانسته‌ها هم‌سطح کودکان عادی باشند، اما به تجربه و براساس تحقیقات هیچ رویکرد واحدی برای همه‌ی کودکان کارایی ندارد. در حال حاضر رویکرد مورد استفاده در مدارس برای ایجاد آموزشی یکسان و برابر با سایر دانش‌آموزان و دادن امکان تلفیق با محیط و جامعه، رویکرد شفاهی است و در برخی موارد و بنا بر ضرورت و نیاز، رویکرد ارتباط کلی برای بهره‌مندی کامل دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی از آموزش و یادگیری، در امر تدریس مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای فرایند یاددهی - یادگیری کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) هم از این قاعده مستثنا نیست.

جدول رویکردها و روش های ارتباطی دانش آموزان دارای آسیب شنوایی^۱

ویژگی	رویکرد
رویکرد آموزشی که در آن کودک استفاده از باقی مانده ی شنوایی و اعتماد بر آن را می آموزد. تأکید اولیه بر یادگیری از راه حس شنوایی است. هیچ روش ایمايي مورد استفاده قرار نمی گیرد و لب خوانی ^۲ آموخته نمی شود و در خلال درمان تلاش بر حذف نشانه های ^۳ دیداری است.	شنیداری / کلامی
در این رویکرد کودک استفاده از باقی مانده ی شنوایی را با نشانه های دیداری مانند لب خوانی می آموزد. استفاده از ایماهای طبیعی پذیرفتنی است.	شنیداری / شفاهی
روش ابتدایی ارتباط، روشی ایمايي یا زبان اشاره است و از گفتار شفاهی استفاده نمی شود.	ارتباط دستی
استفاده هم زمان از گفتار و اشاره (نظام اشاره نه زبان اشاره)	ارتباط همزمان ^۴
فلسفه ای مبتنی بر دریافت اطلاعات از تمام راه های ممکن (گفتار، نوشتار، اشاره و ...)	ارتباط کلی ^۵
برای کمک به لب خوانی صداهایی که به خوبی بر روی لب دیده می شوند از علائم دست مبتنی بر نظام واج شناسی همراه با گفتار شفاهی استفاده می شود ^۶	گفتار نشانه ای ^۶
زبان مادری کودک دارای آسیب شنوایی زبان اشاره است و برای خواندن و نوشتن از زبان دیگری استفاده می شود.	دوزبانه - دو فرهنگی ^۸

۱ - صفحه ی ۱۱۱ از کتاب توانبخشی شنوایی کودکان، ابراهیمی، ۱۳۸۸

2- Lip reading

3- Cue

4-Simultaneous communication

5- Total communication

6- Cued speech

۷- به نظر مؤلفین این کتاب الفبای گویای آقای باغچه بان دارای این ویژگی و کاربرد است .

۸- Bicultural-Bilingual اگر ناشنوایی توانایی استفاده از زبان اشاره و زبان گفتاری کشورشان را داشته باشد، دوزبانه، و اگر توانایی عملکرد در جامعه ی ناشنوا و فرهنگ اکثریت را داشته باشد، دو فرهنگی در نظر گرفته می شود . برخی برنامه های آموزشی در ایالات متحده، سوئد و دانمارک از این روش استفاده می کنند .

رویکرد برنامه درسی زبان آموزی و جمله‌سازی

کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی پایه‌ی سوم با در نظر گرفتن رویکرد عام "برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران" و بر پایه‌ی چهارچوب "برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی و جمله‌سازی (و نگارش) دوره‌ی ابتدایی"، ویژه‌ی دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی سازماندهی و تألیف شده است. هنگامی که دانش‌آموز فارسی زبان، در هفت سالگی وارد مدرسه می‌شود می‌تواند از زبان فارسی برای انتقال و درک پیام استفاده کند و به نظر می‌رسد دو مهارت سخن گفتن و گوش کردن را می‌داند. بدیهی است به این ترتیب دو مهارت خواندن و نوشتن است که به صورت نیاز واقعی برجسته می‌شود.

در کودک دارای آسیب‌شنوایی دریافت ناقص محرک صوتی به شدت بر توان کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در دریافت مفاهیم زبانی و مقاصد ارتباطی تأثیر می‌گذارد و فرد را در همه‌ی ابعاد زبان با محدودیت‌های زیاد مواجه می‌سازد (بنج^۱، ۱۹۹۲ و آدامز^۲، براون^۳ و ادواردز^۴، ۱۹۹۸).

وقتی مطرح می‌شود فردی دارای اختلال در زبان و مهارت‌های مربوط به آن است به این معنا است که دریافت و فهم وی از شنیدن و خواندن و بیان کلمات گفتاری و نوشتاری به صورت غیرعادی، ناهنجار و نقش ارتباطی زبان وی مختل است. اختلال زبانی کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، کم و بیش در کلیه‌ی مولفه‌های عملکردی زبان، یعنی شکل واج‌شناسی^۵، نحو^۶، ساخت واژه^۷ محتوا (معناشناسی^۸)، و استفاده از زبان (کاربردشناسی^۹)، چه در حوزه‌ی گفتار و چه در حوزه‌ی نوشتار (درک و بیان)، مشاهده می‌گردد (جعفری، ۱۳۹۱).

- ۱- Bench J.
- ۲- Adams c
- ۳- Brown B.
- ۴- Edwards M.
- ۵- phonology.
- ۶- syntax
- ۷- morphology
- ۸- semantics
- ۹- pragmatics

یعقوبی، ۱۳۸۲). در مقوله‌ی آموزش و پرورش کودکان دارای آسیب شنوایی به کارگیری روش‌هایی با تکیه صرف بر مسیر شنوایی و تأکید بر پردازش شنیداری که از نقاط ضعف آنهاست، نه تنها پیشرفت مناسبی در این کودکان ایجاد نمی‌کند، بلکه موجبات از دست رفتن زمان طلایی فراگیری زبان در این کودکان را نیز فراهم می‌کند.

رویکرد خاص این برنامه‌ی درسی بر آموزش مهارت‌های زبانی استوار است و در این راستا ذکر دو مطلب لازم است:

الف - تقدم زبان دریافتی بر زبان بیانی

مطالعات انجام شده حاکی از آن است که درک زبانی مقدم بر تولید آن است؛ به این ترتیب که ابتدا کودک صوت آوایی واژه را از محیط اطراف خود می‌شنود، سپس تجربه‌ی محیطی همزمان با ادا کردن واژه روی می‌دهد. به عنوان نمونه، کودک ابتدا واژه "مامان" را می‌شنود و سپس با دیدن مادر خود که تجربه‌ی محیطی محسوب می‌شود، می‌تواند واژه را به مفهوم آن مرتبط کند. ضرورتاً چنین وضعیتی وجود دارد که فهم گفتار بر تولید گفتار مقدم است بنابراین تولید گفتار به فهم آن وابسته است و پیشرفت آن مستلزم پیشرفت فهم گفتار می‌باشد (استاینبرگ^۱، ۱۳۸۱). این موضوع در ارتباط با درک متن نوشتاری از طریق خواندن و بیان نوشتاری از طریق نوشتن هم صادق است. به لحاظ تجربی نیز قابل اثبات است و گزارش‌ها و مشاهدات همکاران و والدین آن را اثبات می‌نماید.

تحقیقات انجام شده بر روی کودکان ناشنوا مؤید این نکته است که تولید گفتار و نوشتار بدون درک آن امکان پذیر نیست و در نتیجه فراگیری زبان بدون درک آن حاصل نمی‌گردد، اما بدون تولید، این امکان وجود دارد. در این محتوای آموزشی نیز در توالی فعالیت‌ها و تمرین‌ها ابتدا بر درک زبانی سپس بر بیان زبان تأکید شده است و به همکاران توصیه می‌شود از همه‌ی امکانات و روش‌های کلامی و غیر کلامی (حرکات بیانگر، اشارات، تصویرها، کارت‌های نوشتاری و...) برای درک و بیان کامل تر و بهتر استفاده کنند.

۱- Steinberg

ب- استفاده از خواندن و نوشتن در ارتقای سطوح مختلف زبانی در دانش آموزان با آسیب شنوایی

خواندن فقط یک فعالیت آسان و لذت بخش نیست، خواندن یک زبان دیداری است و در رشد واج شناسی و دستور بیانی اهمیت بالایی دارد. فرض اصلی آنست که ایجاد ارتباطات نحوی و بهبود بهره دستوری در دانش آموزان با آسیب شنوایی از طریق خواندن و نوشتار با استفاده از حافظه بینایی نسبت به روش هایی که فقط از مسیر شنیداری و حافظه کلامی استفاده می کنند، بهتر و سریع تر حاصل می شود.

یادگیری قواعد دستوری (صرف و نحو) از طریق شنیداری نیازمند نگهداری جملات ۵ الی ۶ کلمه ای در حافظه ی فعال و پردازش ارتباطات معنایی و دستوری درون جمله است و این در حالیست که دانش آموزان دارای آسیب شنوایی ممکن است قادر به چنین کاری نبوده و فرصت یادگیری این قواعد را از این طریق از دست می دهند. اما با استفاده از گفتارخوانی، نوشتار، اشارات این تکلیف بر عهده حافظه بینایی بوده و شاید دانش آموزان دارای آسیب شنوایی راحت تر بتوانند قواعد را به خاطر سپرده و در نتیجه تکرار، آنها را استفاده کنند.

به نظر می رسد شاید دانش آموزان دارای آسیب شنوایی می توانند به طور مستمر یک ذخیره ی الگوی بینایی از کلمات نوشتاری بسازند، همانطور که از کلمات گفتاری یک الگوی صوتی ذخیره می کنند، سپس هر دوی این ذخیره ها با معنی کلمه (دانش معنایی) و گرامر (دانش صرف و نحو) و سیستم تولید گفتار (حرکتی واجی گفتار) مرتبط می شوند.

بنابراین آنها می توانند کلمه ها و جمله ها را با صدای بلند بخوانند و نیز تفکراتشان را در کلمات و جملات شفاهی و نوشتاری بیان کنند و زبان را به کار ببرند.

دانش آموزان با آسیب شنوایی با استفاده از آموزش علاوه بر به کارگیری سریعتر واژگان نوشتاری در گفتار، سازماندهی این کلمات در ساختارهای دستوری و برقراری ارتباطات معنایی

کلمات در قالب جملات را نیز، بهتر و سریعتر شکل می‌دهند و به طور کلی می‌توان گفت خواندن و نوشتن، حوزه‌های مختلف زبان در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و می‌تواند راه ویژه‌ای برای بهبود ساختارهای دستوری در زبان گفتاری و نوشتاری دانش‌آموزان با آسیب شنوایی باشد.

بنابراین عقیده بر آن است که در آموزش این کودکان علاوه بر آموزش از طریق مهارت‌های شفاهی، خواندن و نوشتن آموزش داده شود زیرا خواندن و نوشتن می‌تواند منجر به افزایش لغات جدید و تلفظ بهتر کلمات شود. همچنین می‌تواند ساختارهای دستوری و معنایی را در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی بهتر و سریعتر ارتقا دهد و طول جمله‌ها را به صورت یک جمله کامل با صرف و نحو صحیح و معنای مناسب اضافه می‌کند و زمینه مناسبی برای کاربرد زبان فراهم آید.

از این رو تقویت مهارت‌های زبانی با تأکید بر مهارت‌های کتبی زبان در کنار مهارت‌های شفاهی، به ویژه نوشتن فعال، هدف اصلی آموزش است. البته سطوح و مراحل برای آموزش مهارت‌های زبان وجود دارد.

اهداف برنامه درسی زبان آموزی، جمله سازی و نگارش

اهداف این برنامه‌ی درسی، با توجه به عناصر پنج گانه‌ی برنامه درسی ملی: "علم، تفکر، ایمان، اخلاق، عمل" و با در نظر گرفتن ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان دارای آسیب‌شنوایی در مهارت‌های زبان‌آموزی (درکی و بیانی/ شفاهی و کتبی)، به شرح زیر است:

گوش کردن^۱

استفاده‌ی بهینه از باقی‌مانده‌ی شنوایی و افزایش تمرکز شنیداری؛
حساسیت شنیداری نسبت به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی (تکیه، مکث، زیرو بمی، کشش آوایی)، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
درک درست از بافت آوایی، صرفی و نحوی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
تسلط در خوب شنیدن و به یاد سپردن و درک رئوس مطالب؛
درک پیام متن شنیداری ارائه شده؛
تمرکز و بازگویی جمله‌ها، قصه‌ها و ...

سخن گفتن^۲

توجه به پاره مهارت‌های آوایی زبان فارسی، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
رعایت زبان فارسی معیار، متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
شرکت فعال در گفت‌وگوها متناسب با شدت آسیب شنوایی؛
توصیف تصاویر و بازگویی جمله‌ها متناسب با شدت آسیب شنوایی؛

انسجام و نظم در رساندن پیام؛

۱- در برخی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی به دلایل مختلف امکان استفاده‌ی بهینه از شنوایی وجود ندارد. از این رو از توانایی‌های دیداری آنها برای درک معنا از طریق گفتارخوانی، لب‌خوانی و اشارات، حرکات بدنی و... استفاده می‌شود.
۲- توانایی سخن گفتن در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی وابسته به عوامل مختلف در طیف وسیعی قرار دارد و گاه لازم است در کنار یا غیاب گفتار از اشارات، حرکات بدن و ... برای رساندن پیام کمک بگیرند.

تمرکز بر نکات اصلی در انتقال پیام؛

سخن گفتن به منظور استفاده کاربردی از زبان، متناسب با شدت آسیب شنوایی.

خواندن^۱

تمرکز در حین خواندن؛

توانایی خواندن جمله و متن، متناسب با محتوای آن؛

درک اطلاعات صریح جمله و متن؛

رسیدن به استنباط؛

تلفیق و تفسیر اطلاعات متن.

نوشتن

توانایی نوشتن صحیح جمله، با رعایت ویژگی‌های مربوط به شکل و محتوای زبان فارسی؛

توانایی تشخیص و انتخاب رویداد / موضوع؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا نام مربوط به رویداد موردنظر؛

توانایی تشخیص و انتخاب کلمه‌ها، جمله‌ها یا موضوعات کوچک مربوط به موضوع موردنظر؛

توانایی نوشتن چند جمله در خصوص یک رویداد یا موضوع (بند)؛

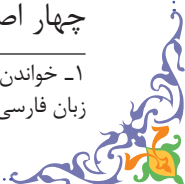
توانایی منسجم نوشتن.

محتوا

محتوای کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش مانند سایر کتاب‌های درسی بر پایه ی

چهار اصل کلی "پیوستگی، همبستگی، گستردگی و توالی" سازماندهی شده است. مفاهیم

۱- خواندن دانش‌آموزان آسیب دیده‌ی شنوایی نیز به دلیل اختلال در تولید آواهای گفتاری و رعایت نکردن مهارت‌های آوایی زبان فارسی و... در طیفی از خوب تا نامفهوم خواندن قرار می‌گیرد که به عوامل مختلف از جمله شدت آسیب شنوایی بستگی دارد.

و مهارت‌ها در دوره‌ی ابتدایی، به‌طور پیوسته آموزش داده و یادآوری و تکرار شده‌اند تا یادگیری عناصر و قواعد زبانی ادامه داشته باشد.

در نگارش این کتاب‌ها از ناهم‌خوانی‌های درونی محتوا، مانند پراکندگی و نابسامانی مطالب پرهیز شده است و تلاش گردیده تا همبستگی مطالب رعایت شود. هدف اصلی این کتاب‌ها فراگیری مهارت‌های زبانی، به‌ویژه آموزش و بهبود مهارت‌های کتبی است.

محتوای کتاب‌ها در هر پایه‌ی دوره‌ی ابتدایی، از اصول توالی ساده به مشکل، جزء به کل و عینی به ذهنی پیروی می‌کند. این محتوا بر برخی از عناصر خاص نظام زبانی مثل ساخت دستوری^۱ و نقش زبانی تأکید دارد که به صورت پشت سر هم در یک توالی خطی قرار می‌گیرند و زبان‌آموز در کاربرد واقعی، باید این عناصر (اجزاء) را با هم ترکیب کند (رایبسون، ۲۰۰۹).

در تهیه‌ی محتوای این کتاب‌ها، گزینش عناصر زبانی و روند آموزش سعی شده است تا به روند طبیعی رشد گفتار و زبان و آنچه کودک به تدریج در گذر از مراحل رشد دریافت می‌کند، توجه شود و محتوای کتاب تا آنجا که ممکن است با نیازهای دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی و مطالب کتاب‌های درسی موجود هماهنگ و سازگار گردد. اگر چه بنابر دلایلی ضروری ممکن است در مواردی هم خوانی لازم مشاهده نشود.

گسترش و تثبیت مهارت‌های آموخته شده در بافت طبیعی زندگی دانش‌آموزان به همکاری والدین نیاز دارد، لذا تکالیفی در کتاب‌ها پیشنهاد شده‌اند تا با کمک والدین، اجرا شوند. همچنین فعالیت‌های اجرا شده در کلاس، با توجه به شرایط و موقعیت‌های طبیعی موجود در خانه، تکرار و تمرین می‌گردند.

برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی سوم با توجه به اهداف تعیین شده در راستای راهبردهای آموزشی زبان‌آموزی، در قالب کتاب معلم (بخش دوم) و کتاب درسی طراحی شده است.

۱- در این کتاب‌ها آموزش دستور زبان فارسی به صورت مستقیم و رسمی صورت نمی‌گیرد.

کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش پایه سوم با نه درس، هشت نگارش و فعالیت تکمیلی در شکلی علمی و هدفمند به تقویت همه‌ی مهارت‌های زبانی پرداخته است.

در بخش دوم این کتاب نیز به صورت درس به درس، راهنمایی‌های کاربردی جهت اشراف معلّمان به محتوای کتاب درسی آمده است. در هر درس این عناوین وجود دارد:

در قسمت اول هر درس، عنوان، هدف، انتظارات، وسایل، نکته‌ی دستوری (در صورت نیاز)، زمان بندی و روش‌های تدریس پیشنهادی آن درس؛

در قسمت دوم فعالیت‌های پیشنهادی برای چگونگی تدریس موضوع درسی؛

در قسمت سوم نکته‌هایی که معلّم در هنگام فرایند یاددهی - یادگیری باید به آن‌ها توجه داشته باشد؛

در قسمت چهارم و پایانی هدف و چگونگی و گاهی، بر حسب نیاز حل تمرین‌هایی از کتاب درسی.

همان طور که مشاهده می‌شود تفاوت‌هایی بین بخش دو کتاب معلّم (راهنمای تدریس) این برنامه‌ی درسی با سایر کتاب‌های مشابه وجود دارد که بر حسب ضرورت و نیاز دانش آموزان دارای آسیب شنوایی و معلّمین گرامی تصمیم‌گیری شده است.

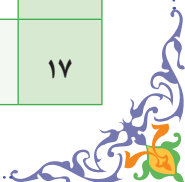
در ادامه، ساختار کتاب درسی به تفصیل در قالب جدول ارائه شده است.

نمای ساختار و محتوای کتاب‌های زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش

پایه / درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
۱	یادآوری و گسترش واژگان	کلمات اشاره‌ی «این» / «آن»	زمان حال	کلمه‌ی پرسشی «چه کار» نگارش ۱	حروف ربط «و»	نگارش اول - درک، بیان و توصیف: رنگ و شکل	توصیف انسان
۲	یادآوری و گسترش واژگان مربوط به گروه‌های مختلف	کلمه‌های اشاره‌ی «این» و «آن» در جمله	کلمه‌های پرسشی «چه چیزی» / «چه چیزهایی»	کلمه‌ی پرسشی «چه» نگارش ۲	نگارش اول	حرف اضافه‌ی «برای»	عناصر داستان (۱)
۳	طبقه‌بندی معنایی واژگان	است / هستند	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص مفرد	«همه، هیچ، هر» نگارش ۳	نگارش دوم	نگارش دوم درک، بیان و توصیف: اندازه و جنس	عناصر داستان (۲)
۴	درک و کاربرد مفاهیم «بله» و «خیر» در پرسش و پاسخ	صفت	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته اول شخص جمع	قید ۱ / کلمه‌ی پرسشی «چگونه» نگارش ۴	حرف اضافه‌ی «تا»	کلمه‌ی پرسشی «کدام»	عناصر داستان (۳)
۵	فعل‌های ساده‌ی لازم با نهاد سوم شخص مفرد در جمله‌های دو کلمه‌ای	است / هستند و ...	کلمه‌های پرسشی «چه کسی» / «چه کسانی»	قید ۲ / کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» نگارش ۵	نگارش سوم	نگارش سوم درک، بیان و توصیف: قسمت‌ها و کار/کاربرد	عناصر داستان (۴)
۶	کلمه‌های جمع	نیست / نیستند و ...	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص مفرد	ضمیر «خود» نگارش ۶	نگارش چهارم	حرف ربط «یا»	عناصر داستان (۵)
۷	حرف ربط «و» بین کلمه‌ها	ترکیب وصفی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته دوم شخص جمع	قید ۳ / زمان آینده نگارش ۷	حرف ربط «ولی» بین دو جمله	نگارش چهارم درک، بیان و توصیف: لامسه و بویایی	عناصر داستان (۶)
۸	فعل‌های ساده‌ی لازم با نهاد سوم شخص جمع در جمله‌های دو کلمه‌ای	«داشتن» و «نداشتن»	فعل‌های مرکب	قید ۴ نگارش ۸	نگارش پنجم	نگارش پنجم درک، بیان و توصیف: چشیدن و شنیدن	داستان نویسی (۱)
۹	ضمیرهای فاعلی اول شخص مفرد و جمع با افعال ساده‌ی لازم در جمله‌های دو کلمه‌ای	جمله‌های پرسشی	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص مفرد	کلمه‌ی پرسشی چند(تا)، چندم، چندمین	تمایل به انجام دادن یک فعالیت می‌خواهم / دوست دارم / و ...	کلمه‌ی پرسشی «چرا»	داستان نویسی (۲)

پایه درس	اول مقدماتی	اول تکمیلی	دوم	سوم	چهارم	پنجم	فعالیت‌های دوره‌ای
۱۰	ضمیرهای فاعلی دوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده‌ی لازم در جمله‌های دوکلمه‌ای	فعل‌های گذرای ساده در زمان گذشته	ضمیرهای شخصی جدا و پیوسته سوم شخص جمع	فعالیت‌های تکمیلی	نگارش ششم	نگارش ششم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۱	
۱۱	ضمیرهای فاعلی سوم شخص مفرد و جمع با فعل‌های ساده‌ی لازم در جمله‌های دوکلمه‌ای	ترکیب اضافی	فعل‌های «بود، بودم و ... / شد، شدم و ...»		نگارش هفتم	نگارش هفتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۲	
۱۲	فعل‌های منفی ساده‌ی لازم در جمله‌های دوکلمه‌ای	کاربرد ترکیب‌های وصفی و اضافی در جمله	حرف اضافه‌ی «با»		حرف ربط «اگر»	نگارش هشتم درک، بیان و توصیف: تفاوت‌ها و شباهت‌ها ۳	
۱۳		فعالیت‌های تکمیلی	حرف اضافه‌ی «در»		نگارش هشتم	نگارش نهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه مقوله ۱	
۱۴			کلمه‌ی پرسشی «کجا»		می توانم، ... / نمی توانم، ...	نگارش دهم توصیف با توجه به ویژگی‌های طبقه‌ی مقوله‌ی ۲	
۱۵			حرف اضافه‌ی «به»		نگارش نهم	فعالیت‌های دوره‌ای	
۱۶			حرف اضافه‌ی «از»		فعالیت‌های تکمیلی		
۱۷			فعالیت‌های تکمیلی				

نمای ساختار و محتوای کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی پایه‌ی سوم

.....	فعالیت‌های تکمیلی			
درس نهم	کلمه‌ی پرسشی "چند(تا)، چندمین، چندم"			
درس هشتم	قید ۴ / زمان حال	نگارش ۸		
درس هفتم	قید ۳ / زمان آینده	نگارش ۷		
درس ششم	ضمیر "خود"	نگارش		
درس پنجم	بخش اول قید ۲	بخش دوم: کلمه‌ی پرسشی "چه وقت"	نگارش ۵	
درس چهارم	بخش اول: قید ۱	بخش دوم: کلمه‌ی پرسشی "چگونه"	نگارش ۴	
درس سوم	بخش اول: "همه"	بخش دوم: "هیچ"	بخش سوم: "هر"	نگارش ۳
درس دوم	کلمه‌ی پرسشی "چه..."	نگارش ۲		
درس اول	کلمه‌ی پرسشی "چه کار..."	نگارش ۱		

کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش

مهارت گوش کردن

درک شنیداری پیش نیاز سایر مهارت‌های زبانی از جمله خواندن است. به همین سبب لازم است در سه ساله‌ی اوّل ابتدایی مورد توجه ویژه قرار گیرد.

گوش کردن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

رفتارها و مهارت‌های زبانی از طریق تجربه با محیط به دست می‌آید و به صورت سطوح متوالی و یا سلسله مراتبی تکامل می‌یابد. ترتیب این سلسله مراتب به صورت احساس، ادراک، تصویر سازی و مفهوم‌سازی است. هرگاه پایین‌ترین سطح یعنی "احساس" دچار نقص شود، یعنی همان چیزی که در کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی رخ می‌دهد، سطوح بالاتر هم دست خوش آسیب می‌شوند (هوسپیان، ۱۳۷۴).

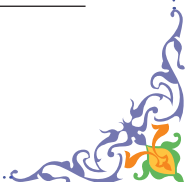
گوش دادن اوّلین مهارت زبانی است که فرد در جریان رشد خود فرا می‌گیرد. آسیب شنوایی بر کسب مهارت گوش کردن تأثیر منفی می‌گذارد.

در صورت به کار نگرفتن وسایل کمک شنیداری و توان‌بخشی و نبودن آموزش صحیح و کافی، دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی در کسب سایر مهارت‌ها، یعنی گفتار، خواندن و نوشتن به مشکلات متعددی دچار خواهند شد. (کونر^۱ و زولان^۲، ۲۰۰۴ و پاور^۳ و لی^۴، ۲۰۰۰) و این امر بر یادگیری و مشارکت فعال آن‌ها در فعالیت‌های آموزشی بسیار مؤثر است.

فعالیت‌های مربوط به گوش کردن

در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) جداسازی کامل مهارت‌ها از یکدیگر به دلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی امکان‌پذیر نیست و وقتی صحبت از درک می‌شود مجموعه‌ای از درک‌های فرایند دیدن، شنیدن (گوش کردن) و خواندن مدنظر است که بنا بر ضرورت، محرک لازم، به‌تنهایی یا در کنار سایر محرک‌های ادراکی، به دانش‌آموز ارائه می‌شود.

۱- Conner
۲- Zwolan
۳- Power
۴- Leigh

با توجه به این نکته، تمرین " ببینید، بشنوید و بگویید " به طور مشخص تری در جهت پرورش این مهارت طراحی شده است. دانش آموز پس از دیدن تصاویر، به دقت به معلم خود گوش می دهد (در صورت نیاز لب خوانی و گفتارخوانی می کنند) و آنچه را معلم خواسته است نشان می دهد یا به پرسش معلم پاسخ می دهد. در این مرحله معلم لازم است از توانایی درک موضوع درسی موردنظر توسط دانش آموز اطمینان حاصل کند و کار را ادامه دهد.

در هر یک از تمرین ها و به اقتضای نیاز پیش آمده، شاید لازم باشد که معلم برای درک بهتر و مؤثرتر، آن را دوباره در کلاس به شکل شفاهی اجرا کند، سپس خواندن و نوشتن را از دانش آموزان بخواهد.

گام های فرایند گوش دادن عبارتند از:

گام اول: دانش آموزان با تمرکز کافی به متن شنیداری^۱ گوش دهند؛

گام دوم: اطلاعات صریح متن شنیداری را درک کنند؛

گام سوم: سیر رویدادهای متن نوشتاری را به خاطر بسپارند؛

گام چهارم: اطلاعات متن شنیداری را تلفیق کنند؛

گام پنجم: اطلاعات متن شنیداری را تفسیر کنند.

۱- منظور از متن شنیداری در این کتاب هر آنچه که بصورت شفاهی در فرایند یاددهی - یادگیری به دانش آموزان ارائه می شود، است.

مهارت سخن گفتن

توانایی سخن گفتن عامل مهمی در رشد و شکوفایی فکری به شمار می آید. سلامت دستگاه شنوایی، رشد بدنی و ذهنی، حضور در اجتماع و محیط، از عوامل مؤثر در سخن گفتن و تکامل گفتارند. تنها در این شرایط کودک می تواند سخن گفتن را آغاز کند و دریافت های خود را با کمک واژه ها آشکار سازد.

سخن گفتن در دانش آموزان دارای آسیب شنوایی

کودک طبیعی پس از چندین ماه گوش دادن و دقت کردن در گفتار اطرافیان، سرانجام کلمه ها را بر زبان می آورد و در این زمان، افزون بر گوش دادن، تلاش می کند تا واژه های شنیده شده را تکرار کند و سخن گفتن را آغاز نماید.

کودکان شنوا در هنگام رشد، ناخودآگاه دستور زبان، یعنی یادگیری واژه های جدید، چگونگی ساخت واژه (صرف) و کنار هم نهادن آن ها و ساخت جمله (نحو) را می آموزند و پیوسته ایراد خود را با کمک محیط اصلاح می کنند. ولی کودکان دارای آسیب شنوایی، افزون بر بی بهره بودن از این رشد، ایرادها را نیز رفع نمی کنند و اختلالات در زبان بیانی نمایان می گردد (گورابی، ۱۳۸۱).

در کودکان دارای آسیب شنوایی، ناتوانی در دریافت صداها، گفتاری مانع از درک صحیح صداها و کشف ویژگی های تولیدی، حرکتی و صوتی می گردد. از این رو برای آنها درک و بیان تعدادی از صداها، به ویژه صداهایی با فرکانس خاص که توان شنیدن آن ها را ندارند (مانند س، ش، ز، و ...) دشوار است.

به دلیل نداشتن حساسیت شنیداری نسبت به پاره های مهارت های آوایی زبان فارسی (مانند تکیه، مکث، زیر و بمی، کشش آوایی)، این موارد را در گفتارشان به کار نمی برند و در یادگیری و کاربرد واژه ها و جمله سازی (توانایی ترکیب کلمه ها در قالب دستوری مناسب برای بیان جمله های معنادار) دچار مشکل می شوند.

این کودکان در فراگیری گفتار و برقراری ارتباط کلامی با دیگران با موانعی مواجه می‌شوند و در طیفی از مشکلات در گفتار قرار می‌گیرند که در یک سر آن فردی بدون یا با حداقل کلام شفاهی است و در سر دیگر آن فردی است که دارای ارتباط کامل کلامی است. این به معنای عدم توانایی ارتباط با دیگران نیست، بیشتر افراد آسیب‌دیده‌ی شنوایی توانایی استفاده از حرکات بیانگر و اشارات را دارا هستند.

فعالیت‌های مربوط به سخن گفتن

در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش به سخن گفتن توجه خاصی شده است و در هر یک از تمرین‌ها به ویژه در "بازی کنید و بیاموزید" و "ببینید بشنوید و بگویید" از معلم خواسته می‌شود که در کنار توجه به سایر مهارت‌های زبانی در فرایند یاددهی - یادگیری حتماً از دانش‌آموزان بخواهند که بسته به توانایی خودشان گفتار هم داشته باشند.

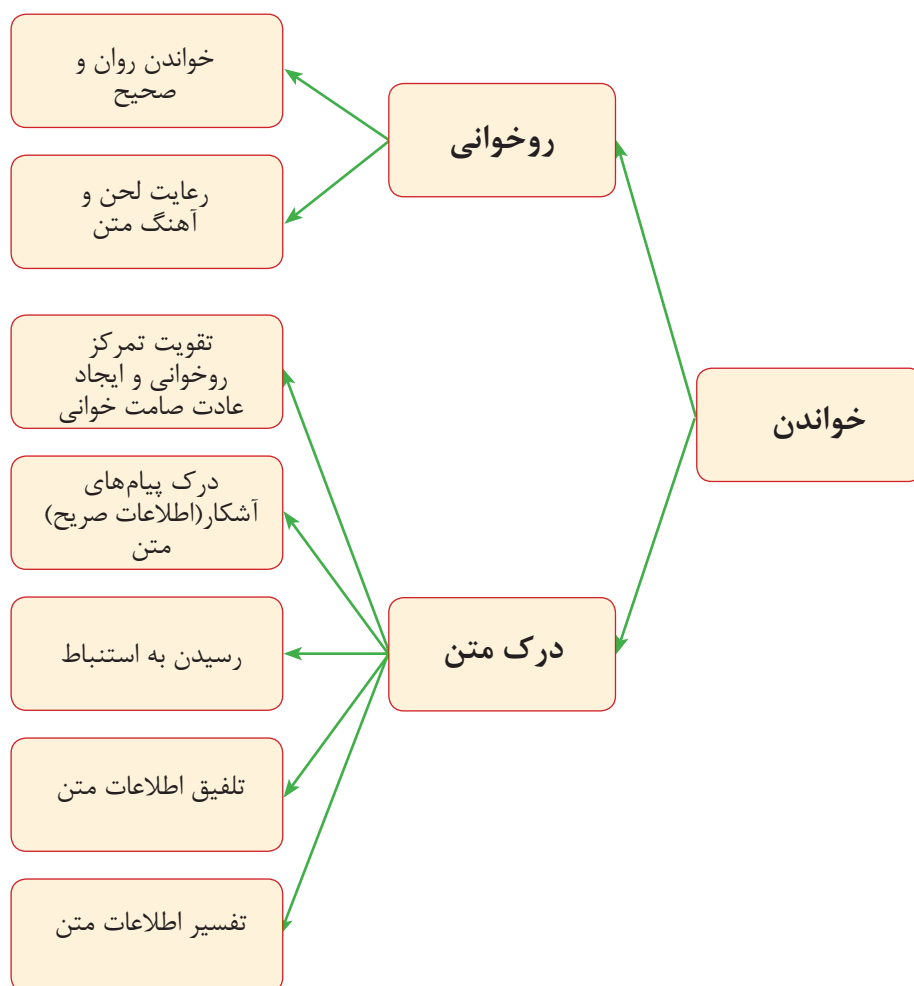
در همه‌ی فعالیت‌های مربوط به نگارش ابتدا باید دانش‌آموز در قالب فعالیت کلاسی و با مشارکت دوستان خود مهارت صحبت کردن مرتبط با تمرینات را به دست آورد، سپس پرداختن به نگارش و بیان از طریق نوشتن، هدف آموزشی قرار گیرد.

در تمامی تمرین‌هایی که قرار است برای تصویر یا موضوعی یک یا چند جمله گفته و نوشته شود، لازم است (گفته‌ها و نوشته‌ها) پس از اطمینان معلم از درک موضوع آموزشی توسط دانش‌آموزان، شکل بگیرد.

مهارت خواندن

خواندن یکی از مهم‌ترین مهارت‌های زبانی است که در دوره‌ی ابتدایی به طور خاص مورد توجه است. خواندن دارای سطوح مختلفی است. سطح اول خواندن، که روخوانی است، در اهداف برنامه‌ی درسی زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش به طور مستقیم مورد توجه نیست. سطح دوم خواندن، که درک متن نوشتاری است، از طریق تمرکز بر خواندن، درک پیام آشکار متن، رسیدن به استنباط و در نهایت تلفیق و تفسیر اطلاعات متن صورت می‌گیرد.

در کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش سوم، تمرکز بر خواندن و درک پیام‌های آشکار پیام متناسب با توانایی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی مورد توجه قرار گرفته است. واژه‌ها با درک متون خواندنی و شنیدنی، همچنین با سخن گفتن و نوشتن گسترش می‌یابند. این گسترش در همه‌ی درس‌ها و به طور مشخص‌تر در نگارش‌ها مورد توجه قرار گرفته و در طراحی تمرینات اعمال شده است.

آشنایی این دانش‌آموزان با اجزای جمله و توانایی این که جمله را به اجزای آن خرد کنند یا کلمه‌ها را کنار هم بگذارند و جمله بسازند درک خواندن و شنیدن آن‌ها را تقویت می‌کند. ایجاد این آشنایی در اهداف و موضوعات درسی کتاب زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش، به صورت روشن آمده است.

تحقیقات بیانگر آن است که بسیاری از دانش‌آموزان از مهارت روخوانی برخوردارند و متن را با صدای بلند و روان و صحیح می‌خوانند اما در بازیابی اطلاعات متن و تعبیر و تلفیق مطالب، عملکرد ضعیفی دارند. پیامد این درک ضعیف متن، در تمامی دروس نمود خواهد یافت.

خواندن در دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی

مطابق الگوی یادگیری زبان، "درک" مقدم بر "بیان" است. ادراک بستگی شدیدی به دریافت صحیح فرد از وقایع گفتاری و نوشتاری دارد و هر شخصی با دریافت کامل و صحیح محرک زبانی و با استفاده از قوانینی که آموخته است دریافت‌های کلامی یا نوشتاری خود را رمزگشایی می‌کند و منظور فرستنده‌ی پیام را می‌فهمد (آدامز و براون و ادواردز، ۱۹۹۸)

در کودکان کم‌شنوا دریافت ناکافی و نامناسب زبانی، به خصوص گفتار، موجب محدود شدن تفکر می‌شود و به موازات آن درک نوشتاری این گروه مختل می‌گردد و این کودکان در درک مطلب خوانده شده ناتوان‌اند (بنچ، ۱۹۹۲، کاکوجوبیری، شریفی، ۲۰۱۰)، زیرا برای درک مطلب خوانده شده، آشنایی با دستور زبان و نقش‌های دستوری کلمه‌ها در کنار توانایی رمزگشایی هر کلمه نیاز است (نیکخو، ۱۳۸۹).

فعالیت‌های مربوط به خواندن

کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش سوم برای تقویت توانایی ادراکی زبان آموزان از موضوع آموزشی نگاه ویژه‌ای به درک متن دارد. انتخاب موضوعات و اهداف آموزشی بر مبنای آشنایی دانش آموزان دارای آسیب شنوایی با دستور زبان فارسی و نقش و جایگاه دستوری و معنایی کلمه‌ها در کنار توجه به گسترش خزانه‌ی لغات و روابط معنایی بین آن‌ها، در راستای دست یافتن به این هدف بوده است.

در فعالیت‌های "با صدای بلند بخوانید"، "درست و نادرست" "درک متن نوشتاری و انجام دادن تمرین مرتبط از طریق وصل کردن، علامت زدن، پرکردن جاهای خالی و... از جمله فعالیت‌های مربوط به خواندن در این کتاب اند.

خواندن جمله‌های مربوط به "با صدای بلند بخوانید" علاوه بر تقویت تمرکز خواندن، موضوع و هدف آموزش و جایگاه آن را به دانش آموز یادآور می‌شود و به فرایند درک کمک می‌کند. درک اطلاعات صریح متن در فعالیت‌های پیشنهاد شده در هر درس کتاب معلم و در هر تمرین کتاب درسی مد نظر قرار گرفته و تمام یا بخشی از هدف آموزشی و یادگیری در آن‌ها تأمین شده است. این به دلیل ویژگی‌های دانش آموزان دارای آسیب شنوایی و تسهیل فرایند یاددهی و یادگیری صورت می‌گیرد.

ارائه‌ی کارت نوشتاری به هنگام اجرای فرایند یاددهی-یادگیری از جمله در اجرای تمرین "بازی کنید و بیاموزید"، توجه به کلمه‌ها و جمله‌های کلیدی در تمرین‌های "ببینید، بشنوید و بگویید" و "با صدای بلند بخوانید"، انتخاب تصویر متناسب با جمله‌ی نوشتاری ارائه شده و بالعکس، نمونه‌هایی از تمرینات خواندن برای درک اطلاعات صریح در کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش سوم‌اند.

در تمرین‌ها به سطوح مربوط به استنباط، تلفیق و تفسیر اطلاعات متن توجه شده است و معلمین می‌توانند متناسب با توانایی‌های دانش آموزان خود در هنگام دادن تمرین‌های تکمیلی، این سطوح را مد نظر قرار دهند. در کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش بیشتر به سطح عمومی و مشترک درک متن در خواندن و در راستای اهداف و موضوعات آموزشی توجه شده است.

مهارت نوشتن

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های مرتبط با دیدن، شنیدن و خواندن را به نوشتار تبدیل کند. نوشتن نیز مانند خواندن شامل دو سطح است. املا از سطوح مقدماتی آن است که خود شامل مراحل اولیه‌ای است که از آن جمله می‌توان به نوشتن درست نشانه‌ها، توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. این سطح در کتاب زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش به صورت مستقیم مد نظر قرار نگرفته است.

سطح دوم نوشتن نگارش و انشاست. هر نوع نوشتنی (حروف، کلمه، جمله) را نگارش می‌گویند که دارای الگوی ثابت، تغییرناپذیر و قالب‌مند است، نگارش برای رساندن پیام مستقیم است اما انشاءنویسی نوشتنی فعال است که با آن فکر و تخیل به کار می‌افتد. از اهداف نوشتن این است که دانش‌آموزان بتوانند از طریق نوشتن، نیازمندی‌های آنی خود را در برقراری ارتباط با دیگران به خوبی برآورند و بتوانند آنچه را که خود به آن می‌اندیشند و می‌خوانند به دیگران بگویند و یا بنویسند. برای نوشتن و انشا لازم است دانش‌آموزان پیش‌نیازهایی را طی کنند و مهارت‌هایی را کسب نمایند برای نمونه:

- جمله‌سازی با واژه‌های متفاوت به صورت شفاهی و کتبی (جمله‌نویسی)
- تکمیل جمله‌های ناقص به کمک واژه‌های مناسب، جهت تشخیص ارتباط بین اجزای جمله

- نوشتن جمله برای کلمه‌های بهم‌ریخته
- توصیف یک تصویر در قالب جمله
- نوشتن داستان یا توصیف رویداد برای مجموعه‌ای از تصاویر که به هم ارتباط دارند
- ادامه‌ی جمله‌ای ناتمام در یکی دو سطر
- پاسخ دادن به پرسش‌ها بعد از دیدن تصاویر یا خواندن جمله و متن
- اجرای نمایش و بازی بعد از خواندن دستور کار

- نوشتن نتیجه و پیام متن
- خلاصه‌گویی و خلاصه‌نویسی داستان یا متن گزارش دادن شفاهی یا کتبی از یک فعالیت
- و ... (میرشفیعی، ۱۳۹۰)

از آنجا که جمله و بند (پاراگراف) از اصلی‌ترین اجزای انشا هستند، در این کتاب، به دلیل توانایی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی نگارش و نوشتن جمله و ایجاد زمینه برای نوشتن بند و بندنویسی از اهداف فرایند یاددهی - یادگیری قرار گرفته است و به تعمیق و تجربه‌های یادگیری در این زمینه اختصاص می‌یابد.

در کتاب‌های زبان‌آموزی، جمله‌سازی (و نگارش) چگونگی جمله‌سازی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. آن‌ها می‌توانند اولین تجربیات خلاقیت نوشتاری را کسب کنند، با انواع جمله‌های خبری، پرسشی، امری و تعجبی آشنا شوند، جایگاه انواع مقوله‌های صرفی مثل گروه اسمی، ضمایر و... را در ساخت جمله بیاموزند و قواعد نحوی موجود در دستور زبان فارسی را غیر مستقیم تجربه کنند. در جمله‌نویسی دو اصل موردنظر است:

الف) پیام جمله، که باید از لحاظ معنایی و حقایق برون زبانی صحیح و متناسب باشد.

ب) ساخت نحوی جمله، که باید با اصول و قواعد ساخت جمله در زبان فارسی منطبق باشد. به این ترتیب با گسترش جمله‌نویسی و آموزش چگونگی قرار دادن جمله‌ها در کنار هم و متن‌نویسی دانش‌آموزان، برای نگارش و نوشتن خلاق آماده می‌شوند و این گونه آموزش نوشتن فعال و خلاق با برنامه‌ریزی مشخص تا پایان دوره‌ی ابتدایی ادامه می‌یابد. مراحل نوشتن خلاق در این محتوا از کلمه شروع می‌شود و به گروه (عبارت)، جمله و متن گسترش می‌یابد.

دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی و مسئله‌ی «نوشتن»

شاید بتوان گفت از میان مهارت‌های زبانی، سخت‌ترین گام برای این کودکان «نوشتن» (نگارش و انشا) است. مشاهده شده که بسیاری از قواعد حاکم بر گفتار، از جمله قواعد دستوری در نوشتار نیز حکم فرماست. از این رو اختلالات مشاهده شده در گفتار افراد دارای

آسیب شنوایی در نوشتار آن‌ها نیز نمود پیدا می‌کند (بنچ، ۱۹۹۲). نوشتار این کودکان می‌تواند ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

- ✓ جمله‌ها به سادگی گرایش دارد، با ساختارهای نحوی پیچیده‌ی بسیار کم؛
- ✓ جمله‌ها ترتیب به‌هم ریخته‌ای از کلمات است، که بدون نظم، آرایش، توالی و پایانه‌ی صرفی قابل قبول؛
- ✓ از مترادف، متضاد، استعاره، حروف ربط و اضافه و حذف به‌قرینه بسیار اندک استفاده شده است (ابراهیمی، ۱۳۸۸)؛
- ✓ در بیان جملات آنان تطابق میان فعل و فاعل وجود ندارد (ویلیامز^۱، ۲۰۰۶)؛
- ✓ تعداد و تنوع واژگانی محدودی دارند؛
- ✓ بعضی از عناصر دستوری را حذف می‌کنند.

بنابراین ناتوانی در درک مطالب خوانده شده و در یادگیری دستور زبان، اختلال در جنبه‌های زبانی نوشتار و در آخر ناآگاهی از قواعد زبانی و درک نشدن رابطه‌ی بین واژه‌ها و نقش این روابط در بازنمایی وقایع، مهارت انتقال پیام از راه جمله‌نویسی، متن‌نویسی و انشا را برای کودکان آسیب‌دیده‌ی شنوایی بسیار دشوار می‌سازد (یعقوبی، ۱۳۸۹).

این در حالی است که «نوشتن» علاوه بر مهارت‌های اساسی و پیش‌نیاز بودن برای کسب موفقیت در تحصیل و مدرسه، می‌تواند نقش مهمی در زندگی روزانه‌ی افراد دارای آسیب‌شنوایی داشته باشد. آن‌ها برای ارتباط با افرادی فراتر از خانواده و با دوستان خود، برای فرستادن نامه، پیامک یا پست الکترونیک، پرکردن فرم و... از نوشتن استفاده می‌کنند. به ویژه اگر امکان استفاده از سایر راه‌های ارتباطی با دنیای افراد شنوا وجود نداشته باشد، «نوشتن» می‌تواند راهی برای ثبت خاطرات، انتقال ایده‌ها و افکار و احساساتشان باشد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲).

فعالیت‌های مربوط به نوشتن

در کتاب زبان آموزی، جمله سازی و نگارش سوم، نوشتن جمله با معرفی اجزای جدید زبانی و دستوری، مطابق با سال‌های قبل، ادامه پیدا کرده است. برای هر درس چند صفحه با عنوان نگارش وجود دارد که دانش‌آموزان را در نگارش بند و نوشتن بندهای ساده، به صورت مستقل تر و با رویکرد فرا زبانی، آماده می‌سازد.

آشنایی با افعال پربسامد مرکب و به کارگیری آنها، مشاهده و توجه دقیق به پیرامون از طریق بیان شفاهی و نوشتاری تفاوت‌ها و شباهت‌ها، انتخاب و نوشتن کلمه یا موضوعات مرتبط با یک موضوع مشخص شده در قالب روابط واژگانی، شبکه‌های معنایی و نوشتن موضوع اصلی، با توجه به تصاویر یا کلمه‌های ارائه شده و نوشتن عبارات و جمله‌های مرتبط با موضوع اصلی، از موارد مطرح شده در قسمت نگارش هر درس است.

تمرین‌های کتاب به صورتی طراحی شده است که تا تمرین سوم تمرکز فعالیت‌ها و تمرین‌ها بر مهارت‌های گوش کردن، سخن گفتن و خواندن است. اما در تمرینات بعدی به مرور به مهارت نوشتن توجه بیشتری می‌شود. به طوری که در آخرین تمرین هر درس یا نگارش، از دانش‌آموز انتظار می‌رود راجع به هدف و موضوع درس مطلبی مستقل بنویسد.

در پایان درس نهم، فعالیت‌های تکمیلی پیش بینی شده است تا هم آموخته‌هایشان در پایان سال تحصیلی تعمیق و تثبیت شود و هم از آنها به منظور ارزشیابی، در ابتدای پایه‌ی چهارم استفاده شود.

روش‌های تدریس

ارتقای کیفیت آموزش و ثمربخشی معلمان در زمینه‌ی بهبود یادگیری شاگردان در گرو حرفه‌ای شدن معلمان است. معلم حرفه‌ای کسی است که در راستای رشد و شکوفایی استعدادهای فطری خود به شناخت علمی و مهارت‌های عملی مجهز باشد و از روش‌های نوین تدریس در کلاس و آموزش بهره‌برد.

به منظور آشنایی معلمان با روش‌های تدریس، در این کتاب تعدادی از روش‌های تدریس علمی متناسب با محتوای هر درس به صورت پیشنهادی ارائه شده است.

معلمان عزیز می‌توانند، با توجه به فضای فیزیکی کلاس، موقعیت جغرافیایی و بومی، وضعیت روحی دانش‌آموزان، وضعیت آب و هوای منطقه، امکانات مدرسه، توانایی‌های شخصی و خلاقیت‌های فردی خود، روش‌ها و الگوها را جابه‌جا نمایند.

هدف از به‌کارگیری روش‌های متفاوت در تدریس، ایجاد تنوع و جذابیت در محیط یادگیری است. در این نگاه، معلم از متکلم وحده بودن به تسهیل‌کننده‌ی فرایند یاددهی-یادگیری تغییر نقش می‌دهد و از استعدادهای و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان در این سن، در جهت بهبود وضعیت آموزشی بهره‌برد. بهره‌گیری از هر یک از این روش‌ها به تشخیص همکاران گرامی و میزان پیشرفت تحصیلی بستگی دارد.

روش‌های تدریس پیشنهادی (پرسش و پاسخ، مشاهده‌ای، ایفای نقش، بازی، پیش‌سازمان دهنده، گردش علمی، نمایشی و ای $E5=5$) در این کتاب منطبق با سطح توانایی جسمی و ذهنی دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی پایه‌ی سوم انتخاب و پیشنهاد شده است تا معلمان بتوانند از آن‌ها به صورت کاربردی بهره‌برند.

شرح مختصر این روش‌ها در صفحه بعد آمده است:

روش تدریس مبتنی بر بازی (آقازاده، ۱۳۹۳)

بنا بر اصول طرح درس نویسی و طراحی آموزشی، بازی از روش‌های ارزنده‌ی یادگیری است که می‌توان در موردهای زیر از آن استفاده کرد:

- ۱- از بازی می‌توان در آغاز فعالیت درس بهره گرفت. بازی مطمئن‌ترین روش و ابزار برای جلب توجه، افزودن بر علاقه، هماهنگ کردن فرایند یادگیری و آماده کردن شرایط برای فعالیت‌های آتی است. بازی زمینه را برای تعامل آسان و سریع آماده می‌سازد و تجاربی را در آغاز کار به عموم دانش‌آموزان عرضه می‌کند.
- ۲- از بازی می‌توان در طی فرایند تدریس بهره گرفت. به ویژه بازی را می‌توان برای ارائه‌ی انواع گوناگونی از تجارب به کار گرفت.
- ۳- برای خلاصه کردن یا به پایان بردن درس هم می‌توان از بازی کمک گرفت. بازی برای یادگیری درس یا دروس بعد، باید پایانی شوق‌آفرین و اشتیاقی پایا فراهم آورد.

در درس‌های ۱، ۳، ۴، ۸، ۹ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

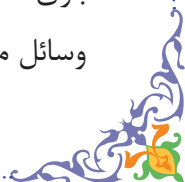
مراحل اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی

*مرحله‌ی نخست: بیان هدف

در مرحله‌ی حاضر تلاش می‌کنیم هدف درس را به روشنی و در نهایت سادگی به دانش‌آموزان بیان کنیم.

*مرحله‌ی دوم: شرح بازی

در مرحله‌ی حاضر، بازی موردنظر را برای آموزش مفاهیم شرح می‌دهیم. لازم است در شرح بازی، دستورالعمل مورد نیاز و نحوه‌ی انتخاب افراد برای بازی هر یک از دانش‌آموزان و انتخاب وسائل مناسب برای کمک به غنی‌سازی بازی مشخص گردد.

*مرحله ی سوم: اجرای بازی

این مرحله عملی‌ترین بخش اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی است. در مرحله ی حاضر همه ی دانش‌آموزان در یادگیری نقش فعال دارند و معلم هم به مثابه ی راهنمای فعالیت‌های بازی عمل می‌کند. همچنین انواع وسائل کمک آموزشی فراهم شده در اختیار دانش‌آموزان قرار داده می‌شود.

*مرحله ی چهارم: نتیجه گیری و ارزشیابی

در روش تدریس مبتنی بر بازی، مرحله ی پایان روش تدریس، که نتیجه‌گیری است، با فعالیت ارزشیابی همراه است. در مرحله ی حاضر تلاش می‌شود توجه دانش‌آموزان به اجرای فعالیت‌هایی سوق داده شود. از آنجا که بسیاری از دانش‌آموزان در فعالیت بازی شرکت می‌کنند، به احتمال زیاد، برای یادگیری، به مفهوم موردنظر تسلط می‌یابند. از این رو از نتیجه‌گیری بازی به قصد ارزشیابی هم بهره‌می‌گیریم.

روش تدریس پرسش و پاسخ (شعبانی، ۱۳۸۳)

معلم، در روش پرسش و پاسخ، در هنگام جلب توجه شاگرد به مطلب یا درس جدید و تدریس آن، مستقیماً به بیان مطلب نمی‌پردازد، بلکه با طرح سؤال‌های منظم، فعالیت ذهنی شاگردان را در مسیر مطالب و مفاهیم جدید قرار می‌دهد و آن‌ها را هدایت می‌کند، تا خودشان به کشف مفاهیم جدید توفیق یابند. در عین حال سؤالات باید، با توجه به زمینه‌های علمی شاگردان، طرح گردند و به گونه‌ای مطرح شوند که توجه آنان را به حرکت درآورد (آقازاده، ۱۳۸۴، ص. ۴۹).

هدف اساسی از روش تدریس پرسش و پاسخ، تشخیص و تحریک تفکر، توانایی، علائق، تقویت قدرت استدلال، سنجش و قضاوت، استفاده از تجارب و دانسته‌های گذشته و ایجاد اعتماد به نفس در دانش‌آموزان است.

در درس های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۹ می توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پرسش و پاسخ

*مرحله ی نخست: بیان و شرح هدف

در مرحله ی حاضر، هدف درس را اعلام می کنیم و برای درک بیشتر دانش آموزان آن را شرح می دهیم. شرح و بیان هدف باید با استفاده از واژه های ساده و عاری از ابهام باشد تا از تفسیر پذیری هدف پیشگیری شود. به بیانی دیگر، گفته ها باید به قدری روشن تر باشند که تفسیر ذهنی دانش آموزان سبب انحراف فکریشان نگردد.

*مرحله ی دوم: پرسش و پاسخ

در این مرحله، سعی می شود با پرسش های پیگیر، دانش آموزان به ارائه ی پاسخ های مناسب وادار شوند. براین باوریم که نباید همه ی پرسش ها از جانب معلم باشد، بلکه باید دانش آموزان را هم به طرح سؤال ترغیب کنیم. به یاد داشته باشیم به سادگی به پرسش های دانش آموزان پاسخ ندهیم و پرسش های پیش پا افتاده را هم مطرح نکنیم، همچنین نباید به دانش آموزان پاسخ های ناقص داده شود.

*مرحله ی سوم: نتیجه گیری

در مرحله ی سوم، به جمع بندی و تعمیق آموخته های دانش آموزان پرداخته می شود. این جمع بندی به سازماندهی پایانی موسوم است. یعنی فعالیت ذهنی گوناگونی که ایجاد شده است باید به نتیجه ای ختم شود. در این مرحله هم از پرسش و پاسخ مدد می گیریم.

روش تدریس پیش سازمان دهنده (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

منظور از پیش سازمان دهنده، مفهوم، مطلب یا موضوعی است که در تدریس یک درس مورد استفاده قرار می گیرد تا به وسیله ی آن، قسمت ها و مطالب مختلفی که رشته ای از دانش را تشکیل می دهد، با نظمی خاص سازمان یابد و در ذهن شاگرد جای گیرد. به عبارت دیگر،

پیش سازمان‌دهنده یک مطلب یا مفهوم کلی است که در مقدمه‌ی تدریس می‌آید تا مبحث ارائه شده به شاگردان را با مباحث پیشین همان درس مربوط سازد و در عین حال، پایه‌ای شود. برای این که ارتباط مفاهیم بعدی با مفاهیم قبلی مرتبط گردد و شاگرد بتواند تمام مباحث درس را به صورت ساخت منظم و سازمان‌یافته‌ای در ذهن خود جای دهد. در الگوی پیش‌سازمان‌دهنده، معمولاً مطالب از کلی به جزئی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در درس‌های ۲، ۶، ۷ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس پیش‌سازمان‌دهنده

*مرحله‌ی نخست: ارائه پیش‌سازمان‌دهنده

در این مرحله، معلم ابتدا هدف یا اهداف درس را معین، آن‌گاه پیش‌سازمان‌دهنده را عرضه می‌کند. به علاوه، به دانش‌موجود (پیشین) و دانش جدید اشاره و سپس تلاش می‌کند زمینه را برای دریافت اطلاعات آماده سازد.

*مرحله‌ی دوم: ارائه‌ی مواد یادگیری یا مطلب درسی

در مرحله‌ی حاضر، مطالب مندرج در کتاب درسی یا مطالبی که از سوی معلم تدارک دیده شده است به دانش‌آموز عرضه می‌شود. در این مرحله تلاش می‌کنیم، انگیزه‌ای را که در مرحله‌ی نخست برای پیگیری درسی ایجاد کرده‌ایم، حفظ کنیم. همچنین، مراقب باشیم بین گفته‌ها و مطالب درسی روابط منطقی رعایت گردد.

*مرحله‌ی سوم: استحکام بخشیدن به ساخت یا ساختار دانش

در بخش حاضر تلاش می‌کنیم تا آنچه را در مرحله‌ی دوم ارائه شده است، با فعال‌سازی یادگیرنده، در ساخت شناختی او جا دهیم. این کار با استفاده از روش‌های خاصی صورت می‌گیرد. از روش‌های مورد استفاده در این بخش می‌توان به روش تفکر انتقادی اشاره کرد.

روش تدریس گردش علمی (صفوی، ۱۳۸۷)

گردش علمی به دانش آموزان امکان می دهد که از طریق مشاهده ی طبیعت، وقایع، فعالیت ها، اشیا و مردم، تجربه ی علمی به دست آورد. در گردش علمی دانش آموزان با مشاهده ی واقعیت ها بهتر می توانند مفاهیمی را که در کلاس مورد بحث قرار می گیرد، در ذهن خود بپرورانند و معلم می تواند با استفاده از این شیوه کنجکاوی فراگیران را درباره ی موضوعی خاص برانگیزد.

در درس ۵ می توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس گردش علمی

*فعالیت های قبل از رفتن به گردش علمی

قبلاً از محلی که قرار است برای گردش علمی در نظر گرفته شود، بازدید شود. همچنین هدف گردش علمی دقیقاً مشخص گردد و از اداره ی مربوط و اولیای شاگردان اجازه ی کتبی گرفته شود.

*فعالیت های ضمن گردش علمی

معلم بازدید را طبق برنامه ی زمانی پیش ببرد و شاگردان را در یافتن پاسخ سؤالاتشان یاری دهد.

*فعالیت های پس از گردش علمی

شاگردان نتایج گردش علمی خود را در کلاس ارائه دهند.

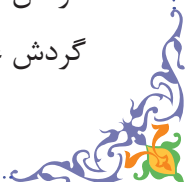
انواع گردش علمی

گردش علمی کوتاه مدت و سریع؛

گردش علمی یک یا دو ساعتی؛

گردش علمی روزانه؛

گردش علمی هفتگی و ماهانه.

روش تدریس مبتنی بر روش نمایشی (آقازاده، ۱۳۹۳)

این روش بر مشاهده و دیدن استوار است. افراد مهارت‌های خاصی را از طریق دیدن فرا می‌گیرند. مهمترین حسن این روش، به‌کارگیری اشیای حقیقی و واقعی در آموزش است و کاربردش بیشتر برای درس‌هایی است که جنبه‌ی عملی و فنی دارند.

در درس‌های ۱، ۳، ۴، ۷، ۹ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش (صفوی، ۱۳۸۷)

ایفای نقش روشی است که می توان آن را برای تجسم عینی موضوع ها و درس هایی که برای نمایش مناسب اند، به کار برد.

در درس ۶ می توان از این روش تدریس استفاده کرد.

*مرحله ی اول: انتخاب بازیگران

در این مرحله بازیگران را انتخاب می کنیم.

*مرحله ی دوم: آماده سازی

در این مرحله دانش آموزانی را که برای نقش ها برگزیده ایم آماده می کنیم. برای آماده سازی بازیگران، باید نقش ها و ماهیت آن ها و فضای نمایشی را تشریح کنیم.

مرحله ی سوم: بیان اهداف به دانش آموزان و آماده سازی آنان

هدف از این مرحله متوجه کردن دانش آموزان است به فعالیت در شرف اجرا و تکالیفی که باید انجام دهند.

مرحله ی چهارم: اجرای نمایش

در مرحله ی حاضر، بازیگران مطابق با دستورالعمل های داده شده و با استفاده از متن نمایش به ایفای نقش می پردازند.

مرحله ی پنجم: طرح سؤال

در این مرحله تلاش می کنیم با توجه به رخدادهای نمایش سؤال مطرح کنیم.

مرحله ی ششم: توضیح و تعیین تکلیف

در این مرحله دقت می کنیم، تکلیف به اندازه ای باشد که دانش آموزان بتوانند به انجام دادن کار رغبت نشان دهند.

روش تدریس مبتنی بر روش مشاهده‌ای (پورسلطانی و همکاران، ۱۳۹۰)

بخش عمده‌ای از یادگیری کودکان از راه مشاهده کردن در خلال تعاملات اجتماعی حاصل می‌شود. یادگیری از راه مشاهده و تقلید را می‌توان فراگیری طبیعی رفتار تلقی کرد. یک مدل بر مشاهده چنان اثر می‌گذارد که رفتار بعدی مشاهده‌گر شبیه رفتار مدل می‌شود.
در درس‌های ۲، ۵، ۷، ۸ می‌توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش مشاهده‌ای

* نخستین گام فرایندهای توجّهی

یادگیری مشاهده‌ای مستلزم توجّه به یک مدل یا فعالیت مدل است.

* گام دوم فرایندهای یادداری

جنبه‌هایی از مدل، که مورد توجّه مشاهده‌گر قرار گرفته است، در شکل نمادین در حافظه‌ی بلندمدت نگه‌داری می‌شود. مرور ذهنی، در طول مرحله‌ی یادداری به صورت یک کمک حافظه‌ی مهم عمل می‌کند.

* گام سوم فرایند تولیدی

مدل‌سازی مستلزم انتقال و تبدیل مفاهیم نمادین به کنش‌های آشکار است. یادگیرنده باید چندین جنبه‌ی فعالیت مدل را، که در حافظه شکل نمادین دارد، باز تولید کند.

* گام چهارم فرایندهای انگیزشی

فرایندهای انگیزشی معین می‌کنند که یادگیرنده رفتاری را که از راه مشاهده فراگرفته است، ابراز می‌دارد یا نه.

* گام پنجم فرایند فراگیری و عملکرد

پیامدهای رفتاری در شکل، تقویت و تثبیت نقش‌های تسهیل‌کننده در فراگیری رفتار مدل شده و اجرای آن تأثیر دارد.

روش تدریس ای ۵ (E5)، بر اساس ساخت گرایی (آقازاده، ۱۳۹۳)

از نظر طبقه بندی، روش ساخت گرایی جزو روش های فعال و اکتشافی است که بر تولید، کنترل و تعمیم دانش تأکید می کند.

در فرایند تدریس ساخت گرایی، معلم و همه ی امکانات تسهیل کننده اند و جزو خدمات آموزشی به حساب می آیند. بنابراین در این روش، دانش آموز نقش اساسی را ایفا می کند.

هدف: جست و جوی فعالانه ی فراگیران از طریق فعالیت های گوناگون برای کشف راه حل ها، مفاهیم، اصول و قوانین، از اهداف مهم این روش است. داشتن روحیه ی کاوشگری برای ایجاد سؤال، طراحی، اجرا، ابداع و به دست آوردن جواب، از ویژگی های ساخت گرایی است.

این الگوی تدریس از پویاترین و کارآمدترین الگوهای تدریس است که در بسیاری از کلاس های دنیا با موفقیت در حال اجراست.

در درس های ۳، ۷ می توان از این روش تدریس استفاده کرد.

مراحل اجرای روش تدریس ای ۵ (E5)

درگیر کردن

کاوش

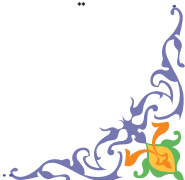
توصیف

شرح و بسط گسترش

ارزشیابی

*مرحله ی اول درگیر شدن

این مرحله برای جلب توجه کلاس به موضوع مورد آموزش و ایجاد هیجان و انگیزش در فراگیران طراحی شده است. یک سؤال جالب، یک داستان نیمه تمام، یک عکس خوب، ارائه ی یک فعالیت مناسب علمی و... می تواند مورد استفاده ی معلم قرار گیرد.

***مرحله‌ی دوم کاوش**

در این مرحله، که مطالعه بعد از ایجاد انگیزه است، معلّم از گروه‌ها می‌خواهد تا به مشاهده بپردازند. در تمام لحظات گروه‌ها یادداشت برداری می‌کنند. در واقع ایجاد و تقویت هماهنگی مغز و دست در حین کسب تجربه از اهداف مهم این مرحله است. این مرحله به دانش‌آموزان در ایجاد یک قالب و چهارچوب فکری برای تشکیل مفاهیم جدید کمک می‌کند. در این مرحله معلّم نقش راهنما دارد.

***مرحله‌ی سوم توصیف**

در این مرحله معلّم باید رشته‌ی کار را به دست دانش‌آموزان بدهد. دانش‌آموزان برای کار و فعالیت انجام شده توضیح منطقی و مستدل ارائه می‌دهند و به توصیف مشاهدات می‌پردازند. بحث بین دانش‌آموزان آغاز می‌شود. دانش‌آموزان سعی می‌کنند از معلّم سؤال کنند. ولی معلّم پاسخ نمی‌دهد و تلاش می‌کند با توصیف، دانش‌آموز به دنبال آن بگردد.

***مرحله‌ی چهارم شرح و بسط، گسترش**

دانش‌آموزان خوشحال‌اند و چون با انگیزه کار را شروع کرده‌اند اطلاعات زیادی به دست آورده‌اند. آن‌ها به کتاب‌های مختلف، دائره‌ی المعارف‌ها، نرم افزارهای کامپیوتری و ... مراجعه می‌کنند. معلّم فقط راه جمع‌آوری اطلاعات را به آنان یاد می‌دهد و می‌گوید که چگونه می‌توانند خودشان مشکلات را حل کنند. در این مرحله مثال‌های اضافی و موارد بیشتری درباره‌ی مفاهیم اصلی درس ارائه می‌گردد و از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا از آموخته‌ها و یادگیری‌های قبلی برای گسترش و بسط و تعمیم به دیگر مفاهیم استفاده کنند.

***مرحله‌ی پنجم ارزشیابی**

ارزشیابی مستمر در طول انجام دادن فعالیت و از همان مرحله‌ی اول آغاز شده است. در این مرحله، معلّم برای ارزشیابی پایانی می‌تواند از یک روش مناسب استفاده کند و این به انتظار معلّم و نوع ارزشیابی بستگی دارد.

به طور کلی الگوی ای ۵ (E5) در افزایش سواد علمی کاربرد دارد و بسیار موفق بوده است.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (توصیفی)

با توجه به اینکه زبان آموزی بر نگرش شبکه‌ای استوار است، همه‌ی مهارت‌های زبانی به صورت درهم تنیده آموزش داده می‌شوند. یعنی همزمان با آموزش مهارت‌های روخوانی یا شفاهی زبان، مقدمات مهارت‌های کتبی یا نوشتاری نیز آموخته می‌شود. پس ارزشیابی نیز باید با آموزش در هم تنیده باشد؛ ارزشیابی کیفی (توصیفی) این فرصت را در پایه‌ی اول (تکمیلی) فراهم نموده است.

هدف از ارزشیابی، علاوه بر اندازه‌گیری میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموز، تکمیل فرایند آموزش نیز هست. بنابراین معلمان به جای اینکه پس از تدریس به ارزشیابی بپردازند، بهتر است در حین تدریس، در تکمیل فعالیت‌های خود از ارزشیابی بهره ببرند. در ارزشیابی کیفی، بازخوردها به صورت کیفی ارائه می‌گردد. معلمان در کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت با مسائلی چون اهمیت، ضرورت، اهداف و ویژگی‌های ارزشیابی کیفی آشنا شده‌اند.

* معلمان با به کارگیری درست و منطقی ارزشیابی کیفی به عنوان ابزاری در خدمت آموزش می‌توانند امکان بهبود فرایند یادگیری را در محیط فعال و پویای کلاس فراهم آورند.

* معلمان با استفاده‌ی به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌توانند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابند و براساس تفاوت‌های فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش‌آموزان را حذف کنند و هرکس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند.

* در ارزشیابی کیفی با ارائه‌ی بازخوردهای مناسب می‌توان فضای روانی و عاطفی مطلوب را برای اولیا و دانش‌آموزان فراهم آورد.

* ارزشیابی کیفی فرصت خوبی برای شناخت استعدادهای دانش‌آموزان فراهم می‌کند و یک معلم متعهد با شناساندن این توانایی‌ها به بچه‌ها، فضای تقویت انگیزه‌ی یادگیری و مهارت خود ارزیابی و اعتمادبه نفس را برای آنان ایجاد می‌کند.

* ارزشیابی امتحان گرفتن نیست بلکه دادن فرصت داوری و اندیشیدن درباره‌ی فرایند پیشرفت

دانش آموز در همه‌ی مراحل آموزش است و صرفاً نتیجه‌ی آموزش موردنظر نیست. در این کتاب، متناسب با ساختار هر درس، نمونه‌ای از انواع ارزشیابی کیفی و ابزارهای گردآوری اطلاعات ارائه گردیده است که از طریق آن‌ها بهبود یادگیری، افزایش بهداشت روانی کلاس، حس مشارکت و اعتماد به نفس در دانش آموزان ایجاد می‌شود. معلمان توجه داشته باشند که از همه‌ی ابزارهای ارزشیابی (مثل آزمون‌های عملکردی، پوشه‌ی کار، مشاهده، فهرست واری و...) به دور از افراط و با حفظ تعادل، بر اساس مقتضیات کلاس و نوع روش درس و روحیات دانش آموزان، استفاده کنند و از مداخله‌های مؤثر در مواقع لزوم بهره ببرند.

جدول نمای کلی روش‌ها و ابزار ارزشیابی دروس سوم (پیشنهادی)

شماره‌ی درس	عنوان درس	روش‌های تدریس (پیشنهادی)	ارزشیابی کیفی (پیشنهادی)
درس اول	کلمه‌ی پرسشی «چه کار»	بازی پرسش و پاسخ نمایشی	بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون مداد کاغذی
درس دوم	کلمه‌ی پرسشی "چه ..."	پیش سازمان دهنده پرسش و پاسخ مشاهده‌ای	ارزشیابی شفاهی با استفاده از کارت نوشتاری "چه ..."
درس سوم	همه، هیچ، هر	نمایشی بازی پرسش و پاسخ ای ۵ (E5)	آزمون مداد کاغذی آزمون شناسایی
درس چهارم	قید ۱ / کلمه‌ی پرسشی "چگونه"	بازی نمایشی پرسش و پاسخ	بیان شفاهی آموخته‌ها آزمون عملکردی، نمونه کار
درس پنجم	قید ۲ / کلمه‌ی پرسشی "چه وقت"	مشاهده‌های گردش علمی پرسش و پاسخ	آزمون مداد کاغذی بیان شفاهی آموخته‌ها
درس ششم	ضمیر "خود..."	پیش سازمان دهنده ایفای نقش پرسش و پاسخ	آزمون عملکردی، نمونه کار بیان شفاهی آموخته‌ها
درس هفتم	قید ۳ / زمان آینده	نمایشی مشاهده‌ای پیش سازمان دهنده ای ۵ (E5)	چک لیست آزمون عملکردی، نمونه کار
درس هشتم	قید ۴	مشاهده پرسش و پاسخ بازی	آزمون مداد کاغذی آزمون شناسایی
درس نهم	کلمه‌های پرسشی چند(تا) / چندم / چندمین	بازی پرسش و پاسخ نمایشی	آزمون شناسایی آزمون مداد کاغذی

اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس زبان آموزی، جمله‌سازی در پایه‌ی سوم

باتوجه به این که سیستم سامانه دانش‌آموزی از سوی سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور از سال تحصیلی ۹۶-۹۵ راه اندازی شده است و در این سامانه جدول اهداف و نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی همه‌ی درس‌ها از جمله؛ درس زبان آموزی، جمله‌سازی مربوط به پایه دوم تکمیلی هم موجود می‌باشد.

لذا همکاران گرامی می‌توانند با مراجعه به این سامانه، سیاهه عملکردهای مربوط به این درس را که در سامانه دانش‌آموزی موجود و دسترسی آن برای هر همکار سهل‌الوصول است را خوانده و پس از مطالعه‌ی آن و با توجه به اهداف کلی و نشانه‌های تحقق و عناوین کارنامه مربوط به این درس، آن را برای هر دانش‌آموز در هر نوبت تکمیل نموده و در کارنامه دانش‌آموز منظور نمایید.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه سوم دوره ابتدایی

نشانه‌های تحقق	دروس	سطوح عملکرد	نشانه‌های تحقق
۴. درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های مربوط به موضوع در تصویرهای بخش نگارش	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰	خیلی خوب خوب قابل قبول نیازمند آموزش	۴. درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های مربوط به موضوع در تصویرهای بخش نگارش
۵. درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های مربوط به موضوع در تصویرهای بخش نگارش	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰	خیلی خوب خوب قابل قبول نیازمند آموزش	۵. درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های مربوط به موضوع در تصویرهای بخش نگارش

توجه: همکارگرمی با استفاده به موقع از ابزارهای ارزشیابی کیفی می‌تواند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران به اطلاعات معتبر و مستند دست یابد و بر اساس تفاوت‌های فردی آنان مقایسه‌ی بین دانش آموزان ا حلف کند و هر کس را با توجه به توانایی‌های خودش مورد سنجش و ارزیابی قرار دهد.

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه سوم دوره ابتدایی

سطوح عملکرد	
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی را با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و اغلب تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی محدودی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و اندکی از تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله ای با کلمه پرسشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و بیان تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر در بخش نگارش همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌هایی را با استفاده از ضمیر "خود..." بیان می‌نماید و می‌نویسد و نام موضوع را بیان و کلمه‌های مرتبط با موضوع را انتخاب و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی در حد کتاب درسی با استفاده از ضمیر "خود..." بیان می‌نماید و می‌نویسد و اغلب نام موضوع را بیان و کلمه‌های مرتبط با موضوع را انتخاب و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پررسمی محدودی در حد کتاب درسی با استفاده از ضمیر "خود..." بیان می‌نماید و می‌نویسد و گاهی نام موضوع را بیان و کلمه‌های مرتبط با موضوع را انتخاب و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از ضمیر "خود..." و بیان نام موضوع و انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع در بخش نگارش همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.

نشانه‌های تحقق	دروس	سطوح	زمان فعالیت و تکلیف کلامی	تاریخ
درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پررسمی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و کاربرد قید مناسب آن در جمله‌ها و توجه به تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر در بخش نگارش	۱ ۲ ۳ ۴ ۵	۱ ۲ ۳ ۴ ۵	۱. فعالیت در کتاب درسی و نوشتن کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و کاربرد قید مناسب آن در جمله‌ها و توجه به تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر در بخش نگارش ۲. فعالیت در کتاب درسی و نوشتن کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و کاربرد قید مناسب آن در جمله‌ها و توجه به تفاوت‌ها و شباهت‌های مربوط به دو تصویر در بخش نگارش	۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵
درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌ها با استفاده از ضمیر "خود..." و توجه به نام موضوعها و انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع‌های بخش نگارش	۱ ۲ ۳ ۴ ۵	۱ ۲ ۳ ۴ ۵	۱. فعالیت در کتاب درسی و نوشتن کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری در حد کتاب درسی با استفاده از ضمیر "خود..." و بیان نام موضوعها و انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع‌های بخش نگارش ۲. فعالیت در کتاب درسی و نوشتن کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری در حد کتاب درسی با استفاده از ضمیر "خود..." و بیان نام موضوعها و انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع‌های بخش نگارش	۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه سوم دوره ابتدایی

سطوح عملکرد	
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرستشی را با استفاده از کلمه پرستشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان آینده را به کار می‌برد. نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و چند کلمه و جمله را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله پرستشی را با استفاده از کلمه پرستشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان آینده را به کار می‌برد. اغلب نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و حداقل دو کلمه و جمله را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرستشی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرستشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان آینده را به کار می‌برد. برخی از موارد نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و کلمه و جمله ای را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌ای با کلمه پرستشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و انتخاب نامی مناسب برای موضوع در بخش نگارش همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.

نشانه‌های تحقق	دروس	شیوه‌های	عناوین کارنامه
درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پرستشی با استفاده از کلمه پرستشی "چه وقت" و پاسخ به آن‌ها و کاربرد قید و فعل آینده مناسب آن در جمله‌ها و انتخاب نام موضوع و نوشتن چند کلمه و جمله در رابطه با موضوع در بخش نگارش	۸ ۳ ۲ ۱	گفتار خوانی و کلمه پرستشی انتخاب نام موضوع و کاربرد نام موضوع یا انتخاب یا انتخابی با مفهوم و انتخاب نام موضوع و نوشتن چند کلمه و جمله در رابطه با موضوع در بخش نگارش	زمان آینده و قیتهای آن و نگارش

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه سوم دوره ابتدایی

سطوح عملکرد	
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرسشی را با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان حال را به کار می‌برد. نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و چند کلمه و جمله را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. چند جمله پرسشی را با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان حال را به کار می‌برد. اغلب نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و حداقل دو کلمه و جمله را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پرسشی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پرسشی "چه وقت" بیان می‌نماید و به آن پاسخ می‌دهد و قید و فعل مناسب با زمان حال را به کار می‌برد. برخی از موارد نامی مناسب موضوع انتخاب می‌نماید و کلمه و جمله ای را در بخش نگارش بیان می‌نماید و می‌نویسد.
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله ای با کلمه پرسشی "چه وقت" یا پاسخ به آن‌ها با استفاده از قیدهایی زمان حال و انتخاب نامی مناسب برای موضوع در بخش نگارش همواره به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.

نشانه‌های تحقق	دروس	مکان و زمان	روش تدریس
درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن قیدهایی زمان حال در جمله‌ها و کاربرد کلمه پرسشی "چه وقت" در پرسش‌ها و پاسخ با قید مناسب آن انتخاب نام موضوع و نوشتن چند کلمه و جمله در رابطه با موضوع در بخش نگارش	۷ ۶ ۵ ۴ ۳	۷ ۶ ۵ ۴ ۳	۷ ۶ ۵ ۴ ۳

جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکرد درس زبان آموزی، جمله‌سازی پایه سوم دوره ابتدایی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	دروس	روش‌ها	توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.
خیلی خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پریشی را با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" و یا غیر کلامی می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" از کلمه مناسب به آن‌ها چندمین " و پاسخ مناسب به آن‌ها	۵ ۳ ۶	توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.	
خوب	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و گفتار خوانی می‌کند. بیشتر موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پریشی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" و پاسخ به آن‌ها را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" از کلمه مناسب به آن‌ها چندمین " و پاسخ مناسب به آن‌ها	۵ ۳ ۶	توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.	
قابل قبول	با دقت به سخنان معلم خود گوش می‌دهد و تا حدودی گفتار خوانی می‌کند. برخی موارد درک و بیان شفاهی کلامی و یا غیر کلامی (شنیدن، گفتن) و درک خوانداری دارد. جمله‌های پریشی محدودی در حد کتاب درسی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" و پاسخ به آن‌ها را بیان می‌نماید و می‌نویسد.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" از کلمه مناسب به آن‌ها چندمین " و پاسخ مناسب به آن‌ها	۵ ۳ ۶	توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.	
نیازمند آموزش	در درک خوانداری، درک و بیان شفاهی و نوشتن جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" و پاسخ به آن‌ها به راهنمایی و کمک معلم نیازمند است.	درک و بیان شفاهی (شنیدن، گفتن) و خواندن و نوشتن جمله‌های پریشی با استفاده از کلمه پریشی "چند/ چندم/ چندمین" از کلمه مناسب به آن‌ها چندمین " و پاسخ مناسب به آن‌ها	۵ ۳ ۶	توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.	

توجه: برای ارزشیابی بهتر دانش آموزان از اجزا و نمادین عملی آن‌ها، حرکات پیانگر بدنی و چهره می‌توانید استفاده کنید. بیان جمله‌ها را متناسب با توانایی‌های بدنی دانش آموزان خود انتظار داشته باشید و بر عین حال توجه کنید که از حداکثر این تواناییها استفاده کنید.

• در ارزشیابی باید کلمه‌ها و جمله‌ها یا پریشی و پاسخ‌ها علاوه بر بیان شفاهی به صورت نوشتاری هم (آه شوند یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشتاری» که دانش آموزان نشان داده شود در صورتی که دانش آموزی توانایی لازم را در بیان شفاهی و گفتار نداشته باشد دانش آموز می‌تواند از طریق بیان نوشتاری، نشان دادن کارت نوشتاری و یا حرکات پیانگر بدنی و اشارت‌های کلی منظور خود را بیان کند.

• در ارزشیابی درس زبان می‌تواند تدریس همواره به از کلاس و مواردی که در آنجا آموزش «شنیدن، گفتار خوانی» و بیان شفاهی خواندن و نوشتن «توجه، نماز و در هر مرحله از انجام دادن تمرین ابتدا دانش آموزان به درک شنیده‌ها و خوانده‌های مربوط به پریشی و پاسخ پرسند سپس بیان شفاهی و نوشتاری پریشی و پاسخ‌ها از آن‌ها خواسته شود به این معنا که تا دانش آموز پریشی یا پاسخی را چه به صورت شفاهی و چه به صورت خواندن تفهمد و درک نکند نمی‌تواند بگوید و بنویسد.

کارافزارهای آموزشی

استفاده از رسانه‌های آموزشی در فرایند تدریس، و به منظور دستیابی به اهداف آموزشی تأثیر چشمگیر دارد. لذا معلمان، متناسب با ساختار هر درس و روشی که برای تدریس انتخاب کرده‌اند به تهیه‌ی رسانه‌های مورد نیاز می‌پردازند و برای استفاده از ابزار و کارافزارهای آموزشی در موقعیت‌های یادگیری غیر از کلاس درس، فرصت‌های لازم را فراهم می‌کنند و به این ترتیب بر غنای آموزش و تسهیل امر یادگیری و ماندگاری و پایایی آموخته‌ها می‌افزایند.

در صفحه‌ی بعد جدولی تحت عنوان مواد و وسایل آموزشی آمده است برای این که معلمان را به خلق دیدگاه‌های جدید در این زمینه ترغیب نماید تا منطبق با وضعیت کلاس درس خود، کارافزارهای مناسب را در طراحی آموزشی بگنجانند و از یکنواختی در رفتار و یک صدایی در آموزش بپرهیزند و فضایی متنوع ایجاد کنند تا آموزش با "بازی و یادگیری" در آمیخته شود.

در فصل دوم کتاب، جدول مواد و کارافزارهای آموزشی تکرار نشده است اما در لابه‌لای پیشنهادهایی برای تدریس هر درس به فراخور ویژگی محتوا به رسانه‌های کمک آموزشی اشاره شده است.

جدول مواد کمک آموزشی مورد نیاز برای هر درس در پایه‌ی سوم (پیشنهادی)

عنوان	رسانه و ابزار
درس اول کلمه‌ی پرسشی «چه کار»	کارت نوشتاری، کارت تصویری مشاغل، فیلم، کتاب داستان
درس دوم کلمه‌ی پرسشی «چه...؟»	کارت نوشتاری، چندنوع میوه، گواش یا مدادرنگی، کارت تصویری حیوان‌ها، آلبیمو، نمک و...
درس سوم همه، هیچ، هر	کارت نوشتاری، تصویرهای مختلف و ماکت‌های مختلف مانند ماکت خیابان، پارک و...
درس چهارم قید ۱ / کلمه‌ی پرسشی «چگونه»	کارت نوشتاری، تصویرهایی که کیفیت انجام دادن کاری را نشان می‌دهند، وسایل صداساز، فیلم
درس پنجم قید ۲ / کلمه‌ی پرسشی «چه وقت»	تقویم دیواری یا تقویم رومیزی، کارت نوشتاری،
درس ششم ضمیر «خود...»	کارت نوشتاری و تصویری متناسب با جمله‌ی داده شده
درس هفتم قید ۳ / زمان آینده	کارت نوشتاری، کتاب داستان، داستان‌های تصویری سریالی، برنامه‌ی کلاسی
درس هشتم قید ۴	کارت نوشتاری، فیلم
درس نهم کلمه‌ی پرسشی چند(تا) / چندم / چندمین	وسایل و اشیای مختلف، کارت نوشتاری، کارت تصویری چیزهای مختلف

بخش دوم

بررسی درس‌ها

عنوان: کلمه‌ی پرسشی «چه کار»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کار»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کار»، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، تصاویر، فیلم، کارت‌های نوشتاری

روش‌های تدریس پیشنهادی: بازی - پرسش و پاسخ - نمایشی و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌ی پرسشی «چه کار»	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
نگارش ۱	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی- یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

• بازی «هرکسی بار خودش کار خودش»: با پخش صدای موسیقی، هر دانش‌آموز کاری انجام می‌دهد و با قطع آن هر کدام در جای خودشان ثابت می‌مانند. درباره‌ی کار انجام گرفته سؤال می‌شود.

• نمایش فیلم یا استفاده از کارت تصاویر مانند آنچه در ارتباط با مشاغل است و پرسش و پاسخ درباره‌ی رخدادهای فیلم و کارت تصاویر.

• مصاحبه با افراد مختلف در مدرسه در مورد کاری که در حال اجرای آن هستند.

• مصاحبه با افراد خانواده درباره‌ی کاری که روز قبل یا هفته‌ی قبل انجام داده‌اند.

• خواندن کتاب‌های داستان کوتاه و سؤال و جواب درباره‌ی کارهای انجام شده در متن داستان.

نکته‌های تدریس

*درک مفهوم کلمه‌ی پرسشی «چه کار» در جمله‌ی پرسشی اولویت دارد. ابتدا مطمئن شوید، دانش‌آموز شما، پرسش را درک می‌کند و می‌تواند خودش آن را به کار گیرد.

*در تدریس همواره به ارکان و مراحل زبان‌آموزی «شنیدن (گفتارخوانی) و بیان شفاهی، خواندن و نوشتن» توجه نمایید و در هر مرحله از اجرای تدریس و انجام دادن تمرین ابتدا باید دانش‌آموزان به درک شنیده‌ها و خوانده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسند سپس بیان شفاهی و نوشتاری پرسش و پاسخ‌ها از آن‌ها خواسته شود. به این معنا که تا دانش‌آموز پرسش یا پاسخی را چه به صورت شفاهی و چه به صورت خواندن نفهمد و درک نکند نمی‌تواند بگوید و بنویسد.

*تدریس خود را به گونه‌ای ترتیب دهید که از ضمایر مختلف فاعلی در پرسش و پاسخ‌ها استفاده شود.

*تدریس خود را به گونه‌ای انجام دهید که پرسش و پاسخ‌ها متناسب با زمان اجرای کار (حال و گذشته) صورت گیرد. و توجه دانش‌آموزان را به نحوه‌ی کاربرد جمله‌های پرسشی با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «چه کار» هم در زمان گذشته و هم در زمان حال جلب کنید.

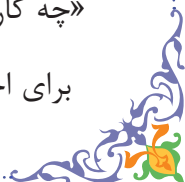
*در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود. سپس با راهنمایی شما دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک شفاهی و خواندن جمله‌های پرسشی با کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کار» است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این

تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کار» بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

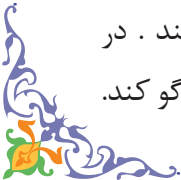
تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، علاوه بر درک جمله‌ی پرسشی مورد نظر و دادن پاسخ مناسب، بیان شفاهی پرسش نیز هست. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید. همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی مورد نظر را از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه کار» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی پرسش‌ها و پاسخ‌ها برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسبِ شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و پرسش و پاسخ‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکارگرمی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک پرسش و انتخاب تصویر مناسب است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش‌ها را بخواند و به تصاویر با دقت نگاه کند. سپس با توجه به کلمه‌ی پرسشی "چه کار" تصویری را که در آن انجام دادن کاری نشان داده شده است، علامت بزند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین درک پرسش و پاسخ و ارتباط آن با تصاویر مناسب است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که پرسش‌ها و پاسخ‌ها را بخوانند و با دقت به تصاویر نگاه کنند. سپس با هدایت و راهنمایی شما تصویر مربوط به هر پرسش و پاسخ را پیدا کنند و شماره‌ی تصویر را در جای خالی مقابل آن بنویسند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین آماده‌سازی دانش‌آموزان برای نوشتن پرسش و پاسخ مورد نظر است که باید با توجه به کلمه‌های ارائه شده و مطابقت فاعل جمله با فعل جمله صورت گیرد. برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید با استفاده از عبارت‌های داده شده در هر قسمت پرسش‌ها و پاسخ‌ها را کامل کنند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- شما چه کار کردید؟ ما به گردش رفتیم.

- زهرا و خانواده‌اش چه کار کردند؟ زهرا و خانواده‌اش فیلم تماشا کردند.

- او چه کار کرد؟ او با معلمش حرف زد.

- تو چه کار کردی؟ من کتاب را خواندم.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین خواندن پرسش و درک آن و همچنین نوشتن پاسخ و بیان آن است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر نگاه کنند (در این قسمت می‌توان برای توجه بیشتر دانش‌آموزان از تخته‌ی هوشمند استفاده نمایید). درباره‌ی افراد و چیزهایی که در تصویر نشان داده شده است، با آن‌ها گفت‌وگو نمایید. سپس هرکدام از پرسش‌ها را بخوانند و با توجه به تصویر، پاسخ آن را بنویسند.

تمرین ۸

هدف از این تمرین درک پرسش و نوشتن پاسخ مناسب توسط هر دانش‌آموز با انتخاب تصویرهای داده شده است. حداقل دو تصویر مدنظر است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که پرسش را بخوانند و به تصاویر نگاه کنند و در مورد آنچه در تصویر می‌بینند با شما گفت‌وگو نمایند. سپس از این تصاویر داده شده دو تصویر را به دلخواه انتخاب نمایند و پاسخ پرسش را با استفاده از آن در جای خالی بنویسند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین، آماده‌سازی دانش‌آموزان برای نوشتن پرسش مناسب با استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه کار" است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند و پاسخ مربوط به پرسش آن را بخوانند. سپس با هدایت و راهنمایی شما و استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه کار" پرسش مناسب را بنویسند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین نوشتن جمله‌ی پرسشی با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «چه کار» است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: کارت نوشتاری مربوط به هر جمله را تهیه نمایید. هرکدام از کارت‌ها را به ترتیب به دانش آموزان نشان دهید. از آنها بخواهید که جمله‌ی روی کارت را بخوانند و با استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه کار" برای هر جمله سؤال بنویسند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین انتخاب کلمه‌ی پرسشی مناسب با توجه به پاسخ تصویری است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموز بخواهید به تصویرهای داده شده به خوبی نگاه کند و سپس کلمه‌ی پرسشی مناسب را، که با آن تصویر ارتباط دارد، انتخاب کند و در جای خالی بنویسد.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین درک پرسش و نوشتن پاسخ با توجه به تصویر داده شده است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید به تصویر با دقت نگاه کنند و درباره‌ی آنچه در تصویر می‌بینند با آن‌ها گفت‌وگو نمایید. سپس هرکدام از پرسش‌ها را بخوانند و با توجه به تصویر مربوط به آن، پاسخ مناسب را بیان کنند و در جای خالی بنویسند.

دانستنی‌های معلّم: نگارش ۱

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی، درک و بیان نوشتاری از طریق خواندن پرسش داده شده و پاسخ به آن و کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده و جای‌گذاری صحیح فعل مرکب در جمله‌ها و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به پرسشی که در بالای تمرین آمده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جاهای خالی جمله‌های داده شده را با توجه به کاربرد فعل مرکب داده شده و تصویر مورد نظر کامل کنند، بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

امین بازی می‌کند.

امین شنا می‌کند.

امین ورزش می‌کند.

سارا سلام کرد.

سارا نقاشی کرد.

سارا جارو کرد.

تمرین ۲:

هدف از این تمرین درک مفهوم و کاربرد فعل‌های مرکب در جمله‌ها، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق خواندن قسمت اول کلمه و وصل کردن درست هر کلمه به قسمت دوم مربوط به خودش، کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از

بیان کلمه‌ی مورد نظر آن را به قسمت دوم کلمه‌ی مربوطه با خطی به هم وصل نماید و آن را بخواند سپس از او بخواهید که جمله‌های ناقص داده شده در پایین تمرین را بخواند و با استفاده از فعل‌های مرکب داده شده در بالای صفحه، جاهای خالی جمله‌ها را کامل نماید سپس آن را برای دوستانش بازگو کند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

بو می کند / کمک می کند / تمیز می کند / باز می کند / شانه می کند

خرگوش گل را بو می کند.

خرگوش موهایش را شانه می کند.

خرگوش در را باز می کند.

خرگوش اتاق را تمیز می کند.

خرگوش به دوستش کمک می کند.

*****

درست کرد / بوس کرد / خاموش کرد / کوتاه کرد / بلند کرد

خرگوش شیرینی را درست کرد.

خرگوش موهای او را کوتاه کرد.

خرگوش تلویزیون را خاموش کرد.

خرگوش وزنه را بلند کرد.

خرگوش بچه را بوس کرد.

عنوان: کلمه‌ی پرسشی "چه ..."

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه...؟» در ترکیب با اسم (چه رنگی، چه میوه‌ای، چه لباسی و ...) است.

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه ...» پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، تصاویر، کارت نوشته‌ها

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، پرسش و پاسخ، مشاهده‌ای و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌ی پرسشی «چه...»	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
نگارش ۲	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

*در نظر گرفتن یکی از مراسم و مناسبت‌های پیش‌رو برای تدریس، مثلاً روز دانش‌آموز و پرسش و پاسخ درباره‌ی آن، مانند: «چه کاری، چه چیزی، چه هدیه‌ای، چه غذایی، چه کسانی، چه میوه‌ای و ...».

*قرار دادن کارت سؤالاتی درباره‌ی این که «چه .....» را دوست دارند یا ندارند، مانند چه ورزشی دوست دارند؟ چه رنگی را دوست ندارند؟ و ...»، که در تعامل با هم، پرسش و پاسخ انجام شود.

*گروه‌بندی دانش‌آموزان و دادن کارت‌های سؤال به یک گروه و کارت‌های پاسخ به گروه دیگر که در تعامل با هم، پرسش و پاسخ انجام دهند.

نکته‌های تدریس

*بعد از کلمه‌ی پرسشی «چه» اسم قرار می‌گیرد و پرسش انجام می‌شود. کلمه‌های پرسشی چه چیز (هایی)، چه کسی (کسانی) و چه کار را دانش‌آموزان قبل از این فرا گرفته‌اند در این درس علاوه بر آن‌ها کلمه‌های پرسشی چه رنگی، چه میوه‌ای، چه غذایی، چه شکلی، چه حیوانی، چه ورزشی، چه مزه‌ای، چه درسی و چه صدایی آموزش داده می‌شود.

درک جمله‌های پرسشی با کلمه‌ی پرسشی «چه...» اولویت دارد. پس ابتدا باید دانش‌آموزان به درک شنیده‌ها و خواننده‌های مربوط به پرسش و پاسخ برسند. سپس بیان شفاهی و نوشتاری مدنظر قرار بگیرد. به این معنا که تا دانش‌آموزی پرسش را چه به صورت گفتن و چه به صورت خواندن نفهمد و درک نکند نمی‌تواند پرسش و پاسخ‌ها را بگوید و بنویسد.

در تدریس‌ها ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود، سپس با راهنمایی شما، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

در تدریس باید پرسش و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه شوند، یعنی روی تابلو نوشته شوند یا به صورت «کارت نوشته» به دانش‌آموزان نشان داده شود.

دانش‌تنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین، درک گفته‌ها و خواننده‌های مربوط به جمله‌های پرسشی با کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه...» و دادن پاسخ مناسب به آن است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌تی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه...» و پاسخ‌های آن بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن‌ها استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک جمله‌های پرسشی و دادن پاسخ مناسب، بیان شفاهی پرسش و پاسخ می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید. همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر را از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه...» و پاسخ‌های آن را به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی پرسش‌ها و پاسخ‌ها برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و پرسش و پاسخ‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، درک پرسش و انتخاب کلمه‌ی مناسب و تکمیل پاسخ به صورت نوشتاری است. در این تمرین دانش آموز ارتباط بین کلمه‌ی پرسشی (مانند «چه حیوانی») و گزینه‌ی مناسب (نام یک حیوان) را درک می‌کند و تشخیص می‌دهد.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، خواندن و درک سؤال و پیدا کردن جواب مناسب از طریق وصل کردن پرسش و پاسخ است. برای اجرای این تمرین از دانش آموز بخواهید هر پرسش را بخواند و به کلمه‌ای که در پرسش به صورت پررنگ نوشته شده است دقت نماید. سپس با توجه به پاسخ‌های داده شده، هر پرسش را به پاسخ خود وصل کند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین خواندن و درک پرسش است و دانش آموز با نگاه کردن به تصویر، پاسخ مناسب را می‌نویسد. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: تصویر را با استفاده از تخته‌ی هوشمند به دانش آموزان نشان دهید و از دانش آموزان بخواهید درباره‌ی آنچه در تصویر می‌بینند با شما گفت‌وگو نمایند. سپس هر کدام از پرسش‌ها را بخوانند و با توجه به تصویر، پاسخ خود را در جای خالی بنویسند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- زنبور در اتاق است.
- ماکارونی در سفره است.
- مادر بزرگ در اتاق است.
- من در اتاق، کمد، گلدان و ... می‌بینم.
- فرش اتاق نارنجی است .
- فرش اتاق مستطیل است .

تمرین ۷:

هدف از این تمرین، نوشتن یک پرسش با انتخاب کلمه‌ی پرسشی مناسب است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین توجه دانش آموزان را به

جمله‌ی خبری و کلمه‌ی مشخص شده‌ی در آن جلب نمایید تا با استفاده از کلمات پرسشی داده شده برای هر جمله یک پرسش بنویسد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین، تکمیل جمله‌ی پرسشی با کلمه‌ی پرسشی مناسب است. در این تمرین دانش‌آموز بر اساس آموخته‌های قبلی خود کلمه‌ی پرسشی مناسب را در جمله می‌نویسد.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین، نوشتن جمله‌ی پرسشی مرتبط با یک تصویر و با استفاده از کلمه‌های پرسشی پیشنهادی است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموز بخواهید با دقت به هر تصویر نگاه و نام تصویر را بیان کند. سپس کلمه‌های پرسشی داده شده را بخواند و با استفاده از هر کلمه، جمله‌ی پرسشی مناسب را در جای خالی بنویسد.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین، بیان و نوشتن جمله‌ی پرسشی است که با نگاه کردن به تصویر و بر اساس آموخته‌های قبلی انجام می‌شود.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که به تصویر با دقت نگاه کنند و با آن‌ها درباره‌ی آنچه در تصویر می‌بینند گفت‌وگو کنید. با هدایت و راهنمایی شما، دانش‌آموزان در این گفت‌وگو درباره‌ی تصویر از یکدیگر سؤال کنند یا شما با آن‌ها درباره‌ی افراد و چیزهایی که در تصویر می‌بینند پرسش‌هایی مطرح کنید. سپس از آنها بخواهید تا جمله‌های پرسشی خود را در جای خالی بنویسند.

دانستنی‌های معلّم : نگارش ۲

تمرین ۱ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان شفاهی، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق خواندن و کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده، انتخاب و جای گذاری صحیح فعل مرکب در جمله‌ها و نوشتن آن می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها نگاه کنند و درباره تصویرها با دانش‌آموزان صحبت کنید و توجه آن‌ها را به فعل‌های مرکبی که در کنار سمت چپ تصویرها و جمله‌های ناقص آمده جلب نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که جاهای خالی جمله‌های داده شده را با توجه تصویر مورد نظر و فعل مرکب درست کامل کنند، بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

زهرا و سارا برنده شدند. آن‌ها بیدار شدند.

آن‌ها سوار شدند. علی و حسن پیاده شدند.

آن‌ها پرستار شدند. آن‌ها داماد شدند.

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفهوم و کاربرد فعل‌های مرکب در جمله‌ها، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق خواندن قسمت اول کلمه و وصل کردن درست هر کلمه به قسمت بعدی مربوط به خودش و نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب داده شده است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از هر دانش‌آموز بخواهید که پس از بیان کلمه‌ی مورد نظر و تصویرهای داده شده، آن را به قسمت دوم کلمه و تصویر مربوطه با خطی به هم وصل نماید و آن را بخواند سپس از او بخواهید که با استفاده از فعل‌های مرکب داده شده در سمت راست

و تصویرهایی که در سمت چپ تصویر آمده، در جاهای خالی جمله‌هایی را بنویسد و بخواند سپس آن را برای دوستانش بازگو کند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

امیر مسواک زد.

امیر در زد.

امیر آمپول زد.

امیر گل زد.

امیر حرف زد.

تمرین ۳ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق خواندن و کامل کردن جمله‌های ناقص داده شده با تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب داده شده برای نهادهای مختلف می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها و جمله‌های ناقص داده شده خوب دقت کنند و آن را بخوانند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در انتهای جمله‌ها آمده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید جاهای خالی جمله‌ها را تأکید بر کاربرد فعل‌های مرکب داده شده کامل کنند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

من دندان‌هایم را مسواک زدم.

تو دندان‌هایت را مسواک زدی.

او دندان‌هایش را مسواک زد.

ما دندان‌هایمان را مسواک زدیم.

شما دندان‌هایتان را مسواک زدید.
آن‌ها دندان‌هایشان را مسواک زدند.

من نگاه می‌کنم.
تو نگاه می‌کنی.
او نگاه می‌کند.
ما نگاه می‌کنیم.
شما نگاه می‌کنید.
آن‌ها نگاه می‌کنند.

من خسته شدم.
تو خسته شدی.
او خسته شد.
ما خسته شدیم.
شما خسته شدید.
آن‌ها خسته شدند.

من به کبریت دست نمی‌زنم.
تو به کبریت دست نمی‌زنی.
او به کبریت دست نمی‌زند.
ما به کبریت دست نمی‌زنیم.
شما به کبریت دست نمی‌زنید.
آن‌ها به کبریت دست نمی‌زنند.

درس سوم

عنوان: همه، هیچ، هر

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد واژه‌های «همه، هیچ، هر»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک واژه‌های «همه، هیچ، هر» آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، کارت نوشته

روش‌های تدریس پیشنهادی: نمایشی، بازی، پرسش و پاسخ، ای ۵ (E5) و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اول «همه»	۳ ساعت	هفته ی اوّل
بخش دوم «هیچ»	۳ ساعت	هفته ی دوم
بخش سوم «هر»	۳ ساعت	هفته ی سوم
نگارش ۳	۳ ساعت	هفته ی چهارم

نکته های دستوری

کلمه های «همه، هیچ، هر» می توانند در جمله به صورت صفت مبهم یا ضمیر مبهم بیایند. صفت مبهم؛ صفتی است که همراه اسم می آید و نوع، چگونگی یا شماره و مقدار آن را به طور نامعین می رساند؛ مانند همه / هیچ / هر (+اسم).

* اسم بعد از صفت مبهم می تواند چیز، کس یا مکان باشد؛ مانند هیچ مدادی، هر دانش آموز، همه ی مسجدها.

* بعد از کلمه ی «همه» اسم به صورت جمع و پس از «هیچ» اسم به صورت مفرد می آید.

* کلمه ی «هر» همیشه همراه اسم می آید و صفت مبهم است.

* کلمه های کس، چیز، جا می توانند بعد از «هر، هیچ، همه» قرار بگیرند، مانند همه کس، همه جا، همه چیز. یادآوری می شود برخی از این ترکیب ها به سبب این که برای دانش آموزان آسیب دیده ی شنوایی کمتر مأنوس است، به آن ها پرداخته نشده است.

* ضمیرهای مبهم، واژه هایی هستند که بر کس یا چیز یا مقداری مبهم دلالت می کنند و تنها و بدون همراهی اسم می آیند، مانند همه، هیچ، هر. کلمه ی «هیچ» در جمله، با فعل منفی همراه است.

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس می‌توانید از فعالیت‌های متنوع زیر استفاده کنید. کلمه‌های «همه، هیچ، هر» هر کدام به صورت جداگانه تدریس شوند:

* استفاده از فعالیت‌های زنگ ورزش و بیان جملات و دستوراتی با تأکید بر کلمه‌ی «همه»، مانند همه به حیاط برویم، همه‌ی توپ‌ها را بردارید و ...

* نشان دادن یک تصویر بزرگ و بیان جمله‌هایی با کلمه‌ی «هیچ» درباره‌ی آن. هیچ ابری در آسمان نیست. هیچ مردی نمی‌خندد. هیچ کس نخوابیده است.

* دادن یک تصویر مشترک به دانش‌آموزان تا مواردی را مطابق دستورالعمل شما به تصویر اضافه کنند. مثلاً روی هر گل یک پروانه بکش، به هر موش یک پنیر بده و ...

از کلمه‌های همه و هیچ نیز می‌توانید در اجرای این تمرین استفاده کنید. مانند هیچ کوهی در اینجا دیده نمی‌شود، همه‌ی گل‌ها را قرمز کنید.

* استفاده یا درست کردن ماکت خیابان و متعلقات مربوط به آن برای این که دانش‌آموزان مطابق جمله‌های ارائه شده را در آن ماکت بچینند و جاگذاری نمایند. مثال: همه پشت چراغ قرمز بایستند، هیچ موتوری در خیابان نباشد، به هر پلیس یک سوت بده و ...

بعد از اجرا شدن دستورالعمل، دانش‌آموزان در تعامل با هم جمله‌هایی مناسب با کاربرد «همه، هیچ، هر» بگویند: من به هر پلیس سوت دادم، هیچ موتوری در خیابان نگذاشتید.

نکته‌های تدریس

* ضمیرهای مبهم «همه و هیچ» با ترکیب‌هایی وصفی که آشنا تر و کاربردی ترند در تمرین سوم کتاب درسی به تفکیک و با مثال آمده است.

درک مفهوم هر کدام از کلمه‌های «همه، هیچ و هر» اولویت دارد. پس از شنیدن و خواندن و درک کلمه‌ها و جمله‌های مذکور بیان شفاهی و نوشتاری توسط دانش‌آموزان مدنظر قرار می‌گیرد.

در تدریس‌ها و فعالیت‌های پیشنهادی مربوطه ابتدا هر فعالیت با همراهی شما انجام می‌شود تا پس از درک مفهوم تدریس شده، دانش‌آموزان با راهنمایی شما و در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند و جمله‌هایی با کلمه‌های هدف بگویند.

در هنگام تدریس، صورت نوشتاری کلمه‌های «همه، هیچ و هر» یا جمله‌های مربوط به این تمرین به دانش‌آموزان ارائه می‌شود و در هر جمله کلمه‌های «همه، هیچ و هر» با رنگ دیگر برجسته می‌گردد.

برای یادگیری بهتر، توجه دانش‌آموزان را به نمادهای معرفی شده برای هر یک از کلمه‌های «همه، هر، هیچ» جلب نمایید.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بخش اول

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی «همه» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید کاربرد بر کلمه‌ی «همه» در جمله بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «همه» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌ی «همه» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

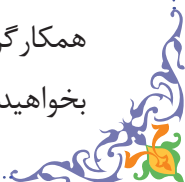
می‌توانید برای سهولت در اجرای این تمرین از کارت تصویرها یا از تخته‌ی هوشمند استفاده نمایید.

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها و ترکیب‌ها با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «همه» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها و ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس جمله و ترکیب مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله و ترکیب مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌ها و ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، خواندن و درک جمله‌ی داده شده و انتخاب تصویر مناسب از بین دو تصویر داده شده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که جمله را با دقت بخوانند و به کلمه‌ای که با رنگ قرمز مشخص شده است توجه نمایند. سپس از بین دو تصویر داده شده تصویر مناسب را انتخاب کند و علامت بزند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، آماده‌سازی دانش‌آموزان برای نوشتن جمله‌ای کامل با توجه به تصویر مورد نظر و تأکید بر نوشتن و خواندن کلمه‌ی «همه» و «همه‌ی» است.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که با توجه به کلمه‌هایی که داده شده و تصویرهای مربوط به هر کدام، دانش‌آموزان جمله‌هایی مناسب و درست، با تأکید بر کلمه‌ی «همه»، با هدایت و راهنمایی آموزگار بنویسند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- همه‌ی کلاغ‌ها قارقار می‌کنند.

- همه‌ی خانه‌ها در دارند.

- همه خوشحال هستند.

*بخش دوم

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی «هیچ» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعلیّتی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «هیچ» در جمله بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «هیچ» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌ی «هیچ» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

می‌توانید برای سهولت در اجرای این تمرین از کارت تصویرها یا از تخته‌ی هوشمند استفاده نمایید.

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها و ترکیب‌ها با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «هیچ» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها و ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس جمله و ترکیب مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله و ترکیب مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌ها و ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، خواندن جمله‌ی داده شده و انتخاب تصویر مناسب از بین دو تصویر داده شده، است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموز بخواهید که جمله را با دقت بخواند و به دو تصویر داده شده نگاه کند. در صورت خواندن و درک جمله، می‌تواند آن را به تصویر مورد نظر وصل نماید.

تمرین ۵

هدف از این تمرین، درک تصویر و انتخاب جمله‌ی مناسب مربوط به آن از بین دو جمله‌ی داده شده و درک روخوانی جمله مورد نظر و علامت گذاری آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموز بخواهید به تصویر نگاه کند و

هر دو جمله را بخواند، سپس با توجه به کلمه‌های "همه و هیچ" جمله‌ی مربوط به هر تصویر را انتخاب نماید و علامت بزند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین، انتخاب کلمه‌ی مناسب است، با توجه به تصویر و جمله‌ی ناقصی که داده شده و درست کردن یک جمله‌ی کامل با تأکید بر کلمه‌ی «هیچ» و خواندن و نوشتن آن جمله .

تمرین ۷:

هدف از این تمرین، درک تصویر و کامل کردن جمله‌های ناقص است (به کمک کلمه‌های داده شده).

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- هیچ دختری نقاشی نمی‌کند.
- هیچ ابری در آسمان نیست.
- هیچ کس در مدرسه نیست.

*بخش سوم

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی «هر» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در

کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید کاربرد بر کلمه‌ی «هر» در جمله بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «هر» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد کلمه‌ی «هر» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

می‌توانید برای سهولت در اجرای این تمرین از کارت تصویرها یا از تخته‌ی هوشمند استفاده نمایید.

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها و ترکیب‌ها با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی «هر» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسبِ شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها و ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس جمله و ترکیب

مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش آموز بخواهید جمله و ترکیب مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند. همکارگرمی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش آموز بخواهید که در منزل جمله‌ها و ترکیب‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، خواندن و درک جمله‌ی مورد نظر و انتخاب تصویر مناسب آن از بین دو تصویر داده شده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش آموز بخواهید که جمله را بخواند و به تصاویر نگاه کند. سپس تصویر مربوط به آن جمله را علامت بزند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک کلمه‌ها، ترکیب‌ها و جمله‌هاست.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموز بخواهید به تصویرها و کلمه‌ها با دقت نگاه کند. سپس تصویرها و کلمه‌های مربوط به آن را مرحله به مرحله به هم وصل کند تا در انتها به جمله‌ی درست و مناسب تصویر برسد. دانش آموز در هر مرحله جمله‌ی مربوطه را بخواند و به تصویر نیز توجه نماید.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین، انتخاب کلمه‌ی مناسب است، با توجه به تصویرهای داده شده و کامل کردن جمله‌های ناقص و درست کردن یک جمله مناسب با تأکید بر کلمه‌ی «هر».

تمرین ۷:

هدف از این تمرین این است که ابتدا دانش‌آموز جمله را بخواند و آن را درک کند و پس از درک و بیان آن به تصویری که داده شده است خوب نگاه کند و با توجه به هدف برای جمله تصویر بکشد یا آن را رنگ‌آمیزی کند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین درک تصویر و نوشتن جمله با کلمه‌های داده شده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن این تمرین از دانش‌آموز بخواهید که به تصویر نگاه کند. پس از درک تصویر، با استفاده از کلمه‌ی داده شده جمله‌ای مناسب و مربوط به تصویر را در جای خالی بنویسد.

دانستنی‌های معلم: نگارش ۳

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، بیان نام هر چیزی را که در تصویر می‌بیند، مرتبط کردن و نوشتن و خواندن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای کلی داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی جزئیات آن با دانش‌آموزان صحبت کنید و نام هر کدام را بگویند تا آن‌ها هم بیان کنند سپس توجه آن‌ها را به نقطه‌چین‌هایی که در مقابل تصویرآمده جلب نمایید و از آن‌ها بخواهید در زیر ستون هر کدام از اسامی، نام چیزهایی که مرتبط با آن نام (عنوان) است و در تصویر مورد نظر می‌بینند را بگویند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

خانه و خانواده

حیوان‌ها

گربه

زنبور

اعضای خانواده

پدر

مادر

دختر

وسایل

ماشین

بیل

توپ

طبیعت

آسمان

گل

درخت

مدرسه

میز سطل زباله

آموزگار تخته سیاه

صندلی پرچم

کیف گلدان

مداد پاک‌کن

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، بیان نام هر چیزی را که در تصویر می‌بیند (فعل‌ها) و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه یا جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از هر دانش‌آموز بخواهید درباره‌ی هر تصویر کلمه یا جمله‌ای را بیان نماید و آن‌ها را در نقطه‌چین‌هایی که در مقابل و زیر تصویرها آمده بنویسد سپس آن را با صدای بلند برای دوستانش بخواند و بازگو نماید. پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

دوید / نقاشی کرد / آقا خرسه خوابید. / غذا پخت. / نشست. / خورد و ...

تمرین ۳ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، بیان نام هر چیزی را که در تصویر مربوط به یک موضوع می‌بیند و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه یا جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید درباره‌ی هر تصویر کلمه یا جمله‌ای را بیان نمایند و آن‌ها را در نقطه‌چین‌هایی که در زیر تصویرها آمده بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

مسجد / وضو می‌گیرد. / نماز می‌خواند. / کتاب قرآن / حوض و ...

مسواک زد / دست‌هایش را می‌شوید. / جارو / حمام / ناخن گرفتن / موهایش را شانه می‌زند.

درس چهارم

عنوان: قید ۱ / کلمه‌ی پرسشی «چگونه»

هدف: بخش اول: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد قید کیفیت

بخش دوم: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چگونه»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

بخش اول: با درک مفهوم قیده‌های کیفیت، آن را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

بخش دوم: با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چگونه»، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: کارت نوشته‌ها، تصویرها، نرم افزارها و فیلم‌های آموزشی، وسایل صداساز و افعال

روش‌های تدریس: بازی، نمایش، پرسش و پاسخ و ....

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اول: قید	۳ ساعت	هفته ی اول
بخش دوم: کلمه ی پرسشی چگونه	۳ ساعت	هفته ی دوم
نگارش ۴	۳ ساعت	هفته ی سوم

نکته های دستوری

❖ قید واژه ای است که به مفهوم فعل چیزی اضافه می کند و توضیحی درباره ی آن می دهد و فعل را به مفهوم جدیدی وابسته و مقید می سازد. قیدها را از این جهت که چه توضیحی به فعل می دهند به دسته هایی تقسیم می کنند و برای هر دسته عنوانی قرار می دهند: قیدهای کیفیت، حالت، زمان، مکان، مقدار و ....

❖ توجه شود بسیاری از صفت ها که غالباً صفات خاص انسان اند، به صورت قید در جمله به کار می روند، مانند آرام و ....

❖ در صورت لزوم برای وضوح معنی می توانید از دو قیدی که حالات متضاد را نشان می دهند، به طور هم زمان استفاده کنید: خوش خط/ بدخط، بد/ خوب.

❖ برای پرسش در زبان محاوره و گفت و گو از «چه طوری» و «چه جوری» و در هنگام نوشتن از «چگونه» استفاده می شود.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

بخش اول

*انجام دادن یک فعالیت توسط شخص واحد، اما با کیفیت‌های مختلف، سپس بیان گفتاری و نوشتاری جمله‌های مربوط، با برجسته کردن قیدها در هر جمله، مانند فعالیت نوشتن توسط فاطمه با کیفیت‌های مختلف (ریز، خوب، اشتباه و ...):

فاطمه ریز می‌نویسد.

فاطمه خوب می‌نویسد.

فاطمه اشتباه می‌نویسد.

برای آموزش مفهوم سایر قیده‌های کیفیت و چگونگی استفاده از آن‌ها در جمله استفاده از فعالیت‌های دیگری مانند دست زدن، تقلید حرکات حیوانات مختلف یا نشان دادن تصاویری در همین زمینه توصیه می‌شود.

*استفاده از تصاویری که کیفیت اجرای کاری را نشان می‌دهند و خواستن از دانش‌آموزان که تصویر مربوط به هر جمله‌ی گفته شده را نشان دهد یا جمله‌ی نوشتاری مربوط به هر تصویر را زیرشان قرار دهد، مانند

تصاویری که سریع راه رفتن یا آهسته راه رفتن پسری را نشان می‌دهد.

جمله‌ها: حسن سریع راه می‌رود / حسن آهسته راه می‌رود.

*هم‌معنایی و تقابل معنایی قیده‌های آشنا را برای دانش‌آموزان هم به شکل عینی نشان دهید و هم آموزش دهید؛ مانند آهسته / آرام / یواش یا سریع.

بخش دوم

نوشتن کلمه‌ی پرسشی «چگونه» بر روی تابلو و پرسش درباره‌ی چگونگی اجرای یک فعالیت از دانش‌آموزان (با توجه به جمله‌ها و قیدهایی که در بخش اول کار شده است) و برجسته‌سازی و تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چگونه»؛ مانند فاطمه چگونه می‌نویسد؟

نوشتن پرسش‌ها بر روی تابلو با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «چگونه» و راهنمایی دانش‌آموزان برای خواندن و درک پرسش و دادن پاسخ مناسب، با توجه به تصاویر یا فعالیت‌های ارائه شده در کلاس.

ارائه‌ی متنی کوتاه به دانش‌آموزان تا آن را با صدای بلند بخوانند و به سؤالات مرتبط با متن، که بر روی تابلو نوشته شده است، پاسخ دهند. پرسش و پاسخ در تعامل با دانش‌آموزان انجام می‌شود:

الف) نمونه‌ی متن: علی و حسین تند دویدند. اتوبوس سریع آمد. مسافران آهسته آهسته پیاده شدند. علی و حسین منظم سوار شدند.

ب) نمونه‌ی سؤال: علی و حسین چگونه دویدند؟ پاسخ: علی و حسین تند دویدند.

نکته‌های تدریس:

ابتدا مفهوم و کاربرد قید در جمله تدریس می‌شود، سپس کلمه‌ی پرسشی «چگونه» صورت می‌گیرد.

پس از اطمینان از شنیدن و خواندن و درک قیدها توسط دانش‌آموزان، بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها آموزش داده می‌شود.

برای آموزش قیدها لازم است موقعیت مرتبط و عینی ایجاد کنید. مثلاً برای نشان دادن کیفیت‌های مختلف نوشتن (ریز، درشت، درست، اشتباه و ...) از دفتر مربوط به تکالیف نوشتاری دانش‌آموزان استفاده کنید.

*تشخیص و بیان جمله‌های مربوط به یک فعالیت (مانند خواندن)، که می‌تواند با کیفیت‌های مختلفی انجام شود (مانند آهسته/بلند/اشتباه خواندن)، دارای اهمیت است. در واقع تشخیص و بیان قید کیفیت مناسب مدنظر است.

اجرای فعالیت یا نشان دادن تصویر "لند خواندن"

جمله‌های مرتبط: حسن آهسته می‌خواند.

حسن بلند می‌خواند.

حسن اشتباه می‌خواند.

حسن بد می‌خواند.

و .....

جمله‌ی مناسب: حسن بلند می‌خواند.

*بعد از اطمینان از اینکه دانش‌آموزان توانایی شنیدن و خواندن و درک جمله‌های پرسشی را با کلمه‌ی پرسشی «چگونه» کسب کردند، نوبت به بیان شفاهی و نوشتاری این جمله‌ها می‌رسد. به این معنا که تا دانش‌آموزی جمله‌های پرسشی را چه به صورت شنیدن و چه خواندن درک نکند نمی‌تواند پرسش و پاسخ مناسب را بگوید و بنویسد.

*در تدریس‌ها جمله‌های پرسشی و پاسخ‌ها، علاوه بر بیان شفاهی، به صورت نوشتاری هم ارائه می‌شوند، یعنی یا آن‌ها را روی تخته می‌نویسند یا به صورت کارت نوشته به دانش‌آموزان نشان می‌دهند. قیدها یا کلمه‌ی پرسشی «چگونه» برجسته می‌شوند.

*در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما اجرا گردد، سپس با راهنمایی، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را اجرا کنند.

*هنگام تدریس و در تعاملات شفاهی، علاوه بر گونه‌ی نوشتاری «چگونه»، گونه‌های «چه‌طوری» و «چه جوری» نیز آموزش داده می‌شود.

دانستنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

بخش اوّل

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و تأکید بر کاربرد قیده‌های کیفیت در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نماید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد قیده‌های کیفیت بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن‌ها استفاده نماید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی قید کیفیت و جمله‌ی مربوط به هر تصویر می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر را از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد قیده‌های کیفیت به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، گفت‌وگو درباره‌ی افراد، چیزها، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد قیدهای کیفیت برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکارگرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان هر دو جمله‌ی داده شده‌ی مربوط به یک تصویر را با دقت بخوانند و درک کنند، سپس با توجه به تصویر داده شده جمله‌ی درست را انتخاب نمایند و علامت بزنند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان جمله‌های ستون اول را با دقت بخوانند و در حین خواندن آن، توجه دانش‌آموزان را به قیدهای داده شده در هر جمله جلب نمایید تا هم‌معنی قیدهای مورد نظر را در جمله‌های ستون دوم بیابند و آن‌ها را به هم وصل کنند. پس از وصل کردن، هر دو جمله را یک‌بار برای شما بخوانند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین، درک و بیان شفاهی و روخوانی جمله‌های داده شده و شناخت قیده‌های مخالف است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ها را با دقت بخوانند و هر دو جمله‌ای را که در آن قیده‌های مخالف آمده است از بین جمله‌های دیگر بیابند و آن‌ها را هم رنگ کنند. سپس به طور همزمان بر روی قید مورد نظر و مخالف آن تأکید نمایید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان هر جمله را به دقت بخوانند و به تصاویر نگاه کنند. سپس به قیدهایی که داده شده، توجه نمایند و قید مناسب آن جمله را از بین قیده‌های دیگر برگزینند و در جای خالی بنویسند. پس از آن جمله‌ای کامل را بخوانند و درک نمایند. پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- میمون‌ها موزها را راحت پوست می‌کنند.
- جوجه‌ها بلندبلند جیک جیک می‌کنند.
- آهوها سریع می‌دوند.
- خرگوش تندتند فرار می‌کنند.
- حلزون آهسته می‌رود.
- مورچه غذایی را آرام آرام به لانه می‌برد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان به دو ستون توجه نمایند و با توجه به فاعل‌هایی که در ستون اول داده شده است، قسمت دوم جمله‌های مرتبط به آن فاعل را بیابند و با خطی به هم وصل نمایند. در حین انجام دادن این تمرین و خواندن جمله‌ها، توجه دانش‌آموزان را بر روی قیده‌های به کار برده شده در هر جمله جلب نمایید.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین این است که جاهای خالی هر جمله را با قید و فعل مناسب آن، که از بین قیدها و فعل‌های داده شده انتخاب می‌گردد، کامل نمایند و درک کنند و بخوانند. برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید تا با دقت به هر تصویر نگاه کنند، سپس از بین قیدها و فعل‌های داده شده، قید و فعل مناسب مربوط به هر جمله را انتخاب کنند و آن‌ها را در جاهای خالی بنویسند. بعد از کامل شدن جمله‌ها آن‌ها را بخوانند و درک نمایند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- خرگوش‌ها سریع دویدند. - نقاش خوب رنگ می‌کند.

- معلم خوش خط می‌نویسد. - باران نم‌نم آمد.

بخش دوم

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چگونه» و پرسش و پاسخ مناسب آن است

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نماید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چگونه» بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر

و بیان شفاهی با توجه به تصویرها و نوشتار ارائه شده و با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی "چگونه" است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید. همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر را از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما در مورد چگونگی فعالیت نشان داده شده در تصویر که از او سؤال می‌کنید با به‌کارگیری یکی از قیده‌های کیفیت و تأکید بر آن پاسخ بگویند. سپس از آن‌ها بخواهید این بار از شما درباره‌ی تصویر، با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چگونه»، سؤال کنند و شما پاسخ دهید (بیان نوشتاری در این تمرین مد نظر نیست).

تمرین ۳: ..... بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چگونه» و پاسخ آن با تأکید بر استفاده‌ی یکی از قیدها برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تهیه‌ی کارت پرسش‌ها و کارت پاسخ‌ها شما را در هرچه بهتر اجرا شدن این تمرین بسیار کمک می‌کند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک جمله‌ی پرسشی و جاگذاری صحیح قیده‌ها در جمله است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌های مربوط به هر یک از جدول‌ها را به صورت جداگانه بخوانند و مرحله به مرحله خانه‌های هر جدول را با توجه به قیده‌های داده شده و جمله‌ی پرسشی آن کامل کنند، بخوانند و درک کنند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

- او رفت.
- پدر و مادر رفتند.
- او چگونه رفت؟
- پدر و مادر چگونه رفتند؟
- او آرام رفت.
- پدر و مادر تند رفتند.
- او آرام و آهسته رفت.
- پدر و مادر تند و سریع رفتند.
- تو نوشتی.
- شما رانندگی کردید.
- تو چگونه نوشتی؟
- شما چگونه رانندگی کردید؟
- تو خوش خط نوشتی.
- شما اشتباه رانندگی کردید.
- تو خوش خط و خوب نوشتی.
- شما اشتباه و بد رانندگی کردید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین نوشتن پاسخ مناسب برای پرسش‌ها با توجه به قیده‌های داده شده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که هر جمله‌ی پرسشی را با دقت بخوانند و به کلمه‌ی پرسشی «چگونه» در جمله توجه کنند. سپس با توجه به قید داده شده، پاسخی مناسب بنویسند، بخوانند و درک کنند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان متن داستان را با صدای بلند بخوانند و به تصویرها خوب نگاه کنند. سپس هر جمله‌ی پرسشی را بخوانند و درک کنند و پاسخ آن را، با توجه به متن داده شده، تصویرها و با استفاده از قیده‌های آموزش داده شده، در جای خالی بنویسند. در پایان، هر دانش‌آموز جمله‌های خود را با صدای بلند برای دیگر دوستان خود در کلاس بخواند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین نوشتن جمله‌ی پرسشی با استفاده از کلمه پرسشی «چگونه» است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که جمله‌ی سمت چپ را با دقت بخوانند و درک کنند و به کلمه‌ای که در هر جمله، زیر آن خط کشیده شده است، توجه نمایند. سپس با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «چگونه»، جمله پرسشی مناسبی بنویسند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان جمله‌ها را با دقت بخوانند و درک کنند. سپس با استفاده از کلمه‌ی پرسشی داده شده، جمله‌ی پرسشی مناسبی با کاربرد و تأکید بر کلمه‌ی پرسشی مورد نظر بنویسند و درک نمایند.

دانستنی‌های معلّم : نگارش ۴

تمرین ۱ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت‌وگو درباره‌ی تفاوت‌های تصویرها و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی تفاوت‌های هر تصویر گفت‌وگو کنند و آن را در قالب کلمه‌هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

دست	بال
دهان	نوک
موز می‌خورد	دانه می‌خورد

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت‌وگو درباره‌ی شباهت‌های تصویرها و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی شباهت‌های هر تصویر گفت‌وگو کنند و آن را در قالب کلمه‌ها/جمله‌هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

قهوه ای	قهوه ای
آب	آب
چشم	چشم

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت‌وگو درباره‌ی تفاوت‌های تصویرها و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه یا جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی تفاوت‌های هر تصویر گفت‌وگو کنند و آن را در قالب کلمه‌ها یا جمله‌هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز

بگوید می تواند در این قسمت نوشته شود:

دختر

- دختر موی بلند دارد.

- دختر دامن پوشید.

- دختر بستنی می خورد.

پسر

- پسر موی کوتاه دارد.

- پسر شلوار پوشید.

- پسر آب میوه می خورد.

تمرین ۴ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت و گو درباره ی شباهت های تصویرها و نوشتن و خواندن آن ها به صورت کلمه یا جمله می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره ی آن ها با دانش آموزان صحبت کنید سپس از آن ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره ی شباهت های هر تصویر گفت و گو کنند و آن را در قالب کلمه ها یا جمله هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ های این تمرین می تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله ی دیگری که دانش آموز بگوید می تواند در این قسمت نوشته شود:

سارا و امین توپ دارند.

سارا و امین کفش دارند.

سارا و امین چشم دارند.

عنوان: قید ۲ / کلمه‌ی پرسشی «چه وقت»

هدف:

بخش ۱: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد قیده‌های زمان گذشته، مانند دیروز، دیشب، پارسال، هفته‌ی گذشته.

بخش ۲: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت».

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

بخش اول: با درک مفهوم قیده‌های زمان گذشته، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

بخش دوم: با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت»، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، کارت نوشته و تقویم دیواری

روش‌های تدریس: مشاهده‌ای، گردش علمی، پرسش و پاسخ و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
بخش اول: قید ۲	۳ ساعت	هفته ی اول
بخش دوم: کلمه ی پرسشی چه وقت	۳ ساعت	هفته ی دوم
نگارش ۵	۳ ساعت	هفته ی سوم

نکات دستوری:

کلمه ی پرسشی «چه وقت» گونه ی نوشتاری و «کی» گونه ی نوشتاری آن است.

پیشنهادهایی برای تدریس:

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

بخش اول

*استفاده از برنامه ی کلاسی و تقویم برای آموزش درک و بیان قیده های زمان گذشته، مانند ساعت قبل، دیشب، دیروز، جمعه ی گذشته، هفته ی قبل .

*در اختیار قرار دادن فهرستی از کارهای احتمالی مربوط به روز جمعه ی دانش آموزان و درخواست از آنها تا بعد از علامت زدن کارهای انجام شده، فهرست را در روز شنبه به کلاس بیاورند. نسبت به درک و بیان قیده های زمان گذشته ی «دیروز»، «دیشب» و ... در جمله توسط هر دانش آموز، تأکید کنید. مثال :

من دیروز حمام رفتم.

من دیروز بازی کردم.

من دیشب شام خوردم.

من دیشب مسواک زدم.

- مهمانی رفتم
- ✓ مسواک زدم
- تلویزیون دیدم
- ✓ شام خوردم
- ✓ حمام رفتم
- ✓ بازی کردم

✳️قرار دادن تقویمی در اختیار دانش‌آموزان تا ضمن تعامل با یکدیگر، درباره‌ی کارهایی که در روز، هفته، ماه و سال قبل انجام داده‌اند گفت‌وگو کنند و جمله‌های مناسب را بیان کنند و آن‌ها را با برجسته کردن قید زمان گذشته بر روی تخته بنویسند، مانند:

ما هفته‌ی قبل ورزش کردیم. حسن و علی دیروز غایب بودند.

ما سال گذشته در کلاس دوم درس می‌خواندیم.

بخش دوم

✳️نوشتن کلمه‌ی پرسشی کی (چه وقت) بر روی تخته و پرسش درباره‌ی فعالیت‌ها و موضوعاتی که در بخش اول آمده است، مانند:

تو کی (چه وقت) مسواک زدی؟ حسن و علی کی (چه وقت) غایب بودند؟

✳️راهنمایی دانش‌آموزان با درک سؤال و مفهوم کلمه‌ی پرسشی کی (چه وقت) و بیان پاسخ‌هایی مطابق با فعالیت‌های انجام شده در بخش اول، مانند:

حسن و علی دیروز غایب بودند.

من دیشب مسواک زدم.

*استفاده از موقعیت‌های پیش آمده در زمان گذشته در محیط مدرسه یا در خانه، مانند غیبت دانش‌آموزان، فعالیت‌های انجام شده در کلاس، گردش علمی، عکس سفرهایی که رفته‌اند و ... . برای آموزش درک و بیان کلمه‌ی پرسشی کی (چه وقت) در هنگام پرسش و پاسخ به ترتیب زیر عمل کنید:

تهیه‌ی کارت تصویر از موقعیت‌ها، کارت نوشته‌های پرسشی مربوط به هر تصویر، کارت نوشته‌های مربوط به پاسخ پرسش‌های هر تصویر.

قرار دادن کارت تصاویر و کارت نوشته‌های قید زمان گذشته‌ی مربوط به هر تصویر بر روی تابلو.
مثال

تصویر دانش‌آموز

اسم من حسن است.

کارت تصویر

کارت تصویر

کارت تصویر

کارت تصویر

پارسال

ماه

هفته‌ی قبل

دیشب

در تعامل با هر دانش‌آموز/ دانش‌آموزان پرسش و پاسخ با راهنمایی و نشان دادن کارت نوشته‌های مربوطه انجام می‌شود. مانند

من پارسال کلاس دوم بودم.

تو پارسال کلاس چندم بودی؟

برای اینکه دانش‌آموزان در تعامل با هم، مانند نمونه پرسش و پاسخ انجام دهند، آن‌ها را راهنمایی کنید.

نکته‌های تدریس

*تهیه‌ی تقویمی با مشخصات زیر و نصب آن در کلاس از ابتدای سال تحصیلی تا زمینه‌ی آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم مختلف زمان (حال، گذشته و آینده) فراهم گردد. تقویم طراحی شده که شامل نام فصل‌ها، ماه‌ها و روزهای هفته است، قابلیت جابه‌جایی و تغییر داشته باشد، به طوری که تاریخ هر روز را بتوان روی آن نشان داد.

*آموزش درک و بیان قیده‌های زمان گذشته در اولویت است. بعد از اطمینان از یادگیری مفهوم و کاربرد قیده‌های زمان گذشته، آموزش درک و بیان پرسش‌ها و پاسخ‌ها با استفاده از کلمه‌ی پرسشی کی (چه وقت) صورت می‌گیرد.

*قیده‌های زمان گذشته‌ی آشناتر و ملموس‌تر، مانند دیروز، دیشب و ... در ابتدای آموزش مفهوم و کاربرد قید زمان گذشته، در جمله مورد استفاده قرار می‌گیرند.

* شنیدن و خواندن و درک جمله‌های دارای قید زمان گذشته یا کلمه‌ی پرسشی کی (چه وقت) بر گفتن و نوشتن آن‌ها مقدم است.

*هم‌معنایی برخی قیده‌های زمان گذشته، با توجه به توانایی دانش‌آموزان، تدریس می‌گردد. مانند پارسال / سال گذشته، سال قبل، سال پیش.

* کلمه‌ی پرسشی کی، که گونه‌ی گفتاری کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» است، در تعاملات و محاوره‌ی کلاسی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود.

*در تدریس‌ها هم‌زمان با بیان شفاهی پرسش‌ها و پاسخ‌ها شکل نوشتاری نیز با برجسته کردن کلمه‌ی پرسش «چه وقت» و قیده‌های زمان گذشته ارائه می‌گردد.

*در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما انجام شود. سپس با راهنمایی، دانش‌آموزان، ضمن تعامل با یکدیگر، فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا کنند.

دانستنی های معلّم: تمرین های کتاب درسی زبان آموزی، جمله سازی

بخش اول

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد قیده های زمان گذشته در جمله می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیتّی که در این تمرین آمده است را در ادامه ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله هایی با تأکید بر کاربرد قیده های زمان گذشته بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله هایی با تأکید بر کاربرد قیده های زمان گذشته می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه ی مورد نظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله هایی با کاربرد قیده های زمان گذشته به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی انواع قیده‌های زمان گذشته و یادگیری هم‌معنایی برخی از کلمه‌ها را مانند شب قبل، شب پیش، شب گذشته برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر با تأکید بر کاربرد انواع قیده‌های زمان گذشته را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان با استفاده از تصویر و با توجه به قید، جمله‌ی درست را انتخاب کنند و علامت بزنند.

برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویر نگاه کنند و درباره‌ی تصویر با آنها گفت‌وگو نمایید؛ سپس جمله‌ی درست را از بین دو جمله داده شده انتخاب کنید و علامت بزنید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، درک و شناخت قیده‌های زمان گذشته است. برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که متن داستان را با دقت بخوانند. سپس با توجه به تصویر و راهنمایی

شما قیدهای زمان گذشته را بیابند و درک کنند و زیر آن‌ها خط بکشند. در پایان دوباره آن کلمه‌ها را بخوانند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان، با توجه به تصویر و کلمه‌های داده شده، جمله را کامل کنند. همچنین انواع قید (دیروز - روز قبل - روز گذشته - روز پیش) و کاربرد آن‌ها (هفته‌ی گذشته - هفته‌ی قبل - هفته‌ی پیش) را در جمله درک کنند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز، با توجه به قید هر جمله، از بین فعل‌های داده شده فعل مناسب را انتخاب و درک کند و بنویسد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان برای هر جمله قید و فعلی را انتخاب کنند و با توجه به آن‌ها جمله‌ای مناسب و درست، با تأکید بر یکی از قیدهای زمان گذشته، بخوانند و بنویسند. برای اجرای این تمرین می‌توانید از قبل کارت نوشته‌ی مربوط به کلمه‌ها را تهیه نمایید و دانش‌آموزان جمله‌ها را به صورت کار گروهی کامل نمایند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان برای تصویرهای داده شده، با توجه به قیدهای داده شده، جمله‌ی مناسب بگویند و بنویسند.

بخش دوم

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و پرسش و پاسخ مناسب آن است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌تی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی با توجه به تصویرها و نوشتار ارائه شده و با تأکید بر کاربرد کلمه‌ی پرسشی "چه وقت" است. برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما در مورد زمان فعالیت نشان داده شده در تصویر که از او سؤال می‌کنید با به کارگیری یکی از قیده‌های زمان گذشته و تأکید بر آن پاسخ بگویند. سپس از آن‌ها بخواهید این بار از شما درباره‌ی تصویر، با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چه وقت»، سؤال کنند و شما پاسخ دهید (بیان نوشتاری در این تمرین مد نظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و پاسخ آن با تأکید بر استفاده‌ی یکی از قیده‌های زمان گذشته برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسبِ شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و ترکیب‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تهیه‌ی کارت پرسش‌ها و کارت پاسخ‌ها شما را در هر چه بهتر اجرا شدن این تمرین بسیار کمک می‌کند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز به تصویر خوب نگاه کند و پرسش‌ها را بخواند و با استفاده از تصویر و کلمه‌ی پرسشی داده شده جمله‌ها را کامل کند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان جمله‌های داده شده را به دقت بخوانند و با استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه وقت"، جمله‌ی پرسشی مناسب را بنویسند و بخوانند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین، خواندن جمله‌های داده شده و نوشتن جمله‌های پرسشی، با استفاده از کلمه‌ی پرسشی داده شده و درک و بیان شفاهی و نوشتاری آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموز بخواهید که هر جمله را با دقت بخواند و درک کند. سپس با استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه وقت" جمله‌ی پرسشی مربوط به آن را بنویسد.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین، خواندن جمله‌های داده شده و نوشتن‌های پرسشی با استفاده از کلمه‌های پرسشی داده شده و درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین باید آن را با دقت بخواند و درک نماید. سپس به کلمه‌ای که زیر آن خط کشیده شده است توجه کند و با استفاده از کلمه‌های پرسشی داده شده، جمله‌ی پرسشی مناسب بنویسد.

دانستنی‌های معلم : نگارش ۵

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت‌وگو درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به

جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر گفت و گو کنند و آن را در قالب کلمه‌ها و در صورت توانایی دانش آموزان جمله بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

تفاوت‌ها	شباهت‌ها
گربه	موش
سگ	نان
مرغ و	میکروفن و ....

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت و گو درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه یا جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر گفت و گو کنند و آن را در قالب کلمه‌ها و جمله‌هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش آموز

بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

شباهت

گاو و بز شاخ دارند.

گاو و بز علف می‌خورند.

گاو و بز شیر دارند.

تفاوت

پوست بدن گاو قهوه‌ای است.

پوست بدن بز از پشم است.

گاو ماماما می‌کند.

بز مع مع می‌کند.

تمرین ۳ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق کامل کردن جاهای خالی، گفت‌وگو درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر و نوشتن و خواندن آن‌ها به صورت کلمه/جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرهای داده شده خوب دقت کنند و درباره‌ی آن‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنید سپس از آن‌ها بخواهید به جزئیات تصویرها خوب دقت کنند و درباره‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین دو تصویر گفت‌وگو کنند و آن را در قالب کلمه/جمله‌هایی بیان نمایند و بنویسند سپس آن را با صدای بلند برای

دوستانشان بخوانند و بازگو نمایند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش‌آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

تفاوت‌های هر دو تصویر

هوا در فصل زمستان سرد است.

هوا در فصل تابستان گرم است.

ما در فصل زمستان لباس گرم می‌پوشیم.

ما در فصل تابستان لباس آستین کوتاه می‌پوشیم. و ...

شباهت‌های هر دو تصویر

صندلی آبی است.

هر دو تصویر خانه دارند.

رنگ دیوارهای خانه سفید است. و ...

درس ششم

عنوان: ضمیر «خود ...»

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد ضمیر «خود ...»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد ضمیر «خود ...»، آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، کارت نوشته‌ها

روش‌های تدریس پیشنهادی: پیش‌سازمان‌دهنده، ایفای نقش، پرسش و پاسخ و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
ضمیر خود	۳ ساعت	هفته ی اوّل
نگارش ۶	۳ ساعت	هفته ی دوم

نکته های دستوری

*ضمیر مشترک «خود» مانند سایر ضمیرها چون معمولاً جانشین اسم می شود می تواند نقش های مختلفی در جمله بر عهده گیرد، از جمله نقش نهادی، مسندی، مفعولی و متممی.

*در این درس، صورت تأکیدی و حالت مفعولی این ضمیر مدنظر بوده است.

*ضمیرهای مشترک عبارت اند از سه کلمه ی "خود، خویش و خویشان". که هر سه به جای شش شخص به کار می روند، با این توضیح که ضمیرهای «خویش و خویشان» بیشتر در زبان شعر و ادب به کار می روند ولی ضمیر «خود» بسیار کاربرد دارد و امروزه اغلب برای تأکید و همراه ضمیرهای شخصی پیوسته (م، ت، ش، مان، تان، شان) به کار می رود.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

*فهرست کردن کارهایی که دانش آموزان خودشان به تنهایی می توانند انجام دهند و درک و بیان جمله های مناسب با کاربرد صورت های مختلف ضمیر «خود...»، در تعامل با دانش آموزان. مثال من خودم چای ریختم، تو خودت به مدرسه آمدی. آن ها خودشان بند کفش شان را بستند.

※مقایسه‌ی افراد در دوره‌های سنی مختلف با حیوانات با هم، با ارائه‌ی تصویر و کارت نوشته جمله‌ها، با تأکید بر ضمیر «خود...»، تا دانش‌آموزان با درک مفهوم جمله‌ها و نشان دادن کارت حاوی تصویر یا نوشته‌ی مناسب بتوانند برای هر تصویر یک جمله‌ی صحیح بیان کنند. مثال:

نوزاد خودش لباس نمی‌پوشد / میمون‌ها خودشان از درخت بالا می‌روند.

※اجرای عملی برخی دستورات توسط دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر، مانند

شما به خودتان عطر بزنید. / تو خودت را در آینه ببین.

دانش‌آموزان دستورها را ضمن تعامل به صورت شفاهی و نوشتاری به کار ببرند.

※ارائه‌ی کارت‌های تصویری و بیان و نوشتن جمله‌ی مناسب برای هر کدام، مانند

کارت تصویر

حسن خودش به گوساله علف می‌دهد.

کارت تصویر

آن‌ها برای خودش چای ریختند.

کارت تصویر

حسن به خودش نگاه کرد.

کارت تصویر

حسن خودش را در آینه دید.

نکته‌های تدریس

※ در تدریس‌ها و تمرینات ضمیر مشترک «خود...» به تنهایی و بدون ضمیرهای شخصی پیوسته به کار نرفته است.

❖ ضمیر مشترک «خود.....» در حالت، تأکیدی و در نقش مفعول (مفعول با «را» و مفعول حرف اضافه‌ای) در تدریس‌ها مد نظر بوده است.

مفعول با «را»: او خودش را کشیف کرد.

مفعول حرف اضافه‌ای: او به خودش آفرین گفت.

آن‌ها برای خودشان دست زدند.

ما از خودمان عکس گرفتیم.

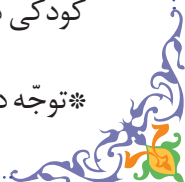
❖ درک مفهوم ضمیر مشترک «خود...» در اولویت است. بنابراین ابتدا شنیدن و خواندن و درک ضمیر و جمله‌های مربوطه توسط دانش‌آموزان مطرح است، سپس بیان شفاهی و نوشتاری آن‌ها. از جمله روش‌هایی که می‌توان درک مفهوم ضمیر «خود» را در جمله‌ها آموزش داد و از یادگیری آن مطمئن شد ارائه‌ی دو فعالیت یا تصویر است که در یکی عملی توسط یا در ارتباط با خود شخص انجام شده باشد و در دیگری عملی توسط شخص دیگر یا در ارتباط با دیگری صورت گیرد.

برای مثال تصویر نوزادی که خودش شیشه‌ی شیر را در دست دارد و شیر می‌خورد و تصویر دیگری که مادر شیشه را گرفته است و به نوزاد شیر می‌دهد، جمله‌ی هدف «نوزاد خودش شیر می‌خورد» است که باید توسط دانش‌آموز انتخاب شود.

در نمونه‌ی دوم جمله‌ی هدف «تو برای خودت بستنی خریدی» است که دانش‌آموز از بین دو تصویر زیر باید یکی را انتخاب کند.

در تصویر اول پسر تنهاست و برای خودش بستنی خریده است و در تصویر دوم پسر بستنی را برای کودکی دیگر خریده است.

❖ توجه داشته باشید در هنگام تدریس و اجرای فعالیت‌های مربوطه، ابتدا هر فعالیت با همراهی شما

انجام می‌شود تا پس از درک آنچه تدریس شده است، دانش‌آموزان با راهنمایی شما و در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را انجام دهند و جمله‌هایی با ضمیر «خود...» بیان کنند و بنویسند. *در هنگام تدریس، صورت نوشتاری ضمیر «خود...» و در جمله‌ها با برجسته کردن آن (خود) ارائه می‌شود.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد بر انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌تی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» بیان شود و همزمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» در جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی مورد نظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با کاربرد انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مد نظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌ها با تأکید بر کاربرد انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر با تأکید بر کاربرد انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» را بخواند و بازگو کند. همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک و بیان جمله‌های داده شده و کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با تأکید بر انواع شکل‌های مختلف ضمیر «خود...» است. همچنین مفهوم و چگونگی کاربرد ضمیر خود در جمله‌ها تأکید و تکرار می‌شود و معلّم می‌تواند از تصویرها و جمله‌های این تمرین برای ارائه‌ی آموزش‌های دیگری در کلاس استفاده نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان جمله‌ی داده شده را بخوانند و درک کنند. سپس به دو تصویر داده شده با دقت نگاه کنند و تصویر مناسب و درستی را که به آن جمله مربوط است انتخاب نمایند و علامت بزنند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان به تصویر داده شده خوب نگاه کنند. سپس به دو جمله‌ای که در مقابل هر تصویر قرار دارد دقت کنند و آن‌ها را بخوانند و به خوبی درک کنند و جمله‌ی مناسب با تصویر مورد نظر را انتخاب کنند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان متن داستان داده شده را با دقت بخوانند و درک کنند. سپس جاهای خالی متن داستان را با کلمه‌های داده شده کامل کنند. در این تمرین خواندن و نوشتن و درک متن داستان با تأکید بر ضمیر «خود...» اهمیت دارد.

دانستنی‌های معلّم : نگارش ۶

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به نام موضوع، انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده و وصل کردن آن با خطی به موضوع مورد نظرمی باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر و تصویرهای کوچکی که در دورتادور تصویر اصلی کشیده شده نگاه کنند و موضوع تصویر اصلی را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند سپس درباره‌ی آن با دانش‌آموزان صحبت

کنید و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با موضوع را پیدا کنند و با خطی به موضوع اصلی وصل نمایند و بخوانند .

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

دریا..... ماهی، کشتی

مرغ..... تخم مرغ، پر

خیاط..... قیچی، چرخ خیاطی

عسل..... گل، زنبور

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویر اصلی موضوع، انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده و رنگ کردن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند سپس به جدولی که در مقابل هر تصویر کشیده توجه نمایند و آن را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با موضوع تصویر داده شده را پیدا کنند و آن را رنگ نمایند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

بیمارستان..... دکتر، آمبولانس، آمپول

صبحانه..... نان، پنیر، چای شیرین

درخت..... برگ، شاخه، میوه

تمرین ۳:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویر اصلی موضوع داده شده و نام آن، انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده و نوشتن آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر تصویر نگاه کنند سپس به جدولی که در زیر هر تصویر کشیده توجه نمایند و عنوان هر موضوع را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با موضوع تصویر داده شده را از بین کلمه‌های داده شده پیدا کنند و آن را در جدول مربوطه بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

باغ وحش	خیابان
دکتر حیوان‌ها	چراغ راهنما
نگهبان باغ وحش	پلیس
قفس	خط عابر پیاده
فیل	ماشین

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویر اصلی موضوع داده شده و نام آن، انتخاب کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده و نوشتن آن‌ها در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به

هر تصویر نگاه کنند سپس به نقطه چین‌هایی که در مقابل هر تصویر کشیده شده، توجه نمایند و عنوان هر موضوع را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند سپس با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با موضوع تصویر داده شده را از بین کلمه‌های داده شده پیدا کنند و آن را در جاهای خالی بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

نوروز..... عید، اول فروردین، خانه تکانی

مسافرت..... مسافر، کیف مسافرت، بلیت اتوبوس

نان..... تنور، آرد گندم، نانوايي

عنوان: **قید ۳/زمان آینده**

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد زمان آینده

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

علاوه بر درک مفهوم زمان آینده، جمله‌هایی با قیده‌ها و فعل‌های زمان آینده بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» را برای پرسش و پاسخ مناسب درباره‌ی زمان آینده به کار ببرند، بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، تصاویر، کارت نوشته‌ها

روش‌های تدریس پیشنهادی: نمایشی، مشاهده‌ای، پیش‌سازمان دهنده، ای ۵ (E5) و ....

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
زمان آینده	۳ ساعت	هفته ی اوّل
زمان آینده	۳ ساعت	هفته ی دوم
نگارش ۷	۳ ساعت	هفته ی سوم

نکته ی دستوری

«فعل» زمان را نشان می دهد، یعنی مشخص می کند که مربوط به زمان «گذشته، حال یا آینده» است.

می دانیم که فعل در زمان گذشته را "ماضی" نیز می نامند و فعل "مضارع" فعلی است که معمولاً بر زمان حال یا آینده دلالت می کند. به فعل در زمان آینده "مستقبل" هم گفته می شود که از مضارع ساده ی خواستن با بن ماضی فعل اصلی ساخته می شود. مستقبل معمولاً برای بیان فعلی که وقوع آن در زمان آینده حتمی است استفاده می شود و زمان حال در آن نیست، مانند فردا به مسافرت خواهیم رفت.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

*استفاده از برنامه ی درسی کلاس برای آموزش درک و بیان قیده های زمان آینده، مانند فردا، زنگ بعد، هفته ی آینده .

• استفاده از فعالیت‌هایی که قرار است در روز بعد در مدرسه توسط دانش‌آموزان انجام شود برای آموزش درک و بیان جمله با تأکید بر قید «فردا» و فعل‌هایی با زمان آینده. مثال :
شما فردا ورزش خواهید داشت.

شما فردا کفش ورزشی خواهید پوشید.

• استفاده از داستان‌های تصویری کوتاهی که توالی زمانی و به طور خاص زمان آینده را نشان می‌دهند، مانند:

حسن بلیت قطار خرید. او ساعت بعد با قطار خواهد رفت. حسن فردا به مشهد خواهد رسید.

در مرحله‌ی اول به مسئله‌ی درک و بیان قیدها توجه می‌شود. قیدها در کنار تصویر نوشته و برجسته می‌شوند و مورد تأکید قرار می‌گیرند. سپس درک و بیان جمله‌ها با تأکید بر قیدها و افعال آینده آموزش داده می‌شود.

• انتخاب یکی از مناسبت‌های پیش‌رو، مانند دهه‌ی فجر، عید نوروز و ..... و طرح پرسش و پاسخ در خصوص فعالیت‌هایی که انجام خواهد شد. مثال :

تو هفته‌ی آینده لباس نو خواهی خرید؟ بله، من هفته‌ی آینده لباس نو خواهم خرید.

شما کی (چه وقت) به مهمانی خواهید رفت؟ ما جمعه‌ی آینده به مهمانی خواهیم رفت.

• تعریف یک داستان از روی تصاویر برای دانش‌آموزان هم‌زمان با ارائه‌ی جمله‌ها به صورت نوشتاری، با تأکید بر قیدها و افعال در زمان آینده. بعد از اطمینان از درک داستان توسط دانش‌آموزان و بیان داستان توسط آن‌ها، جمله‌های ناقصی از داستان روی تابلو نوشته می‌شود تا آن‌ها را کامل کنند.

با توجه به توانایی دانش‌آموزان متن نوشتاری داستان نیز از برداشت دانش‌آموزان تهیه می‌شود:

متن داستان : مادر بزرگ زهرا فردا به خانه‌شان خواهد آمد. مادر بزرگ فردا هدیه خواهد آورد. مادر

بزرگ شب بعد قصه‌های خوبی خواهد گفت.

جمله‌های ناقص:

مادر بزرگ فردا به خانه شان ..... .

مادر بزرگ ..... هدیه ..... .

او ..... قصه‌های خوبی ..... .

نکته‌های تدریس

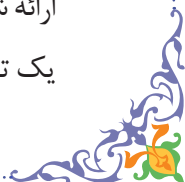
* در این درس زمان آینده با فعل "مستقبل" آمده است. از فعل "مضارع" برای زمان حال در پایه‌ی اول و در همین پایه استفاده شده است.

* با توجه به توانایی دانش آموزان، ابتدا درک و بیان قیده‌های زمان آینده را آموزش دهید. سپس با استفاده از قیده‌های زمان آینده (آن‌هایی که آشنا تر و ملموس ترند، مانند «فردا») درک و بیان جمله را، با استفاده از محل فعل زمان آینده، تدریس نمایید.

* استفاده از تقویم کلاسی (توضیح داده شده در درس پنجم همین کتاب) برای تدریس این درس نیز توصیه می‌شود.

* برای سهولت در به کار گیری فعل در زمان آینده (مستقبل)، بهتر است در تدریس، ابتدا از افعال ساده و تمرین‌ها استفاده شود.

* درک شفاهی و خواندن جمله‌های دارای قید و فعل در زمان آینده دارای اولویت است، سپس نوبت به آموزش بیان شفاهی و نوشتاری می‌رسد. بنابراین در ابتدا تصویر یا فعالیت مرتبط با جمله‌ی ارائه شده به دانش آموز نشان داده می‌شود. سپس بیان شفاهی و نوشتاری در قالب جمله‌ای برای یک تصویر یا فعالیت‌تی که زمان آینده انجام می‌شود، صورت می‌گیرد.

* در تمرین دانش‌آموزان افعال در زمان آینده (مستقبل) با ضمایر فاعلی مختلف به کار گرفته می‌شود.

* جهت گسترش درک و به کارگیری آموخته‌های مربوط به زمان آینده لازم است پرسش و پاسخ با کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» انجام شود. در پرسش‌ها و پاسخ‌ها قید پرسشی «چه وقت» قید و فعل در زمان آینده برجسته می‌شوند.

* هم‌معنایی برخی قیده‌های زمان آینده نیز به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود، مانند فردا / روز بعد / روز آینده.

* در تعاملات کلاس به هر دو گونه‌ی گفتاری (کی) و نوشتاری (چه وقت) تأکید می‌شود و مورد استفاده قرار می‌گیرد تا یادگیری دانش‌آموزان تثبیت گردد.

* در تدریس‌ها هم‌زمان با بیان شفاهی، شکل نوشتاری جمله‌ها نیز ارائه می‌شود.

* در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما انجام شود. سپس با راهنمایی دانش‌آموزان، ضمن تعامل با یکدیگر، فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا می‌کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و بیان پاسخی مناسب با تأکید بر «قیده‌های زمان آینده» در جمله‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌تی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد «قیده‌های زمان آینده» بیان شود و هم‌زمان از کارت نوشتاری آن‌ها استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، بیان شفاهی با توجه به زمان و فعالیت نشان داده شده در هر تصویر و پاسخی با تأکید بر کاربرد یکی از قیدهای زمان آینده می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید. همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد یکی از قیدهای زمان آینده به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

الف- هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های داده شده با تأکید بر قیدهای زمان آینده و فعل آن برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

ب- هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و پاسخ آن با تأکید بر استفاده‌ی قیدهای زمان آینده برای

فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و پرسش و پاسخ‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیزته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تهیه‌ی کارت پرسش‌ها و کارت پاسخ‌ها شما را در هرچه بهتر اجرا شدن این تمرین بسیار کمک می‌کند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی و روخوانی جمله‌ها و شناخت جمله‌های زمان آینده می‌باشد.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که هر جمله را با دقت بخواند و درک کند. سپس به تصویرها نگاه کند و پس از درک مفهوم تصویرها، هر جمله را به تصویر مناسبش وصل نماید.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین آشنایی دانش‌آموزان با انواع قیده‌های زمان آینده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین دانش‌آموز باید با راهنمایی شما قیده‌های مناسب را از بین دیگر قیده‌هایی که مربوط به زمان حال هستند، جدا کند، بخواند و

درک کند. برای اجرای این تمرین دانش آموز با راهنمایی شما قیدهای مربوط به زمان آینده را از بین دیگر قیدهایی که مربوط به زمان گذشته اند جدا می سازد، می خواند و درک می کند. سپس آن ها را رنگ آمیزی نماید.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که دانش آموز جمله ها را با دقت بخواند و درک کند، سپس جمله ای را که مربوط به زمان آینده است از بین جمله های دیگر جدا سازد و رنگ نماید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین، خواندن و درک هر جمله و شناخت قید زمان آینده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش آموزان بخواهید که هر جمله را با دقت بخوانند و درک کنند سپس از بین دو قید داده شده، قید مناسب آن جمله را انتخاب کنند و آن را در جای خالی بنویسند و جمله را کامل نمایند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین خواندن و نوشتن و درک و بیان جمله و کامل کردن جاهای خالی جمله ها با انتخاب فعل مناسب با توجه به قید داده شده در هر جمله است.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین این است که هر دانش آموز به تصویرها خوب نگاه کند. سپس جمله ی مربوط به هر تصویر را بخواند و زمان آن را درک نماید و جاهای خالی جمله های پرسشی را با تأکید بر قید زمان آینده و فعل آن کامل کند و کلمه ی پرسشی «چه وقت» را در جای مناسب آن قرار دهد. آن گاه پرسش و پاسخ کامل شده را بخواند و درک کند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان جمله‌های پرسشی را با دقت بخوانند و درک نمایند. سپس پاسخ‌ها را بخوانند و درک کنند. همچنین پاسخ مناسب برای هر جمله‌ی پرسشی را از بین دو پاسخ داده شده انتخاب نمایند و علامت بزنند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین درک روخوانی جمله‌ی پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ مناسب برای هر جمله‌ی پرسشی با تأکید بر قید زمان آینده و استفاده از آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت جمله‌های پرسشی را بخوانند و درک نمایند. سپس با استفاده از قید زمان آینده، برای هر پرسش یک پاسخ کامل و مناسب بنویسند. در پایان پرسش‌ها و پاسخ‌ها را بخوانند و درک نمایند.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین، نوشتن جمله‌هایی با تأکید بر استفاده از قیده‌های زمان آینده و فعل‌های مناسب آن زمان است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید تا جمله‌ای را که به عنوان نمونه داده شده است با دقت بخوانند، سپس با استفاده از قیده‌های زمان آینده و فعل‌های مناسب و مربوط به آن زمان مانند آن را جمله بنویسند و جمله‌ها را بخوانند.

تمرین ۱۳:

هدف از این تمرین، توجه به تصویرها و نوشتن جمله‌هایی با استفاده از قیده‌های داده شده و درک آن‌هاست. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید که هر تصویر با دقت نگاه کنند یا به صورت کار گروهی درباره‌ی آنچه در تصویر می‌بینند با

یکدیگر گفت و گو نمایند. سپس با استفاده از قید داده شده، جمله مناسبی را در جای خالی بنویسند.
در پایان جمله‌های نوشته شده توسط دانش‌آموزان خوانده شود.

دانستنی‌های معلم : نگارش ۷

تمرین ۱ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویرهای کوچک داده شده و نام آن‌ها، انتخاب نام موضوع از بین نام‌های داده شده، علامت‌گذاری و نوشتن نام آن در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها و کلمه‌های داده شده آن نگاه کنند سپس دو عنوانی که برای هر موضوع داده شده است را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند و با هدایت و راهنمایی شما نام مناسب موضوع داده شده را از بین نام‌ها پیدا کنند و علامت‌گذاری کنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند .

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است :

گوش ، چشم ، دست..... بدن

گرد ، فوتبال بازی، سیاه و سفید ..... توپ فوتبال

صبح می‌خوریم، کره و مربا، چای ..... صبحانه

نان می‌پزد، آرد، خمیر نان ..... نانوا

تمرین ۲ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق انتخاب نام موضوع هر دسته از کلمه‌ها از بین موضوع‌های داده شده و نوشتن نام آن موضوع در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به هر دسته از کلمه‌های داده شده در داخل اشکال هندسی نگاه کنند و آن را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند سپس نام موضوع هر دسته از کلمه‌ها را از بین موضوع داده شده پیدا کنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین به ترتیب زیر است:

آبی و قرمز، مداد رنگی، دفتر نقاشی..... نقاشی

ازبیمار مراقبت می‌کند، دارو و آمپول، پیراهن سفید..... پرستار

دانه می‌خورد، جیک جیک، نوک نارنجی..... جوجه

تمرین ۳ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویرهای کوچک داده شده و نام آن‌ها، حدس زدن نام موضوع و نوشتن آن در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش‌آموزان بخواهید که با دقت به تصویرها و کلمه‌های داده شده آن نگاه کنند و آن را بخوانند و درباره‌ی آن فکر کنند و با هدایت و راهنمایی شما نامی مناسب برای آن موضوع حدس بزنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد :

ماه و ستاره، هوای تاریک، همه می‌خوابند..... شب

مسواک، خمیر دندان، آن را تمیز می‌کنیم..... دندان

پرواز می‌کنند، سیاه رنگ، قارقار می‌کنند..... کلاغ

درس هشتم

عنوان: قید ۴

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد قیده‌های زمان حال (الآن، حالا، امروز، اکنون، امشب، امسال و ...)

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

۱. با درک مفهوم قیده‌های مربوط به "زمان حال" آن‌ها را در جمله بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

۲. کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» را برای پرسش و پاسخ درباره‌ی قید زمان حال به کار ببرند، بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

وسایل: افراد، تصاویر، کارت نوشته‌ها

روش تدریس: مشاهده، پرسش و پاسخ، بازی و ...

جدول زمان بندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
قید ۴: زمان حال	۳ ساعت	هفته ی اوّل
تکرار و تمرین قیدهای اوّلی و ۲	۳ ساعت	هفته ی دوم
نگارش ۸	۳ ساعت	هفته ی سوم

نکته های دستوری:

برای بیان زمان حال از فعل مضارع استفاده می شود فعل مضارع معمولاً هم بر زمان حال و هم بر آینده (نزدیک) دلالت می کند. فعل مضارع از بن فعل مضارع ساخته می شود.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت های متنوع زیر می توانید استفاده کنید:

* یکی از قیدهای ملموس تر و پرسامدتر (مانند «امروز») برای آموزش مفهوم، جایگاه و کاربرد قید در جمله مورد استفاده قرار می گیرد. سپس آموزش واژه های مترادف و سایر قیدها انجام می شود. به همین منظور از برنامه ی کلاسی نیز استفاده می شود. قید «امروز» به تنهایی و در جمله با تأکید و برجسته سازی ارائه می گردد. مثال:
ما امروز ورزش داریم. / حسن امروز غایب است.

* تهیه فهرستی از کارهایی که در یک توالی زمانی گذشته / حال / آینده توسط دانش آموزان انجام می گیرد، مورد نظر است و بیان جمله های مناسب با تأکید بر قیدهای زمانی؛ (دیروز / امروز / فردا ....):

من دیروز به پارک رفتم / من امروز به خانه می روم / من فردا به حمام خواهم رفت.

*استفاده از کارت‌های تصاویر با کارت نوشته‌ها و مربوط کردن آن‌ها با انتخاب قید مناسب (درک)، سپس بیان شفاهی و نوشتاری جمله‌ها، مانند :
ارائه کارت

سال آینده	امسال	پارسال
من کلاس چهارم خواهم بود	من کلاس سوم هستم	من کلاس دوم بودم

بیان شفاهی: من پارسال کلاس دوم بودم.

*نوشتن جمله‌های ناقصی بر روی تابلو که با توجه به برنامه‌ریزی کلاس و مدرسه کامل می‌شوند.

در تعامل با دانش‌آموزان و طرح پرسش با کلمه‌ی پرستی «چه وقت (کی)»، بر پاسخ و بیان شفاهی و نوشتاری قیدها تأکید می‌شود، مانند
ما ..... ورزش داریم.   من ..... املا می‌گویم.

نکته‌های تدریس

*استفاده از تقویم و جدولی از برنامه‌ی کاری برای تدریس این درس نیز توصیه می‌شود. از تقابل زمان گذشته و آینده هم برای تسهیل در روند آموزش قیده‌های زمان حال می‌توانید استفاده کنید تا بدین وسیله درک توالی زمانی و مفهوم قیده‌های آموزش داده شده در هنگام بیان جمله‌ها برای دانش‌آموزان تسهیل گردد. در ابتدا از تقابل بین دو زمان، مانند گذشته و حال یا حال و آینده، استفاده شود. سپس هر سه زمان به دانش‌آموز ارائه شود.

*هم‌معنایی برخی قیده‌های زمان حال، با توجه به توانایی دانش‌آموزان، هم‌زمان آموزش داده می‌شود، مانند حالا/الآن/اکنون.

«در ابتدا درک شفاهی و خواندن قیده‌های زمان حال با کمک کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» آموزش داده شود. سپس بیان گفتاری و نوشتاری این قیده‌ها در جمله برای آموزش مدنظر قرار می‌گیرد.

«در تدریس‌ها هم‌زمان با بیان شفاهی پرسش‌ها و پاسخ‌ها شکل نوشتاری آن‌ها نیز با برجسته کردن کلمه‌ی پرسشی «چه وقت (کی)» و قیده‌های زمان گذشته ارائه می‌گردد.

«در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما صورت گیرد. سپس با راهنمایی، دانش‌آموزان در تعامل با یکدیگر فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا کنند.

دانستنی‌های معلم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و بیان پاسخی مناسب، با تأکید بر قیده‌های زمان حال می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد قیده‌های زمان حال بیان شود و هم‌زمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، بیان شفاهی با توجه به زمان و فعالیت نشان داده شده در هر تصویر و پاسخی با تأکید بر کاربرد یکی از قیده‌های زمان حال می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه دانش آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایید.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویری آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در این دو صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما جمله‌هایی با تأکید بر کاربرد یکی از قیدهای زمان حال به صورت شفاهی بیان کنند (بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

الف - هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های داده شده با تأکید بر قیدهای زمان حال و فعل آن برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خواننداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و جمله‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش آموزان آن تصویر را نشان دهند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش آموز بخواهید جمله‌ی مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

ب - هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی با تأکید بر کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و پاسخ آن با تأکید بر استفاده‌ی قیدهای زمان حال برای فراهم آمدن زمینه مناسب جهت درک خواننداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و پرسش و پاسخ‌ها را روخوانی کنید سپس پرسش مربوط

به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید پرسش و پاسخ مربوط به هر تصویر را بخواند و بازگو کند.

همکارگرمی برای ایجاد زمینه لازم جهت نوشتن خود انگیخته، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید. تهیه‌ی کارت پرسش‌ها و کارت پاسخ‌ها شما را در هرچه بهتر اجرا شدن این تمرین بسیار کمک می‌کند.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌ها و کامل کردن جاهای خالی جمله‌ها با انتخاب قید زمان مناسب از بین قیده‌های داده شده است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموز بخواهید که هر جمله را با دقت بخواند و درک کند، سپس با توجه به زمان جمله یکی از قیده‌های داده شده را انتخاب نماید و در جای خالی بنویسد.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌ها و انتخاب فعل مناسب هر جمله از بین دو فعل داده شده با تأکید بر قید زمان جمله است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین می‌توانید کارت نوشته‌ی فعل‌ها را از قبل آماده کنید تا به صورت بازی و با جابه‌جا کردن کارهای دانش‌آموزان، جمله‌ها را کامل نمایند.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین، خواندن و درک جمله‌های داده شده در این تمرین است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین دانش‌آموز هر جمله

را با دقت بخواند و درک کند، سپس تصویر مناسب آن جمله را از بین تصویرها بیابد و با کشیدن خط به آن جمله وصل کند.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین این است که دانش آموزان جمله‌ها را به دقت بخوانند و به قید زمان و فعل هر جمله توجه کنند. پس از تشخیص زمان آن، جمله‌ی مورد نظر را در درون جدولی که مربوط به زمان آن جمله است، بنویسند و درک کنند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین این است که دانش آموز به ترکیب کارهای فردا، کارهای دیروز و کارهای امروز توجه نماید. سپس در زیر هر یک از این ترکیب‌ها که دارای دو تصویر و دو قید زمان است، با هدایت و راهنمایی شما، به تصویرها خوب نگاه کنند و با انتخاب قید زمان مناسب، جمله‌ای درست بنویسند و درک کنند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به این ترتیب باشد:

کارهای دیروز   کارهای امروز   کارهای فردا

من دیشب مسواک زدم. من الآن تلویزیون می‌بینم. من روز بعد ناخن‌هایم را می‌گیرم.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین، درک و بیان پاسخ‌های داده شده و کامل کردن جمله‌های پرسشی با استفاده از کلمه‌ی پرسشی «چه وقت» و فعل مناسب آن است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش آموز بخواهید با دقت تصویر را نگاه کند و جمله‌ی مربوط به پاسخ را بخواند و درک کند. سپس با استفاده از کلمه‌ی پرسشی "چه وقت" پرسش را کامل کند در پایان دوباره جمله پرسش و پاسخ را بخواند و درک کند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان متن داستان را با دقت بخوانند و درک کنند. سپس به پرسش‌ها، با توجه به متن و با تأکید بر قیده‌های زمان حالی که در متن داده شده است، پاسخ بدهند و درک کنند.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌های داده شده و نوشتن جمله با توجه به زمان داده شده است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموز بخواهید که جمله‌ها را بخواند و درک کند. سپس با توجه به زمان‌های داده شده جاهای خالی را کامل کند و جمله‌های جدید بنویسد. آن‌گاه جمله‌ها را بخواند و درک کند.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین، یک نوع بازی و سرگرمی و خواندن و نوشتن و درک قیده‌های زمان حال و کلمه‌ی پرسشی « چه وقت » است. نوشتن جمله‌هایی مناسب و درست با این قیده‌ها و فعل‌های داده شده در تصویر زمین فوتبال هدف دیگر این تمرین است. شرح کامل این بازی در کتاب درسی آمده است.

دانستنی‌های معلم : نگارش ۸

تمرین ۱:

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به نام موضوع داده شده، حدس زدن کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز و نوشتن آن در جاهای خالی می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید که با دقت درباره‌ی موضوع داده شده فکر کنند و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با آن موضوع را حدس بزنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند.

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه‌ی دیگری که دانش آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود :

باران..... ابر، آسمان، رعد و برق
 گوسفند..... پشم، شیر، گوشت
 آموزگار..... کلاس، تخته سیاه، درس می‌دهد
 انار..... قرمز، ترش، میوه

تمرین ۲ :

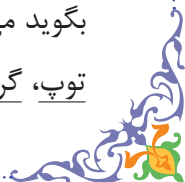
هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به تصویر کلی داده شده و موضوع اصلی تصویر، حدس زدن کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز و نوشتن آن در جاهای خالی به صورت جمله می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید که با دقت به تصویر کلی داده شده نگاه کنند و درباره‌ی آن فکر کنند و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با آن موضوع را حدس بزنند و در صورت توانایی جمله‌هایی با این کلمه‌های مرتبط درست کنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند.

یادآوری می‌شود که در این تمرین از تصویرهایی استفاده شده که دانش آموز در نگارش‌های قبلی با آن روبرو شده و برای آن کلمه‌های مرتبطی نوشته و خوانده است .

پاسخ‌های این تمرین می‌تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش آموز بگوید می‌تواند در این قسمت نوشته شود:

توپ، گربه، پدر، میوه

سارا توپ دارد.
گربه با کاموا بازی می کند.
پدر گل را کاشت.
مادر میوه می خورد.

وضو می گیرد، نماز، قرآن، حوض
علی وضو می گیرد.
امین نماز می خواند.
حسن قرآن می خواند.
حیاط مسجد حوض دارد.

تمرین ۳ :

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) از طریق توجه به نام موضوع داده شده، حدس زدن کلمه‌های مرتبط با موضوع داده شده متناسب با توانایی و میزان آسیب شنوایی هر دانش آموز و نوشتن آن در جاهای خالی به صورت جمله (در صورت توانایی) می باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: از دانش آموزان بخواهید که با دقت درباره‌ی موضوع اصلی داده شده فکر کنند و با هدایت و راهنمایی شما کلمه‌های مرتبط با آن موضوع را حدس بزنند و جمله‌هایی با این کلمه‌های مرتبط درست کنند و در جاهای خالی بنویسند و بخوانند .

یادآوری می شود که در این تمرین از موضوع‌هایی استفاده شده که دانش آموز در نگارش‌های قبلی با آن روبرو شده و برای آن کلمه‌های مرتبطی نوشته و خوانده است .

پاسخ‌های این تمرین می تواند به ترتیب زیر باشد و یا هر کلمه و جمله‌ی دیگری که دانش آموز بگوید می تواند در این قسمت نوشته شود :

نقاشی ..... مدادرنگی، دفتر نقاشی، مداد، رنگ کرد

سارا مداد رنگی دارد.

سارا دفتر نقاشی خود را باز می کند.

سارا با مداد یک درخت می کشد.

سارا گل را رنگ کرد.

*****

نظافت و بهداشت ..... شانه، حمام، دست هایش را شست، ناخن

امین دست هایش را شست.

امین حمام می رود.

امین ناخن هایش را می گیرد.

امین موهایش را شانه می کند.

عنوان: کلمه‌ی پرسشی چند / چندم / چندمین

هدف: آشنا ساختن دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی «چند / چندم / چندمین»

انتظارات: در پایان درس از دانش‌آموزان انتظار می‌رود:

با درک مفهوم و کاربرد کلمه‌ی پرسشی چند(تا)، چندم، چندمین، پرسش و پاسخ مناسب را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

ابزار: تصاویر، وسایل، افراد، کارت‌های نوشته‌ها

روش‌های تدریس: بازی، پرسش و پاسخ، نمایشی و ...

جدول زمانبندی پیشنهادی

عنوان درس	زمان تدریس	هفته
کلمه‌ی پرسشی چند، چندانم، چندمین	۳ ساعت	هفته‌ی اوّل
کلمه‌ی پرسشی چند، چندانم، چندمین	۳ ساعت	هفته‌ی دوم

نکته‌ی دستوری

* اعداد کلماتی هستند که شماره، مقدار یا ترکیب را نشان می‌دهند و برخی از انواع آن عبارتند از:

عدد اصلی: یک، دو، سه و ...

عدد ترتیبی: دومین، آخرین و ... / یکم، سوم، آخر و ...

* اعداد ترتیبی مانند چهارم، اول، آخر، دوم و ... بیشتر در محاوره‌ی روزمره به کار می‌روند.

* پرسش درباره‌ی اعداد اصلی و ترتیبی با کلمه‌های پرسشی چند (تا)، چندم، چندمین انجام می‌شود.

پیشنهادهایی برای تدریس

برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری این درس از فعالیت‌های متنوع زیر می‌توانید استفاده کنید:

* نشان دادن کارت نوشته‌ی کلمه‌ی پرسشی «چند» و طرح پرسش و پاسخ درباره‌ی تعداد اعضای بدن دانش‌آموزان. مثال: تو چند (تا) دست داری؟ دو (تا) / من دو (تا) / دست دارم.

❖ ایستادن چند دانش‌آموز در روی پله، به طوری که در هر پله یک دانش‌آموز باشد. سپس نشان دادن کارت نوشته‌ی کلمه‌ی پرسشی «چندم» و طرح پرسش و پاسخ درباره‌ی اینکه هر دانش‌آموز در پله‌ی چندم ایستاده است. مثال: علی در پله‌ی چندم ایستاده است؟ در پله‌ی سوم / علی در پله سوم ایستاده است.

❖ نشان دادن کارت نوشته‌ی کلمه‌ی پرسشی «چندمین» و طرح پرسش و پاسخ درباره‌ی نام امامان، پیامبران، فصل‌ها و ... مانند امام علی (ع) چندمین امام است؟ اولین / امام علی (ع) اولین امام است.

❖ قرار دادن تصویری در اختیار دانش‌آموزان و طرح پرسش و پاسخ، با استفاده از کلمه‌های پرسشی «چند، چندم، چندمین». مثال: ما چندتا گربه می‌بینیم؟ / گربه‌ی چندم دم ندارد؟ / چندمین گربه خوابیده است؟

❖ استفاده از کارت‌های داستان سریال یا مراحل اجرای یک کار، مانند وضو گرفتن، مسواک زدن و طرح پرسش و پاسخ، با استفاده از کلمه‌های پرسشی «چند(تا)، چندم، چندمین».

نکته‌های تدریس

❖ بعد از اطمینان از خواندن و نوشتن و درک سؤال‌ها با کلمه‌های پرسشی «چند(تا)، چندم، چندمین» و پاسخ‌های مناسب آن‌ها، نوبت به آموزش بیان شفاهی و نوشتاری پرسش‌ها و پاسخ‌ها می‌رسد.

❖ آموزش کلمه‌های پرسشی «چند(تا)، چندم، چندمین»، با توجه به توانایی دانش‌آموزان، به صورت جداگانه یا با هم در پرسش‌ها و پاسخ‌ها تدریس می‌شود.

❖ قبل از تدریس کلمه‌های پرسشی "چند، چندم، چندمین" لازم است اعداد اصلی و ترتیبی که پاسخ آن‌ها را کامل می‌کنند، یادآوری شود.

*هم معنایی برخی کلمه‌های مورد استفاده در پاسخ‌ها به دانش‌آموزان یادآوری می‌شود؛ مانند یکم/ اول/ اولین

*در تدریس‌ها هم‌زمان با بیان شفاهی پرسش‌ها و پاسخ‌ها، نوشتار آن‌ها نیز به دانش‌آموزان ارائه می‌شود.

*در تدریس‌ها تأکید می‌شود که هر فعالیت با همراهی شما انجام شود. سپس با راهنمایی، دانش‌آموزان، ضمن تعامل با هم، فعالیت مورد نظر را تکرار و اجرا نمایند.

دانستنی‌های معلّم: تمرین‌های کتاب درسی زبان آموزی، جمله‌سازی

تمرین ۱: بازی کنید و بیاموزید.

هدف از این تمرین درک و بیان شفاهی، درک مفهوم و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چند(تا)، چندم، چندمین» و بیان پرسش و پاسخ مناسب آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی شرح فعالیت‌هایی که در این تمرین آمده است را در ادامه‌ی پیشنهادهایی برای تدریس کتاب معلّم (راهنمای تدریس) در کلاس با دانش‌آموزان خود اجرا نمایید و جمله‌هایی بیان شود و هم‌زمان از کارت نوشتاری آن استفاده نمایید.

تمرین ۲: ببینید، بشنوید و بگویید.

هدف از این تمرین درک شنیداری (گفتار خوانی)، درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر و بیان شفاهی ترکیب‌ها و کاربرد کلمه‌های پرسشی «چند (تا)، چندم، چندمین» و بیان پرسش و پاسخ مناسب آن‌ها می‌باشد.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: برای انجام دادن صحیح این تمرین به همراه

دانش‌آموزان، مطابق با شرح داده شده در پایین صفحه‌ی همین تمرین در کتاب درسی عمل نمایند.

همچنین برای سهولت در اجرای این تمرین بهتر است کارت نوشتاری و تصویر آن‌ها را با استفاده از تصویرهای داده شده در صفحه‌ی موردنظر از قبل آماده کرده آن را به کلاس آورده و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا با راهنمایی و هدایت شما درحین اجرای این تمرین و طرح سؤال‌ها، تأکید بر کاربرد کلمه‌های پرسشی «چند(تا)، چندم، چندمین» به صورت شفاهی بیان کنند(بیان نوشتاری در این تمرین مدنظر نیست).

تمرین ۳: ..... با صدای بلند بخوانید.

هدف از این تمرین درک مفاهیم نشان داده شده در تصویر، روخوانی جمله‌های پرسشی و پاسخ مناسب برای فراهم آمدن زمینه‌ی مناسب جهت درک خوانداری و کمک به درک و بیان شفاهی، متناسب با توانایی و میزان آسیب‌شنوایی هر دانش‌آموز است.

برای اجرای این تمرین، به شکل زیر عمل نمایید: آموزگار گرامی، درباره‌ی آنچه آن‌ها در تصویرها می‌بینند سخن بگویید و پرسش‌ها را روخوانی کنید سپس جمله‌ی پرسشی مربوط به یک تصویر را تصادفی بخوانید تا دانش‌آموزان پاسخ آن تصویر را نشان دهند و بخوانند. در مرحله‌ی بعد از هر دانش‌آموز بخواهید جمله‌ی پرسشی مربوط به هر تصویر را بخواند و پاسخ آن را بازگو کند.

همکار گرامی برای ایجاد زمینه‌ی لازم جهت نوشتن خود انگیزه، می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید که در منزل جمله‌های این تمرین را رونویسی نماید.

تمرین ۴:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک تصویرها و جمله‌ی پرسشی است. برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان

بخواهید که پرسش‌ها را بخوانند و درک کنند، سپس ضمن توجه به تصویرها و کلمه‌های پرسشی «چند، چندم، چندمین»، از بین پاسخ‌های داده شده پاسخ مناسب را انتخاب کنند و علامت بزنند.

تمرین ۵:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌ی پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ درست و مناسب، با استفاده از درک تصویر و جمله‌ی پرسشی است.

تمرین ۶:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز جمله‌ها را با دقت بخواند و درک کند و ضمن کامل کردن تصویر زمینه‌ی داده شده، آن را رنگ‌آمیزی نماید.

تمرین ۷:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌های پرسشی و تصویر داده شده و نوشتن پاسخ‌هایی درست و مناسب است.

برای اجرای این تمرین به شکل زیر عمل نمایید: برای اجرای این تمرین از دانش‌آموزان بخواهید با دقت به تصویر نگاه کنند و درباره‌ی آنچه در تصویر می‌بینند با آن‌ها گفت‌وگو نمایید. سپس از دانش‌آموزان بخواهید تا پرسش‌ها را بخوانند و درک کنند و پاسخ آن‌ها را در جاهای خالی بنویسند.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز به تصویرهایی که در داخل واگن‌های قطار کشیده شده به خوبی نگاه کند و جمله‌های پرسشی و پاسخ‌ها را با دقت بخواند و درک نماید. سپس

با استفاده از تصویر و انتخاب یک کلمه‌ی پرسشی مناسب جاهای خالی را در جمله‌های پرسشی کامل کند.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان به تصویرها خوب نگاه کنند. سپس جمله‌های پرسشی را بخوانند و پاسخ مناسب آن پرسش‌ها را با استفاده از تصویرها در جای خالی بنویسند. سپس به جدول در پایین صفحه توجه نمایند و کلمه‌ی پاسخ هر پرسش را از جدول پیدا کنند و دور آن خط بکشند.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین، درک و بیان روخوانی جمله‌های پرسشی و نوشتن پاسخ مناسب و درست مرتبط با تصویر است.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک جمله‌های پرسشی و دادن پاسخ مناسب مرتبط با تصویر به این پرسش‌هاست.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین این است که ابتدا جاهای خالی متن داده شده را با کلمه‌های داده شده کامل نمایند. سپس متن کامل شده را خوب بخوانند و درک کنند و برای پرسش‌های داده شده، با توجه به متن، پاسخ مناسب و درست بنویسند و درک کنند.

فعالیت‌های تکمیلی

تمرین ۱:

خواندن و درک جمله‌های ارائه شده و تشخیص این که جمله‌ی داده شده، با توجه به تصویر، درست است یا نادرست. هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز جمله‌های ارائه شده را بخواند و درک کند و به تصویر توجه نماید. سپس درستی یا نادرستی جمله‌های داده شده را، با توجه به تصویر، تشخیص دهد.

تمرین ۲:

مشاهده‌ی دقیق تصویر و خواندن و درک پرسش و پاسخ‌ها و کامل کردن جاهای خالی با کلمه‌های داده شده.

تمرین ۳:

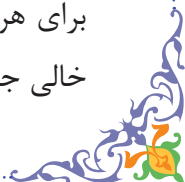
خواندن و نوشتن و درک جمله‌های این تمرین و جای‌گذاری شکل‌های مختلف خود در جمله‌ها با توجه به فاعل و فعل جمله.

تمرین ۴:

خواندن و نوشتن و درک داستان داده شده و درک متن و جای‌گذاری صحیح کلمه‌های داده شده در متن با راهنمایی آموزگار مربوطه.

تمرین ۵:

برای هر تصویر سه جمله داده شده است که پس از درک تصویر، با راهنمایی شما جاهای خالی جمله‌ها را با کلمه‌هایی که داده شده کامل کنند و بخوانند.

تمرین ۶:

در این تمرین، دانش آموز پس از خواندن و درک پرسش‌هایی که از او، توجهش را به تصویرهای نمادینی که در مقابل پرسش‌ها قرار دارد، جلب کنید تا تصویر دلخواه خود را انتخاب کند و به پرسش مورد نظر پاسخ مناسب دهد.

تمرین ۷:

در این تمرین هدف تغییر زمان جمله‌هاست و پس از خواندن و درک جمله‌ها، توجه دانش آموز را به قید زمان در جمله‌ی دوم جلب کنید تا برای جمله‌ی روبه‌روی جمله‌ی دوم، زمان آن را با توجه به فعل جمله تغییر دهند و بخوانند و بنویسند.

پاسخ این تمرین به ترتیب زیر است:

علی دیشب مسواک زد.   علی امشب مسواک می‌زند.

بچه‌ها هفته‌ی قبل بازی کردند.   بچه‌ها هفته‌ی بعد بازی خواهند کرد.

من امروز اتوبوس سوار می‌شوم.   من فردا سوار اتوبوس خواهم شد.

تمرین ۸:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک پرسش‌های داده شده و پاسخ به تصویرهای داده شده است. در حین اجرای کار، دانش آموز را به دادن پاسخ مناسب، با توجه به تصویر و پرسش داده شده، هدایت نمایید.

تمرین ۹:

هدف از این تمرین این است که توجه دانش آموز را به دایره مرکزی تصویر جلب نمایید. سپس به دایره‌ی دوم که نشان دهنده‌ی ضمیرهاست. در دایره‌های بعدی، قسمت‌های بعدی جمله قرار دارد و در قسمت پایانی تصویر، جمله‌ی آن به طور کامل آمده است. این تمرین حالت

بازی دارد و خواندن و نوشتن و درک دانش آموز را تقویت می کند. پاسخ این تمرین به ترتیب زیر است:

- من ← من ورزش کردم.   من / م ← اتاق من / اتاقم ← اتاق من تمیز است.
- تو ← تو ورزش کردی.   تو / ت ← اتاق تو / اتاقت ← ....هر جمله ای که نوشت.
- او ← او ورزش کرد.   او / ش ← انا او / اتاقش ← ....هر جمله ای که نوشت.
- ما ← ما ورزش کردیم.   ما / مان ← اتاق ما / اتاقمان ← ....هر جمله ای که نوشت.
- شما ← شما ورزش کردید.   شما / تان ← اتاق شما / اتاقتان ← مادر اتاق شما را جارو کرد.
- آن ها ← آن ها ورزش کردند.   آن ها / شان ← اتاق آن ها / اتاقشان ← ....هر جمله ای که نوشت.

تمرین ۱۰:

هدف از این تمرین این است که توجه دانش آموز را به تک پرسشی که در بالای صفحه آمده است جلب کنید و از او بخواهید به تصویر خوب نگاه کند و ضمن درک آن، به تناسب کلمه هایی که در کادرها آمده است جمله بسازد و آن ها بر روی نقطه چین ها بنویسد و بخواند. پاسخ این تمرین به ترتیب زیر است:

- دخترها از پلیس سؤال می کنند.
- رفتگر با جارو شهر را تمیز می کند.
- پسرها ماشین را هل می دهند.
- مادر و زهرا به سینما می روند.
- علی در دست توپ دارد.

تمرین ۱۱:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموزان، با توجه به کلمه‌ی پرسشی داده شده و تصویر مورد نظر، جمله‌های پرسشی بنویسند.

تمرین ۱۲:

هدف از این تمرین، درک روخوانی، جمله‌های پرسشی داده شده و نوشتن پاسخ پرسش‌هاست. (با توجه به تصویر و جمله‌ی پرسشی مورد نظر) .

تمرین ۱۳:

هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز به زمان فعل جمله‌ی داده شده دقت کند و جمله‌ی مورد نظر را نسبت به زمان‌های گذشته، حال یا آینده تغییر دهد و فعل‌های مناسب آن زمان‌ها را بنویسد و بخواند.

تمرین ۱۴:

هدف از این تمرین، مرتب کردن و نوشتن یک جمله‌ی صحیح توسط دانش‌آموز است، به طوری که فعل و فاعل و مفعول و قیدها در جای مناسب هریک، جای‌گذاری شود و آن را درک کند و بخواند.

تمرین ۱۵:

هدف از این تمرین، خواندن و نوشتن و درک متن داستان داده شده و درک جمله‌های پرسشی و دادن پاسخ مناسب به هر یک از پرسش‌ها، با توجه به متن داستان، است.

تمرین ۱۶:

هدف از این تمرین، نوشتن جمله‌هایی است که با این تصویرها و درس‌هایی که تا به حال آموخته‌اند، مناسب باشد. در این تمرین معلم نقش هدایت‌گر را دارد.

تمرین ۱۷:

هدف از این تمرین نوشتن جمله بر اساس آموخته‌های قبلی دانش‌آموزان است. تصاویر از پایه‌ی دوم انتخاب شده‌اند.

تمرین ۱۸:

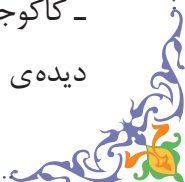
هدف از این تمرین این است که دانش‌آموز با دقت به تصویر نگاه کند و برای آن، با توجه به آموخته‌های قبلی خود، پرسش‌هایی بنویسد.

- ابراهیمی، امیرعباس. (۱۳۸۸). توانبخشی شنوایی کودکان. نشر دانژه، تهران.
- ابراهیمیان شیوا، نیلی پور رضا، یادگاری فریبا، رابطه بین زبان دریافتی و زبان بیانی در کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، ۱۳۸۲، ۳(۲)، ۱۶۱-۱۷۶
- احمدی گیوی، حسن، انوری، حسن، (۱۳۸۹). دستورزبان فارسی ۱ و ۲، انتشارات فاطمی.
- اکبری، فریدون و همکاران، (۱۳۹۲)، کتاب معلّم(راهنمای تدریس) فارسی سوم دبستان، اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی.
- بروک شایر، روبرت اچ. (۱۳۸۲). آشنایی با اختلالات ارتباطی ناشی از آسیب دیدگی‌های عصبی. ترجمه‌ی سعیده احمدی، چاپ سعید دانش.
- تیدول، مری اس. (۱۳۷۲). راهنمای آموزش ناشنویان. ترجمه حمیده طباطبایی، انتشارات مدرسه.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۸۵). برنامه مداخله آسیب شناسی گفتار و زبان برای کودکان مبتلا به آسیب شنوایی. دانشکده‌ی توانبخشی علوم پزشکی ایران.
- جلیله‌وند، ناهید. (۱۳۹۱). رشد گفتار و زبان در کودکان فارسی زبان، نشر دانژه، تهران.
- دهقان مهدی، یادگاری فریبا، شیرازی طاهره سیما، کاظم نژاد انوشیروان، (۱۳۸۷)، مقایسه تأثیر آموزش خواندن و آموزش سنتی زبان درمانی بر زبان درکی و بیانی کودکان مبتلا به نشانگان داون، مجله‌ی توانبخشی، (۳-۴) ۹، ۵۶-۵۱
- رضایی، محمد و همکاران، (۱۳۹۲)، مهارت‌های خواندن کودکان شنوا و کم شنوای متوسط

- تا شدید تلفیقی، مجله علمی پژوهشی توانبخشی نوین دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران دوره ۷ شماره ۲ تابستان.
- رضوانی دهقانی، زهرا. (۱۳۸۱). زبان آموزی به شیوه محاوره ویژه کودکان دچار آسیب شنوایی. نشر مشاهیر به سفارش پژوهشکده‌ی کودکان استثنایی، تهران.
- زندی، بهمن. (۱۳۸۱). زبان آموزی. سمت، تهران.
- شیپلی، کنتجی و مکافی، جولی جی (۲۰۰۶). راهنمای ارزیابی اختلالات گفتار زبان. ترجمه لیدا سلطانی و همکاران، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران.
- صفاریپور، عبدالرحمان. (۱۳۷۹). الگوی یاددهی - یادگیری گام به گام انشای فارسی (ابتدایی). انتشارات مدرسه.
- عندلیبی، محمد. (۱۳۸۵). مبانی زبان آموزی کودک و روش تدریس مهارت‌های زبانی. انتشارات رسانه‌ی تخصصی، تهران.
- فرج‌اللهی، هاله. (۱۳۶۶). فعالیت‌های تسهیل کننده رشد مهارت‌های گفتار و زبان، پایان نامه‌ی کارشناسی، دانشکده‌ی علوم توانبخشی علوم پزشکی ایران.
- فیاضی، لیلا. (۱۳۸۹). «مهارت‌های صرفی و معنا شناختی در افراد آسیب دیده شنوایی»، مجله تعلیم و تربیت استثنایی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی، شماره ۱۰۵.
- کاکو جویباری، علی اصغر، هوسپیان، آلیس. (۱۳۷۸). روش محاوره (آموزش صرف و نحو زبان) به کودکان دچار نقص شنوایی. سازمان آموزش و پرورش استثنایی.
- صفوی، امان‌الله (۱۳۸۷). کلیات روش‌ها و فنون تدریس، تهران، انتشارات سمت
- کاکو جویباری، علی اصغر و همکاران، (۱۳۸۸)، مقایسه سواد خواندن در دانش‌آموزان آسیب دیده‌ی شنوایی و دانش‌آموزان با شنوایی هنجار. مجله شنوایی شناسی، دوره ۱۹، شماره ۱.

- کریستال، دیوید. (۱۳۸۰). راهنمای مقیاس *larsp*، ترجمه فریبا یادگاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۰.
- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت‌های آموزش و پرورش (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران، انتشارات سمت
- کریمی، مجید. (۱۳۷۹). بررسی مشکلات زبان نوشتاری افراد کم شنوا، نشریه علمی دانشجویی گفتار درمانی، دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
- گورابی، خسرو. (۱۳۸۶). ضروریات شنوایی شناسی. انتشارات بهنام فر، تهران .
- لوثرمن، دیوید و کویتزر، الن. (۱۳۸۱). توان بخشی با تأکید بر شناسایی و درمان کودکان ناشنوا زیر سه سال. ترجمه زهرا جعفری و فاطمه ادکی.
- آقازاده، محرم (۱۳۹۳). راهنمای روش‌های نوین تدریس، تهران، آیپژ
- ماهوتیان، شهرزاد. (۱۳۷۸). دستور زبان فارسی از دیدگاه رده شناسی. ترجمه مهدی سمائی، نشر مرکز.
- مشکوه الدینی، مهدی. (۱۳۸۲). «بررسی روند رشد و ندهای صرفی و پیوندهای ساختاری در گفتار پیشرفتی کودک»، مجله‌ی زبانشناسی، شماره ۲.
- ملایری، سعید و جعفری، زهرا و عشایری، حسن. (۱۳۸۸). آزمون سنجش رشد نیوشا ویژه کودکان فارسی زبان بدو تولد تا ۶ سال. انتشارات دانژه.
- موللی، گیتا (۱۳۸۸). انطباق و آماده سازی گفتار نشان‌ها با بررسی اثربخشی آن بر ادراک گفتار کودکان دبستانی با آسیب شنوایی در شهر تهران
- ناتل خانلری، پرویز. (۱۳۸۶). دستور زبان فارسی. انتشارات قدس.
- نخشب، محبوبه و شفیع، بیژن. (۱۳۸۲). توان بخشی کاشت حلزون در کودکان. دانشگاه

علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان.

- پورسلطانی، مریم، قیومی، عفت، رحمنی، ملیحه، امیری، فاطمه (۱۳۹۰). الگوهای برتر تدریس، تهران، سازمان آموزش و پرورش استثنایی

- نیساری، سلیم و همکاران. (۱۳۹۴). راهنمای آموزش زبان فارسی در دوره ابتدایی. انتشارات مدرسه.

- نیک خو، فاطمه، (۱۳۸۹)، بررسی وضعیت درک خواندن در دانش آموزان ناشنوا، مجله تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۰۵.

- یونان، ملیندا و حیدریان مقدم، محمد. (۱۳۷۶). توان بخشی شنیداری کودکان زیر ۷ سال. انتشارات تیمورزاده، تهران.

- Adams C, Brown BB, & Edwards M. (1998). Developmental disorders of language. 2nd ed. London: Whurr Publishers

- Alpiner, I.G., Mearthy, P.A. (2000). Rehabilitative Audiology: Children and Adults, 3d edition, Lippon cott, Williams & Wilkins.

- Bench J. (1992). Communication skills in hearing impaired children. 1st ed. London: Whurr Publishers.

- Mayer C. (2007). What really matters in the early literacy development of deaf children? J Deaf Stud Deaf Educ. 12(4):411-31.

- Williams C. (2006). Teacher judgments of the language skills of children in the early years of schooling. Child Lang Teach There. 22(2), 135-54.

